MEDDELANDEN

AF

SOCIETAS

PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

TRETTIONDETREDJE HÄFTET
1906—1907.

MED EN KARTA OCH TRE FIGURER I TEXTEN.

MIT EINER DEUTSCHEN ÜBERSICHT.

HELSINGFORS 1907.

HELSINGFORS
J. SIMELII ARFVINGARS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
1908

Societas pro Fauna et Flora Fennica

1906—1907.

Ordförande: Professor J. A. Palmén.

Vice-ordförande: Professor Fr. Elfving.

Sekreterare: Magister Harry Federley.

Skattmästare: Doktor V. F. Brotherus.

Bibliotekarie: Doktor E. Reuter.

Intendenter: för de zoologiska samlingarna: Docent Alex. Luther, t. f.: Fil. kand. Åke Nordström; *för de botaniska samlingarna:* Amanuens Harald Lindberg.

Bestyrelse: Professorer J. A. Palmén, Fr. Elfving, O. M Reuter, J. Sahlberg, J. P. Norrlin, Doktorer K. M. Levander, V. F. Brotherus. — Suppleanter: Amanuens Harald Lindberg, Doktor E. Reuter.

Mötet den 6 oktober 1906.

Till intendent för de zoologiska samlingarna under den tid ordinarie intendenten, docent A. Luther, var stadd på utrikesresa, utsågs fil. kand. Åke Nordström.

Sällskapets ordförande, professor J. A. Palmén, meddelade, att han å Sällskapets vägnar till professor V. Lilljeborg i Upsala afsändt ett lyckönskningstelegram i anledning af dennes 90-årsdag.

Af Sällskapets Acta framlades volymen 27, för hvilken bokhandelspriset fastställdes till 12 mark, af Sällskapets Meddelanden häftet 31 för verksamhetsåret 1904—05, redigeradt af fil. mag. Harry Federley, äfvensom häftet 32 för verksamhetsåret 1905—06, redigeradt af fil. kand. Ernst Häyrén. Nämnde redaktörer tackade särskilda af Sällskapets medlemmar för den hjälp de vid arbetet fått röna. Bokhandelspriset fastställdes för hvartdera häftet Meddelanden till 2 mark.

Anhållan om skriftutbyte hade ingått från Biologische Wolga-Station i Saratov och från Бессарабское общество естествоиспытателей i Kischinev, och beslöt Sällskapet till denna anhållan bifalla.

Enligt af skattmästaren afgifven kassarapport utvisade Sällskapets rörliga kapital en behållning af Fmk 7726: 21.

Till de botaniska samlingarna hade sedan senaste årsmöte inlämnats gåfvor af student A. Palmgren, prof. E.

Sundvik, fröknar Greta Andersin, S. Lagerstam, L. Strandberg och K. Åström, ingeniör Herm. Ad. Printz, student A. A. Sola, forstm. F. Silén, fil. mag. A. Leinberg, student G. v. Frenckell och amanuens Harald Lindberg.

Preparator G. W. Forssell förevisade

Ett svart exemplar af Lepus timidus L.

Exemplaret, som af konsul Bruno Wendelin skänkts till samlingarna, var skjutet den 1 sept. 1906 i Lappfjärd socken af herr Matti Olin. Enligt uppgift skulle ett annat svart exemplar hafva skjutits i trakten af Björneborg vid samma tid.

I anslutning härtill meddelade student G. Ekman, att han för 7 år sedan i Rantasalmi socken observerat en svart hare.

Ylioppilas E. W. Suomalainen antoi tietoja kahdesta harvinaisesta linnusta,

Phalaropus fulicarius L. ja Coracias garrula L.

Leveänokkaisen vesipääskysen oli esittäjä löytänyt kuolleena Kuopion pitäjässä Puijonsarven huvilalla hietarannalta 1. VIII. 1906. Lintu, vanha kesäpukuinen koiras, oli luultavasti kuollut aivan äskettäin, koskapa se, silloin vallinneista kuumista ilmoista huolimatta oli niin hyvässä kunnossa, että se vaikeudetta voitiin täyttää. Paino ainoastaan 0,025 kg.

Lukuunottamatta Jäämeren rannikkoa on tätä harvinaista lintua tavattu ainoastaan kahdesti ennen alallamme, molemmilla kerroilla myöhään syksyllä: $^{10}/_{11}$ 1851 Espoo; $^{11}/_{11}$ 1904 Tirhälle, Helsingin itäinen saaristo. (Kts. Meddel. 31, siv. 64).

Sininärhen luita, pyrstösulkia ja höyheniä oli esittäjä löytänyt 14. VIII. 1906 lähellä Kuopion kaupunkia. Linnun oli joku haukka repinyt. Sininärhi on kerran ennenkin eksynyt Kuopioon. Kesäkuussa 1900 näki sen yhteiskoulun oppilas Einar Sahlstein Puijon juurella Julkulan maantiellä.

Ylioppilas A. A. Sola ilmotti

Kaksi huomattavaa jäkälälöytöä:

Rhizocarpon rubescens Th. Fr. ja *Cladonia pyxidata* Fr. f. *pachyphyllina* Wallr. Edellisen, joka on maakunnalle uusi, esittäjä oli löytänyt Ylöjärveltä St $^{13}/_{7}$ 1905; ennen tunnettu Lieksasta Kb: *Lecidea rubescens* (Th. Fr.) Nyl. f. *dispersa* Wainio, katso Wainio, Adjum. ad Lichenogr. Lapp. fenn. atque Fenn. bor. II, Medd. Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 10, siv. 140. Jälkimäisen hän oli löytänyt Espoosta N $^{19}/_{5}$ 1906; ennen se luonnontieteellisellä alueellamme on tavattu ainoastaan Lapissa.

Rektor M. Brenner lämnade följande meddelande om

Sorbus hybrida L. i Ingå.

Bland den västeuropeiska florans nordöstra förposter i vårt land, hvaraf under det senaste decenniet flere nya arter inom västra Nyland uppdagats, är jag denna gång i tillfälle att omnämna *Sorbus hybrida* L. (*S. fennica* Kalm), under senaste sommar af min son Thord upptäckt på Svartbäck rusthåll i Ingå. Den förekommer här såsom ett litet, 2 m högt, sterilt träd af omkring 20 à 25 års ålder, bland enbuskar i en gles ungskog af tall, gran, björk, rönn, asp och sälg på den steniga östra sluttningen af en i den s. k. oxhagen befintlig bergsrygg, på en knapp kilometers afstånd från den till Fagervik framträngande hafsviken. Såsom af här företedda kvist framgår, är det funna exemplaret mycket småbladigt och äfven eljes klent till växten.

Fyndet är af intresse såsom ådagaläggande artens förekomst i vildt tillstånd äfven på Finlands fastland. Såsom kändt är trädet tidigare, utom på Åland och i Åbo skärgård, funnet på en holme, Lökholmen, i Lovisa skärgård i östra Nyland och för öfrigt odladt i södra Finland, bland annat så nordligt som vid Björneborg.

Rektor M. Brenner demonstrerade vidare

Former af Sorbus aucuparia L. i Finland.

Den vanliga rönnen uppträder hos oss under några med afseende å bladformen olika modifikationer, hvilka jag ber att här få förevisa. Härvid är först att märka, att dessa olikheter hufvudsakligen förefinnas hos de fertila skottens blad, hvaremot dessa hos de sterila äro mer likformiga. Öfverhufvudtaget äro dessa senares småblad hos de skilda rönnformerna aflånga — äggrundt lancettlika med smal spets samt jämnt hvassågade eller på de egentliga nyskotten och sterila träd starkt dubbelsågade eller inskurna — nästan flikade. Att på grund af de sterila skotten igenkänna de förefintliga formerna låter sig därför icke göra.

De fertila skottens småblad däremot äro antingen af samma form och tandning som hos de sterila (f. *homomorpha*) eller mer jämnbreda — omvändt äggrunda med helbräddade kanter antingen endast på bashälften eller ända till ett stycke ofvanom midten (f. *heteromorpha*). Emellan dessa ytterligheter kan man särskilja en mellanform, där de olika skottens småblad mera likna hvarandra, med endast litet högre upp helbräddade kanter hos de fertila skotten (f. *subheteromorpha)*.

För öfrigt kunna småbladen hos f. *homomorpha* vara jämnt småsågade med enkla tänder eller groft dubbelsågade (subf. *didyma*) samt hos f. *heteromorpha* och f. *subheteromorpha* antingen bredspetsade, nästan trubbiga (subff. *platyglossa* och *platyphylla*), eller smalspetsade (subff. *stenoglossa* och *stenophylla*). Uddbladen hos dessa former variera i hög grad, äfven på samma kvist. Hos alla formerna blifva bladen och bladskaften på sensommaren mycket ofta glatta — nästan glatta, men knopparna äro dock hvitt eller grått filtludna (f. *lanuginosa* Schur).

De i hvarandra öfvergående f. *homomorpha* och f. *subheteromorpha* synas hos oss vara de allmännast förekommande, den senare i Helsingfors och i södra Enontekis vid foten af Ounastunturi äfven funnen med glatta knoppar (f. *calvata)*. Den hos oss sällsyntare f. *heteromorpha*, med endast ofvan midten sågade småblad, motsvarar enligt Beck von Mannagetta, Flora von Nieder-Oesterreich, pag. 708, *S. subserrata* Opiz och synes, att döma af diagnoserna i Hartmans Skand. Flora

11:te uppl. och Meinshausens Flora Ingrica, såväl i väster som öster om oss vara den vanligaste formen.

Amanuens Harald Lindberg förevisade följande

Fanerogamer från sydvästra Finland.

1. *Cratægus monogynus* Jacq., under sistlidne sommar på Åland påträffad på flere nya fyndorter. Likväl är, såsom i ett tidigare meddelande framhållits (Medd. Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 31, sid. 7), *Cratægus calycinus* Peterm. vida allmännare på fasta Åland och i den åländska skärgården än förstnämnda art.

2. Blommande exemplar af *Sorbus aucuparia* × *Fennica*, insamlad i Geta, Dånö.

3. En lususform af *Betula verrucosa* Ehrh. från Hammarland, Skarpnåtö.

4. *Pirus malus* L. från särskilda ställen på Åland, och redogjordes i sammanhang härmed för olikheten mellan den ursprungliga, vilda formen och den förvildade.

5. Särskilda *Alchimillæ*, däribland *A. obtusa* Bus. från Hammarland, ny för Åland, samt *A. acutidens* Bus. och *A. glomerulans* Bus. från Lojo, nya för Regio Aboensis.

I anledning af den förevisade lususformen af *Betula verrucosa* omnämnde doktor Enzio Reuter, att samma egendomliga bladform för flere år sedan iakttagits hos ett par i Pargas skärgård växande träd, men hade densamma sedermera öfvergått i den normala, så att träden nu knappast kunna skiljas från hufvudformen. Föredragaren konstaterade, att detta fall bevisade formens lususkaraktär.

Doktor Enzio Reuter meddelade följande

Mykologiska notiser.

1. *Cladosporium cucumerinum* Ell. & Arth.

I likhet med den s. k. amerikanska krusbärsmjöldaggen,

Sphærotheca mors uvæ (Schwein.) Berk., har äfven *Cladosporium cucumerinum* för icke länge sedan från Amerika invandrat till Europa och här spridt sig till flera olika länder. Först år 1889 blef denna art i Amerika beskrifven af Ellis och Arthur och redan år 1892 anträffades den i växthus i Berlin samt beskrefs här som ny af Frank under namn af *Clad. cucumeris.* Sedermera har den iakttagits jämväl på andra orter i Tyskland, såsom i Breslau och Hannover.

Ännu senare blef arten känd i Skandinavien. I sin år 1902 utkomna „Plantepatologi" anför prof. E. Rostrup den ännu icke från Danmark. Enligt skriftligt meddelande af honom (sommaren 1906) har sagda snyltsvamp emellertid under de senaste par åren uppträdt rätt skadligt på gurkor flerstädes i Danmark. I Norge iakttogs denna svamp veterligen första gången år 1905, då den enligt Schöyen i medlet af augusti så starkt angrep frilandsgurkorna i en handelsträdgård i Baerum, att alla gurkfrukter mer eller mindre ödelades af densamma. Huruvida den observerats äfven i Sverige, har jag mig ej bekant.

I Finland blef denna som det synes rätt skadliga parasitsvamps förekomst konstaterad sommaren 1906, men den torde dock hafva uppträdt här redan tidigare. Från föreståndarinnan för Sippola trädgårdsskola, fröken Jenny Elfving, erhöll jag i medlet af sistlidne augusti månad några ännu unga, starkt fläckiga gurkfrukter jämte meddelande om att den sjukdom, som angripit desamma, under flere somrar anställt stora förödelser på gurkorna i ofvannämnda trädgård. Artens identitet har blifvit fastställd af prof. E. Rostrup, som erhållit prof till påseende, och som med sitt kända, välvilliga tillmötesgående äfven bestämt de tvenne öfriga i detta meddelande omnämnda parasitsvamparna.

Den af *Clad. cucumerinum* förorsakade sjukdomen yttrade sig enligt fröken Elfving däri, att gurkämnena antingen genast ruttnade eller, om de ock utvecklade sig något, erhöllo talrika större eller mindre mörka, insjunkna fläckar samt delvis ruttnade, vanligen i den nedre ändan.

2. *Glœosporium Lindemuthianum* Sacc. & Magn.

Enligt meddelande af fröken J. Elfving uppträdde i Sippola trädgårdsskola på störbönor en rätt svårartad sjukdom, som angrep såväl blad som baljor, och hvilken visade sig vara förorsakad af ofvannämnda svamp. Speciellt å baljorna är sjukdomsbilden synnerligen karaktäristisk och utmärkes därigenom att desamma, medan de ännu äro unga och halfutvecklade, erhålla mer eller mindre talrika, i midten insjunkna fläckar, hvilka omgifvas af en förtjockad rand. Dessa fläckar kunna förekomma spridda eller ock delvis sammanflyta med hvarandra. Själfva svampen intränger ofta till de i baljan inneslutna bönorna, hvilka erhålla liknande fläckar; om sedermera dessa angripna bönor begagnas till utsäde, sprides sjukdomen med detta.

Arten är sedan gammalt känd såväl i Europa som Amerika och betraktas såsom en för bönodlingen rätt farlig parasitsvamp. I Skandinavien har den särskilda gånger uppträdt skadligt. Angående dess förekomst i Finland hafva mig veterligen icke några uppgifter hittills varit synliga i litteraturen.

3. *Graphiola Phœnicis* (Moug.).

Denna till *Ustilaginaceæ* hörande svamp uppträder på bladen af dadelpalmer (*Phœnix* sp.) i växthus. Enligt Rostrup (Plantepatologi, 1902) bildar den på bladen „talrika små, svarta, hårda behållare, hvilka innehålla den blekgula spormassan, bestående af de mycket små, klotformade, nästan färglösa sporerna.“ Intill år 1902 hade den anträffats på ett par ställen i Danmark, men enligt skriftligt meddelande af prof. Rostrup (i januari 1906) har den de sista åren därstädes uppträdt icke så alldeles sällsynt på *Phœnix*-palmer såväl i växthus som boningsrum utan att dock göra någon större skada.

Af denna svamp angripna *Phœnix*-blad hafva insändts från en handelsträdgård härstädes, som importerat palmen i fråga från Tyskland.

I anledning af ofvanstående meddelande upplyste fil. mag. Harry Federley, att nämnda svamp af honom observerats på ett ifrån Lübeck år 1901 importeradt exemplar af en *Phœnix*-art.

Fil. kand. Ernst Häyrén meddelade följande iakttagelser om

Kampen emellan rönn och tall.

Sommaren 1905 gjorde mig lektor Jonatan Reuter. ägare till Loviksund villaparcell i Tvärminne Björkskär, Ekenäs landsförsamling, uppmärksam därpå, att rönnen under årens lopp i betydlig grad förökat sig på platsen, och att detta delvis skett på tallens bekostnad. En närmare granskning visade, att flerstädes på villaområdet funnos grupper om ett eller ett par tiotal unga rönnar, 2—4 m höga. Stundom bildade rönnarna självständiga bestånd, oftare omgåfvo de i en krans en eller ett par äldre tallar med yfvig krona. Rönnarna sköto upp emellan tallarnas grenar och mångenstädes tvärs genom det rätt täta barrverket. På sådana beskuggade platser förekom ett större antal rönnar än ute på öppnare ställen, så att rönnarna tydligen trifdes väl i tallarnas skugga.

Tvärsöfver området sträckte sig en dalsänka, på hvars norra sida, där sluttningen upp emot berget vidtog, fanns en fritt stående grupp af en rönn, en tall och en vildrosbuske *(Rosa glauca* Vill.). Busken var gles och syntes icke hafva gjort något men åt träden. Afståndet mellan dessa var på marken omkr. 0,5 m. Båda voro omkr. 4,5 m höga. Rönnen bestod af 4 rotstammar; 3 af dem mätte nedtill 5 och den fjärde 2 cm i diam. Trädet var något yfvigare på den från tallen vända sidan, d. v. s. grenarna bildade större vinklar med stammen och sträckte sig därför längre utåt, men äfven in mot tallen sträckte sig talrika grenar med friska gröna blad. — Den 18 år gamla tallen, hvars stam vid basen mätte omkr. 1,5 dm i diam., var däremot synnerligen osymmetrisk. Vid 8 års ålder hade nämligen dess topp, tydligen till följd af rönnens beskuggning, böjt sig åt sidan och sedermera vuxit blott långsamt; nu var den fullkomligt oskadade toppen blott något öfver 1 m lång och vid basen omkr. 2 cm i diam. Af de 5 grenskott, som samma år utvecklades, hade två, som växte i riktning från rönnen, riklig tillgång till ljus och blefvo därför kraftiga. De böjde sig senare uppåt och fungerade sommaren 1905 såsom toppar, medan två andra grenskott, som växte in mot rönnen,

blifvit helt små och slutligen förtorkat (resp. 2 och 4 dm långa och vid basen omkr. 1 cm i diam.). Det femte skottet växte ut åt sidan till en omkr. 2 m lång gren. Både ofvanom och nedanför detta ställe finnas grenar af såväl första som högre ordning, hvilka dels böjt sig undan rönnen, dels till följd af dess beskuggning blifvit helt korta och lidande eller alldeles förtorkat.

Än mer instruktiv var en högre upp i dalsänkan ungefär midt emellan de båda sluttningarna belägen grupp af en rönn, en tall och en brakvedsbuske. Afståndet mellan rönnen och tallen var på marken 1 m, mellan rönnen och brakvedsbusken nära 2 m och mellan den sistnämnda och tallen 1,4 m. Rönnen bestod af två rotstammar, hvilka vid basen voro resp. 9 och 6 cm i diam., och af hvilka den kraftigare befann sig närmast tallen. Den var vidare nära 1 m högre än sin granne och sände talrika, löfrika grenar in i dennas krona. Tallens stam böjer sig redan under sjunde året (diam. 4 cm) något litet, under åttonde (diam. 2,5 cm) och nionde (diam. 1 cm) åren däremot rätt betydligt i riktning från rönnen. Under tionde året borttorkar slutligen toppskottet, hvilket för öfrigt icke lidit af något yttre våld och ej heller synes angripet af insekter. Det tionde årets sidoskott äro två, det ena 1 dm långt och det andra, som sommaren 1905 fungerade såsom topp, omkr. 4,5 dm. På den nya toppen funnos två våningar tills vidare väl utvecklade grenar. Af de lägre ned befintliga grenarna voro endast de väl utvecklade, som vuxit i riktning från rönnen. De rakt mot rönnen vända grenarna hade, efter det de vanligen i mer eller mindre skarp vinkel böjts från denna, till stor del förtorkat eller åtminstone blifvit helt små. Många hade borttorkad topp, och i detta fall hade en gren af andra ordningen intagit toppens plats. Egendomlig var en lång och spenslig sådan gren, som böjt sig hit och dit emellan rönnens grenar, men ännu icke funnit vägen ut till ljuset. De grenar slutligen, hvilka från hufvudstammen utgått i en riktning vinkelrät emot de förut nämnda, hade äfven de för det mesta böjts ut mot ljuset och därför vanligen blifvit relativt korta. — Brakvedsbusken stod på relativt långt afstånd från tallen och hade icke utöfvat något större inflytande på dennas växtsätt.

Redan dessa två exempel visa, att rönnen bättre trifves i skugga än tallen, hvilken skyr t. o. m. den förstnämndas beskuggning. Det förefaller vidare, som om rönnen på den friska mark, där iakttagelserna gjordes, i sinom tid skulle förkväfva om ej alla, så dock en stor mängd tallar. I stället skulle då utbildas en lundartad vegetation, snarlik den på den närbelägna Lotsholmen. Ett villkor härför är emellertid, att området liksom hittills fredas för såväl betande djur som löfsamlande människor.

Student Richard Frey förevisade

Nemosoma elongatum L. från Finland.

Jag ber att få förevisa en särdeles intressant medlem af vår coleopter-fauna, nämligen *Nemosoma elongatum* Linné. Den hör till Thomsons serie *Platysoma*, fam. *Trogositidæ*, enligt Seidlitz till fam. *Peltidæ*, grupp *Nemosomini*. Arten uppgifves lefva på ek i tomicidernas gångar, hvartill äfven dess smala kroppsbyggnad tyckes göra den lämplig. Fyndet är intressant äfven därför, att det bekräftar artens existensrätt i den finska faunan. Arten är nämligen enligt en gammal uppgift för ett halft sekel sedan tagen af von Essen under dennes skoltid i Åbo på tall, men har exemplaret gått okända öden till mötes.

Det här demonstrerade exemplaret är taget af undertecknad sistlidne sommar på Åland i Sund socken, Tranvik, den 28 maj genom håfning i gräs.

Student Richard Frey lämnade vidare följande meddelande:

Über Helophilus consimilis Malm und ihre Verwandten.

Die von A. W. Malm in seiner Arbeit „Anteckningar öfver Syrphici", Seite 80, beschriebene *Helophilus*-Art, *H. consimilis*, ist während langer Zeit vollkommen unbeachtet und verkannt gewesen, ist aber, meiner Ansicht nach, eine sehr gute und leicht erkennbare Art. Dadurch dass sie eine recht

grosse Verbreitung in Finnland zu haben scheint und stellenweise sogar sehr häufig vorkommen kann, habe ich Gelegenheit gehabt eine grössere Anzahl Exemplare derselben zu untersuchen. Sie gehört zu der kleinen, wohlbegrenzten *frutetorum*-Gruppe, die durch die einfarbig rothen Fühler und die hauptsächlich nach der *pendulus* Gruppe angeordneten Flecke des Hinterleibes charakterisiert ist. Daher wollte ich mit diesen Zeilen eine genauere Beschreibung derselben geben, vor Allem im Zusammenhang mit ihren nächsten Verwandten, *H. frutetorum* Fabr. und *H. versicolor* Fabr., welche beide auch in Finnland gefunden sind.

Die Zweifel an der Existenzberechtigung dieser Art rühren offenbar davon her, dass Malm in seiner Arbeit die zwei Arten, *H. frutetorum* och *H. versicolor*, mit einander verwechselt und dadurch einigermassen unrichtige Vergleichkombinationen gemacht hat, was auch Verrall in seinem Werke „Syrphidae of Great Britain", S. 539, konstatiert. Dieser spricht deshalb auch den Wunsch aus, dass man durch eine grössere Materialbearbeitung dieser Gruppe auseinandersetzen möge, wie es sich mit *H. consimilis* Malm verhalte.

Wenn man nun mehrere Exemplare dieser drei Arten zum Vergleich besitzt, fällt sogleich ihre verschiedene Grundfarbe in die Augen. Während *H. frutetorum* und *H. versicolor* durch ihre matte, von der reichlichen gelben Behaarung bedingte, etwas ins Gelbe ziehende, schwarze Farbe einander gleichen, weicht *H. consimilis* durch ihre rein sammetschwarze Grundfarbe ab. Auch in anderen Beziehungen weicht *H. consimilis* mehr von *H. frutetorum* und *H. versicolor* als diese gegenseitig von einander ab. So ist das Gesicht der *H. consimilis* bedeutend mehr vorgezogen als das der zuletzterwähnten, deren Männchen an den Hinterschenkeln charakteristische Haarbüschel besitzt, während das Männchen der *H. consimilis* keine, keineswegs eine auffallende Behaarung an den Hinterschenkeln, höchstens eine Gruppe äusserst kurzer Haare an der Basis derselben hat. Ausserdem ist das Schildchen bei allen Exemplaren, die ich gesehen habe, von oben betrachtet, an der Basis schwarzglänzend, während es bei den beiden anderen Arten stets einfarbig, gelblich erscheint.

Ich glaube, dass die Verschiedenheiten dieser drei Arten am besten durch nachfolgende Tabelle der bedeutendsten Gleich- und Ungleichheiten hervortreten werden.

H. frutetorum Fabr. ♂♀	*H. versicolor* Fabr. ♂♀	*H. consimilis* Malm. ♂♀
Die Grundfarbe schwarz, mit einem Stich ins Gelbe.		Grundfarbe dunkler, rein sammetschwarz.
Mund nicht länger vorgezogen als der Fühlerhöcker (von der Seite betrachtet).		Mund länger vorgezogen als der Fühlerhöcker.
Vorderschienen einfarbig rotgelb.		Vorderschienen gegen die Spitze schwarzgeringelt.
Stirn über den Fühlern einfarbig schwarzbehaart, hinter den Augen gelbhaarig mit einer Reihe weniger schwarzer Borsten.	Stirn stellenweise gelbhaarig, hinter den Augen einfarbig gelbbehaart.[1]	Stirn einfarbig schwarzbehaart, hinter den Augen einfarbig gelbhaarig.
♂	♂	♂
Die Seitenflecken der zweiten und dritten Ringe des Hinterleibs von einander getrennt.	-- -- -- deutlich zusammenhängend.	
Das vierte Segment fast einfarbig gelb mit einer schwarzen Strieme in der Mitte.	-- -- -- schwarz mit drei deutlichen gelben Flecken.	Wie bei *H. frutetorum!*
Hinterschenkel an der Basis der	Hinterschenkel an der Basis der	Hinterschenkel einfach, ohne auf-

[1] Ich kenne das Weibchen der *H. versicolor* nicht, es muss aber nach den Beschreibungen eine ebenso gefärbte Stirnbehaarung haben.

H. frutetorum Fabr.	*H. versicolor* Fabr.	*H. consimilis* Malm.
unteren Seite mit einem sehr auffallenden Büschel dichter, allein schwarz gefärbter, auf einem deutlich vortretenden kleinen Höcker sitzender Haare.	Innenseite mit einer auffallenden Gruppe dünner, längerer, hauptsächlich gelb, aber auch einiger schwarz gefärbten Haare.	fallende Behaarung.
♀	♀	♀
Erster Hinterleibsring mit einem einzigen, grauen, halbmondförmigen Flecke.	Wie bei *frutetorum* (nach Verrall fig. 369).	Erster Hinterleibsring beiderseits mit zwei getrennten grauen Flecken.

Verbreitung in Finland.

Helophilus frutetorum Fabr. Prov. Alandia. 2 ♂♂ und 2 ♀♀ am 11. Juni 1906 auf blühendem Flieder etc. im Kirchdorfe Finström vom Verfasser und 1 ♂ ebenda von Stud. med. R. Forsius gefangen.

Helophilus versicolor Fabr. Prov. Alandia. 3 ♂♂ mit der vorigen an demselben Orte vom Verfasser gefangen.

Helophilus consimilis Malm. Prov. Alandia. 1 ♀ von Stud. med. R. Forsius mit der vorigen und an demselben Orte gefangen. — Prov. Ostrobothnia media. 1 ♀, Prof. J. Sahlberg (in den Sammlungen der Universität Helsingfors unter dem Namen *H. frutetorum* Fabr. aufbewahrt). — Prov. Karelia. In zahlreichen Exemplaren bei Kexholm vom Förster F. Silén und 1 ♂ daselbst von Prof J. Sahlberg gesammelt (in den Sammlungen der Universität Helsingfors unter dem Namen *H. versicolor* Fabr.)

Ylioppilas Armas Nyman luki seuraavan kertomuksen Seuran apurahalla maisteri Rolf Krogeruksen ja ylioppilas U. Sahlbergin seurassa v. 1905 tekemästänsä retkestä Ounas- ja Tenojoen seuduille:

Kertomus lapinmatkasta kesällä v. 1905.

Jo kesällä v. 1904 suunnittelimme matkaa Lappiin kesäksi 1905. Kesän tullen kävimme tuumiamme toteuttamaan. Seuralta pyysimme matkaavustusta 250 mk miestä kohti. Matkamme ilmoitimme ennen muuta aiheutuvan halustamme saada tutustua Lapin luontoon, sen eläimistöön ja kasvistoon. Stipendianomustamme taas perustelimme pääasiallisesti sillä, että suunnittelema matkamme kävi Ounasjoen latvajokiseutujen ja Tenojoen yläjuoksun kautta, joitten seutujen fauna lienee verrattain vähän tutkittu. Seura suostui stipendihakemukseemme. Lienee sen vuoksi kohtuullista, että nyt aluksi yleispiirteisesti teemme matkastamme Seuralle selvää.

Aivan kesäkuun ensi päivinä lähti meistä Rolf Krogerus Kittilään toivoen ehtivänsä sinne kevättulvaajaksi. Ajoissa tulikin hän Kittilään. Pajut kukkivat ja lehdet puhkeilivat puihin. Saalis kevättulvien rannalle ajamista kovakuoriaisista oli kuitenkin niukanlainen.

Kesäkuun 7 päivänä lähdimme me muut liikkeelle kotoamme. Kittilään saavuimme varhain aamulla saman kuun 13 päivänä. Jo hevosmatkallamme Kemistä Kittilään pysähdyimme useita kertoja majataloihin muutamiksi tunniksi saadaksemme tilaisuuksia retkeillä niitten lähimmässä ympäristössä. Jo täällä aloimme tehdä havaintoja siiran (*Asellus*) ja katkan (*Gammarus*) esiintymisestä ja ottaa myös näytteitä niistä. Hyönteistoukkia, molluskeja ja muita luurangottomia aloimme kerätä. Kalahavaintoja aloimme tehdä, mikäli tuo oli mahdollista, sekä tiedustella kalastajilta, mitä kaloja tiesivät kussakin järvessä löytyvän. Pian tulimme huomaamaan, että he ainakin oman luulonsa mukaan erittäin hyvin tunsivat järviensä ja jokiensa kalat. Kuitenkin tunsivat he vain niitten järvien kalat, joissa löytyi suurempia, syötäviksi kelpaavia kaloja. Vain tämänlaisille järville ovat he omien tiedonantojensa mukaan

nimiä antaneet. Niinpä väitti Tarkiaisen isäntä (talo noin 5 km Rovaniemen kirkolta), että kuhia löytyy Unarin järvessä, joten kuhan pohjoisin olinpaikka siirtyisi 66° 47′:sta 67° 25′:tiin. Tiedonanto lienee oikea, sillä, kun panimme miehen selittämään, minkälainen kala se kuha on, selitti hän sen sangen hyvästi, joten hän siis tunsi kuhan. Näitä kalahavaintoja ja kalaluetteloja teimme noin 15 eri järvestä. Myöhemmin teemme niistä tarkemmin selkoa, sillä ainakin Melan Suomen Luurankoisiin sisältävät ne jonkun verran täydennyksiä. Niinpä esim. mitä tulee kolmipiikkiseen rautakalaan (*Gasterosteus aculeatus trachurus*), jota tapasimme Utsjoella sekä metsälammissa että kovien könkäitten yläpuolla Tenojoessa.

Kittilässä sijoituimme asumaan majataloon jotenkin keskelle kirkonkylää. Ensi päivänä sinne tulomme jälkeen retkeilimme kylässä ja sen lähimmässä ympäristössä, *Erebia disa*'a ja *E. lappona*'a lenteli tällöin runsaasti.

Teimme sitten retken Kätkätunturille, joka on noin 1 $^1/_2$ peninkulman päässä kirkonkylän majatalosta. Muutaman kilometrin päässä Kätkätunturista jonkun verran kaakossa maantien toisella puolella on Levitunturi. Aivan erilaisia ovat nämä tunturit. Levitunturi on ikäänkuin tavaton kiviröykkiö, Kätkätunturi taasen tavallisen suomalaisen tunturityypin tapainen moreenisorakumpu. Kauniita metsälampia on Kätkätunturin juurella; tunturipurojakin lirisee sen rinteillä, joita rehevät metsät peittävät. Tunturin laella lenteli *Anarta melanopa* lukuisena. Vain harvoja exemplareja saimme kuitenkin kiinni, sillä tavattoman taidokasta on sen lento, ja maahan jäkälille kun se laskeutuu, on sitä mahdoton löytää.

Retken teimme Kittilän kirkonkylästä myös Aakenustunturille, joka on majatalosta noin 2 $^1/_2$ penikulmaa miltei suoraan länteen. Suoraan suurien jänkien poikki, pitkin vaarain rinteitä sinne riensimme. Tunturin juurelle tulimme, sen laelle nousimme. Hyvin sympaatiselta tuntui loivarinteinen tunturimme, jonka itäistä rinnettä useat pajukkorantaiset tunturipurot kostuttelivat. Tunturin läntisellä juurella ovat Pyhäjärvi ja Kukasjärvi, jonka viimemainitun rannalla on pienoinen talo. Kovakuoriastuloksemme täällä olivat runsaanlaiset. Ruparantaisesta Kukasjärvestä kokoilimme hydrofaunistista materiaalia: spon-

gillideja, oligochaeteja, hirudinideja y. m. Paluumatkamme oli sangen vaivaloinen, sillä jänkiä polviin asti vajoten saimme kulkea. Tien viittaajanamme oli vain kompassi. Jonkinlaisia ihmisten astumia polkuja lie täälläkin ollut, mutta niitä emme osanneet poron poluista eroittaa ja niin turvauduimme yksin ilmansuunnan näyttäjään.

Kesäkuun 19:sta päivänä aloimme nousta Ounasjokea jatkaaksemme matkaamme Enontekiään. Matkallamme retkeilimme miltei koko ajan jokirannoilla sieltä hyönteisiä etsien. Alakyrön kylään pysähdyimme leiriytyen kiertokoulutaloon. Maksuttoman, erittäin tilavan asunnon täällä saimme. Kahdeksan päivää viivyimme näillä mailla. Retken teimme myös Pallastunturille. Saivakerolla tapasimme ensi kerran *Diapensia lapponica*'n kukkivana. *Oeneis bore*'n ja *Psodos coracina*'n saimme täältä. Hyvin lukuisasti esiintyi Saivakerolla regio alpinassa *Lagopus mutus*'ia, joka niin muodoin elelee jo Kittilän pitäjän pohjoisosissa. Saivakeron vieressä oleva Jäkäläkero näytti hyvin kuivalta ja köyhältä. Juhannuksen vietimme länteen loivanlaisesti, itään jyrkästi viettävällä laaja- ja tasalakisella Taivaskerolla. Kukkivina tapasimme täällä *Sibbaldia procumbens*'in ja *Cardamine bellidifolia*'n sekä *Salix herbacea*'n. Taivaskeron ylimmillä kivikkorinteillä kasvoi paljon *Allosurus crispus*'ta. Vatiojan kurussa, jossa *Oxyria digyna* juuri alkoi kukkia, juoksevasta purosta kokoilimme korkealla regio alpinassa planarioita, koska on mahdollista, että täällä löytyisi alpeilla tavattavaa *Planaria cornuta*'a. Muuallakin, kuten esim. Utsjoen Ailigastunturilla kokoilimme planarioita korkealla regio alpina seudussa. Niitä ei ole kuitenkaan vielä määrätty, joten ei voida sanoa, mitä lajeja ne ovat. Pallasjärvellä kävimme. Autiona entisten asujantensa hylkäämänä on järven rannalla talo. Pieni hökkeli on siellä kalastajien käytettävänä ja myös matkustajille avaa se ystävällisesti ovensa. Täällä päivän retkeiltyämme lähdimme paluumatkalle Alakyröön. Kylän lähistöllä retkeilimme vielä pari päivää ja lähdimme sitten jatkamaan matkaamme Enontekiään.

Noin 3 penikulmaa Alakyröstä pohjoiseen on Ketomellan kylä. Täällä olevan Ketomellakosken pohjoispuolella loppuivat kuuset miltei yhtäkkiä. Kosken alapuolella näimme tuon

tuostakin vielä kuusiryhmiä; sen yläpuolella emme niitä enää ensinkään nähneet. Hauska oli venemiestemme varmuus havaintojensa oikeudesta. Veneensä lupasivat meille, jos olisimme löytäneet kuusia vielä sen jälkeen, kuin he sanoivat, tässä näette viimeiset kuuset. Ounasjärven koiliskulman puolla kuului joitakuita kuusia löytyvän. Myös Peltovuomassa kuuluu löytyvän kuusitäpliä. Saavuimme sitten Hettaan.

Täältä teimme retken Ounastunturille. Tuulinen oli päivä, jona tänne tulimme, joten perhoset eivät piilopaikoistaan olleet halukkaat liikkeelle lähtemään. Mutta yön tunturilla vietettyämme valkeni toinen, oikea perhosten ilopäivä. Ilma oli tyyni, aurinko paistoi mitä lämpimimmin. Hyvin runsaasti lenteli täällä *Argynnis chariclea*'ta, tuota harvinaista pohjan perhosta. Vielä monilukuisemmin kuin *Argynnis chariclea*'ta lenteli täällä Suomen faunalle uutta *Anarta staudingeri*'a. *Argynnis chariclea*'ta saimme yhteensä noin 60 exemplaria. Jälkimäisiä emme ottaneet niin runsaasti, syystä että useimmat olivat huonoja exemplareja, niitten lentoaika kun alkoi olla jo lopussa. Myös tapasimme täällä muutamia *Argynnis polaris*'eja. Parhain, hauskin päivä koko matkallamme oli tuo päivä.

Hettaasta teimme retken myös Näkkälään, joka on 3 penik. Hettaasta jotenkin suoraan pohjoiseen. Hyvin ovat jänkäisiä ja runsasjärvisiä Näkkälän seudut. Tämän kanssa yhteydessä on varmaan Näkkälän sääskirikkaus, josta seutu on kuulu. Tänne matkallamme huomasimme mäntyjen loppuvan. Paljon toivoimme täältä löytävämme löydettävän arvoista, siellä ei ennen liene luonnontutkijoita käynyt. Mutta tyhjiin raukesivat toiveemme, sillä pahoin sade meitä hätyytteli, joten emme, vaikka retkiä teimmekin, paljon löytäneet. Yhtäkään sateetonta päivää emme täällä saaneet, vaikka viikon siellä viivyimme. Kalaparasiitteja kokoilimme noina sateisina päivinä. Paitsi näitä retkiä teimme kirkonkylän lähistölle useita retkiä.

Heinäkuun 11 päivänä lähdimme Hettaasta Peltovuomaan jatkaaksemme sieltä matkaamme Kalmakaltion autiotuvalle, joka on noin 4 penikulmaa Peltovuomasta koiliseen. Ennen lähtöämme Hettaasta hankimme siellä itsellemme oman veneen, sillä sellainen täytyy olla, kun Maanselän poikki kulkee. Veneellemme annoimme ensi koskia laskiessamme nimen Gyrinus.

Peltovuomaan tultuamme taukosi satamasta. Yhden päivän täällä retkeilimme ja jatkoimme sitten matkaamme Kalmakaltioon. Puolimatkassa Nunnasen ja Kalmakaltion välillä tulimme hyvin laajalle hiekkakentälle, jolla oli runsaasti hiekkadyynejä. Tutkimme niitä, mutta kovin vähän huomasimme niillä eloa. Koko sympatisia retkeilymaita ovat Kalmakaltion ympäristöt: Kalmakaltio- ja Käkkälöjoen vuoroin kivikko-, vuoroin hiekka-, vuoroin pensasreunaiset rannat, lehtimetsäiset vaarat ja jäkäläpeitteiset tunturilaet. Itse tulimme jalkasin Kalmakaltioon; kun venemiehemme muutaman päivän perästä saapuivat veneinemme ja hevosineen, aloimme paikkapaikoin muotkien kulkea Maanselän yli.

Lähin päämäärämme oli nyt Skietschemjoen autiotupa. Maanselän yli tultuamme teimme sen havainnon, ettei enää metsälammissa ja lätäköissä löytynyt siiroja. Viimeksi tapasimme niitä Maanselän eteläpuolella Näkkälässä ja Maltijärvessä Käkkälöjoessa. Näyttää siltä kuin olisi Maanselkä vesisiiran levenemisen pohjoisraja. Skietschemjoen laaksossa tapasimme kukkivina muun muassa *Saxifraga nivalis*'en, *Thalictrum kemense*'n ja *Th. alpinum*'in. Matkamme varrella retkeilimme pitkin jokirantamia. Skietschemjoen autiotuvalta lähdettyämme alkoi mäntyjä taas esiintyä, ja niitten mukana kuusanka (*Garrulus infaustus*).

Angelin (Vuopionsuun) otimme sitten seuraavaksi pysäyspaikaksemme. Sinne saavuimme 21 päivänä heinäk. Täältä teimme eri tahoille useampia pieniä retkiä. Ensi kerran tapasimme nyt matkallamme *Erebia polaris*'en. Löytöpaikka paljoa eteläisempi kuin mikään tähän astisista meidän maassamme. Myöhemmin tapasimme sitä pitkin Tenojoen jokirantaa aina Njuorgamiin, Suomen pohjoisimpaan kylään asti.

Heinäkuun 24 päivänä lähdimme Angelista Ranttilaan. Ranttilasta pari penikulmaa sisämaahan päin on Kuossavaara, jolla kasvaa kuusia. Emme niitä kuitenkaan löytäneet. Ranttilan kun jätimme, lähti Rolf Krogerus tunturitse Niittyvuopioon, me muut joitse. Mitään erityistä ei tunturilta löytynyt. Venematkallamme me huomasimme *Colias*-perhosia lentelevän rannalla. Riensimme niitä pyydystämään ja huomasimme ne *Colias hecla*'iksi, joita Suomessa ei ennen ole varmuudella tavattu. Jotenkin yleisenä lenteli se paikkapaikoin jokirannoilla täältä

aina Uulasuulaan asti. Vain harvoja koiraksia tapasimme niitten joukossa.

Niittyvuopiosta jatkoimme matkaamme Outakoskelle. Täällä otti lappalaissyntyinen kansakoulunopettaja Josef Guttorm meidät ystävällisesti vastaan ja antoi koulussaan meille asunnon. Täältä teimme päivän kestävän retken Paistunturin länsipuolisille rinteille. Siellä oli laajoja suomaita, joissa lukuisia matalia lammikoita. Viivyimme Outakosken kansakoululla aina viidenteen päivään elokuuta. Täältä jatkoimme matkaamme Utsjoen nimismiehen puustelliin. Matkan varrella pysähdyimme kuitenkin Sparresuoloon kahdeksi päivää retkeilemään sekä kävimme myös Rastekaisalla, jonne käyntiin niinikään meni pari päivää. Utsjoen nimismiehen puustellista teimme retkiä läheisille tuntureille, jokirantamille ja Mandojärvelle. Tämän leiripaikkamme jätimme 13 p:nä elok. Njuorgamiin pysähdyimme vielä Suomen puolla pariksi päivää ja jatkoimme sitten matkaamme Vesisaareen. Skippakuruun kuljimme veneellä. Siellä kuletti hevonen maanteitse tavaramme Vesisaareen. Itse marssimme jalan tuon 7 penikulmaa.

Vesisaaresta teimme erittäin hauskan retken Etelä-Varankiin. Siellä löysi Unio Sahlberg jo selittämänsä tieteelle uuden kovakuoriaisen *Agabus gelidus*'en.

Palasimme takaisin pitkin Norjan rannikkoa Narvikiin. tieltä Luulajaan ja täältä Tornioon sekä sieltä kotiin. Paluumatkalla viivähdimme Tromsössä 3 päivää, jossa kaupungin museota tutkimme, varsinkin sen palearktista kovakuoriaiskokoelmaa. Kotiin saavuimme syyskuun ensipäivinä, joten matkamme kesti jotenkin 3 kuukautta.

Lyhyesti olemme tässä tehneet selkoa matkamme kulusta. Sen tuloksista emme vielä voi selvää tehdä, sillä kaikilla meillä matkalla olleilla on ollut niin kiireisiä puuhia, ettemme vielä ole sieltä tuomia kokoelmiamme ehtineet tutkia. Hyönteisiä kokosimme alun toistakymmentä tuhatta yhteensä.

Professor O. M. Reuter lämnade följande meddelande:

Chrysochraon poppiusi Miram, en för finska området ny orthopter.

De Universitetets samlingar tillhöriga sibiriska rätvingarna hafva nyligen varit sända till St. Petersburgs K. Vetenskaps-Akademis zoologiska museum, där de bearbetats af fröken E. Miram, som till publikation i Öfversikt af Finska Vetenskaps-Societetens Förhandlingar sändt en afhandling öfver desamma. I samlingen finnas exemplar äfven från några europeiska lokaler, ett par också från Finlands naturhistoriska område. Vid den af fröken Miram företagna granskningen har det befunnits, att härifrån finnes t. o. m. en hittills obeskrifven art, *Chrysochraon poppiusi* Miram, afvikande från andra samsläktingar genom påfallande smalare kropp och hos hanen uppblåsta, breda, vid spetsen snedt aftrubbade vingar. Arten tyckes hafva en vidsträckt utbredning. I Petersburgs museum finnes den från Tunguska och Petschora, i vårt från Schigansk vid floden Lena (B. Poppius), de Abakanska bergverken i Minusinska kretsen (Ehnberg och Hammarström), Arkanghnsk (Envald) och Olenitsa (Levander), hvilken sistnämnda ort redan ligger inom Finlands naturhistoriska gränser.

Professor O. M. Reuter meddelade vidare några notiser om

Tvenne sällsynta skalbaggar, återfunna vid Åbo.

I närheten af Åbo togos på C. R. Sahlbergs tid åtskilliga skalbaggar, hvilka senare alls icke eller blott efter flere decenniers mellantid blifvit där återfunna. Detta är särskildt fallet med några hittills hos oss blott på Runsala funna, delvis stora och i ögonen fallande ekskogsarter, såsom *Calosoma inquisitor* L., *Dendroxena qvadripunctata* L. och *Osmoderma eremita* L. Den sistnämnda, som för omkring tre decennier sedan återfanns på Runsala af numera aflidne mag. H. Ingelius, har åter i sommar därstädes blifvit tagen i två exemplar, det ena af med

dr A. Grunér, i hvars rum det flög in genom ett öppet fönster, det andra under eklöf af reallyceisten W. Hellén.

En annan skalbagge, som enligt Insecta Fennica blifvit tagen vid Åbo, men senare endast anträffats för flere tiotal år sedan på Ispois nära nämnda stad af kir. mag. Pippingsköld, är *Aphodius villosus* Gyll. Af denna art fann jag senaste sommar ett exemplar vid håfning på en torr backe på Ålön i Pargas. Enligt muntligt meddelande af prof. J. Sahlberg torde den egentligen förekomma under i upplösning stadd sjötång vid hafsstränder.

Professor O. M. Reuter föredrog:

Oceller, felslagna hos en lygæid (Aphanus phœniceus Rossi).

Bland de snart hundra exemplar, som jag samlat af denna sällsynta hemipter under *Arctostaphylos*-tufvor på den sandiga stranden af Sandö i Nagu, utmärker sig ett, i öfrigt fullständigt normalt, därigenom att ocellerna icke utbildats: det saknar sålunda en för familjen *Lygæidæ* väsentlig karaktär. På ocellernas plats finnas till höger några intryckta punkter, till vänster en något utbredd, rund, svagt upphöjd, chagrinerad fläck. Detta fynd är af intresse därför, att det bestyrker en förmodan, som jag länge hyst beträffande naturen af på samma ställen hos vissa capsider förekommande runda, till skulpturen från omgifningen afvikande fläckar eller (hos andra) tydliga punktformiga intryckningar eller gropar, hvilka ofta hos svarta arter äro stötande i lergult, med andra ord icke hafva utbildat pigmentet. De anträffas i synnerhet hos arter af divisionen *Laboparia*, men äfven hos några släkten af andra lägre stående divisioner (*Globiceps*, *Mecomma*, *Heterocordylus*, *Pilophorus*). Utan tvifvel böra de tolkas såsom rester från en tid, då oceller typiskt tillhörde de former, från hvilka de nuvarande, alltid oceller saknande capsiderna härstamma. Då jag på annat ställe närmare skall utlägga detta ämne, har jag här velat omnämna fallet med en oceller saknande *Aphanus* såsom ett exempel på huru missbildningar stundom kunna vara af betydelse vid tolkningen af morfologiska frågor.

Ännu meddelade professor O. M. Reuter några iakttagelser om

„Sotare" bland bina.

För många år sedan visade mig doktor A. Krook i Åbo ett antal kolsvarta bin af släktet *Apis*, som flugit mot fönstret inne i hans rum och kort därpå dött. Jag kom dock ej att tillvarataga något af dem, hvilket efteråt mången gång grämt mig, då såsom kändt ännu ingen helfärgadt kolsvart ras at honungsbiet är bekant. Till min glädje visade mig professor C. Lundström nyligen några alldeles dylika bin, hvilka han hade tagit på Jullas i Kustö, där de till ett antal af inemot 20 flugit mot fönstren inne i ett rum och, likasom de af dr Krook observerade, likaledes inom kort dött. Vid den närmare undersökning af dessa bin, som företogs af mag. B. Poppius och mig, kommo vi emellertid snart till det öfverraskande resultat, att den jämna kolsvarta färgen hos dem i själfva verket härrörde af sot och lossnade vid beröring med ett fuktigt föremål. Denna iakttagelse saknar emellertid icke sitt lilla biologiska intresse, i det den visar, att alla dessa bin sökt sig in i rummen den ovanliga vägen genom skorstenspipan och under vägen blifvit så inpyrda med sot, som någonsin en mänsklig sotare. Orsaken till deras död låg utan tvifvel däri, att sotet inträngt äfven genom stigmerna i trachéerna. Egendomligt är, att i Universitetets finska museum fanns ett dylikt „sotarebi", redan för mer än trettio år tillbaka funnet på Jullas af prof. Lundström. Dessa bin återkalla för öfrigt i minnet det af mig förut för Sällskapet relaterade fallet (se Meddel. XXX, p. 83), då bin byggde bo i en skorstenspipa på Ispois, hvilket äger icke ringa intresse därför, att det visar huru instinkten att inträda i boet på horisontal väg (genom flustret) genom omständigheterna kan förändras. Antagligt är nämligen knappast, att någon springa i skorstensmuren agerat fluster, utan hafva bina i detta fall, för att komma i boet, nödgats flyga vertikalt nedåt. Af stort intresse hade varit att erfara, huru kakorna i sådant fall varit placerade, hvilket emellertid omöjliggjordes däraf, att de samtligen

vid spjällets öppnande om hösten föllo ned i kakelugnen. Enligt uppgift af min broder, agronom A. Reuter, har han för öfrigt flere gånger observerat bin komma inflygande i rummen på Ispois genom kakelugnsluckorna. I sammanhang härmed må erinras om det kända fall, då en tysk entomolog, som på sitt bord hade en hona af bombyciden *Lasiocampa quercus*, fann denna omsvärmad af hanar, oaktadt dörrar och fönster till rummet voro tillslutna, och slutligen såg huru hanarna kommo in genom kakelugnen, till hvilken spjället stod öppet. I detta fall vägleddes de af honlukten. Hvad som däremot lockat bina att söka sig fram den långa vägen genom kakelugnsrören är tills vidare okändt.

I anslutning till sistnämnda meddelande omnämde doktor A. Poppius, att han äfven varit i tillfälle att iakttaga ett bisamhälle i en skorsten i närheten af Åbo. Bina hade äfven inkommit i rummen, och begagnade de sig i detta fall af skorstensmynningen för att nå boet.

Slutligen inlämnade professor O. M. Reuter till publikation i Meddelandena:

Nya anteckningar om finska Neuroptera.

År 1894 publicerade jag i Acta Soc. pro Fauna et Flora Fennica IX (N:o 8) en förteckning och beskrifning öfver Finlands då kända neuropterer, inalles 36 arter. År 1895 kompletterades denna afhandling i Medd. af Soc. pro Fauna et Flora Fennica 21, p. 62 med några anteckningar om finska neuropterer, i hvilka den förut såsom varietet af *Chrysopa perla* anförda *Chr. Walkeri* Brauer upptogs såsom själfständig art, hvarigenom antalet arter steg till 37.

För ett par år sedan sammanställde dr Siltala allt senare samladt material af denna grupp och sände det jämte ett par i prof. Mäklins samlingar funna arter att bestämmas af en specialist i Österrike, dr Kempny, som någon tid därefter skickade det tillbaka med bifogade namn. Nu här nedan of-

fentliggjorda anteckningar, genom hvilka kunskapen om våra arters utbredning i synnerhet åt norr i icke ringa mån ökas, stöda sig till största delen på dessa bestämningar. Antalet finska *Neuroptera* ökas genom dem till 42. Coniopterygiderna hafva granskats af dr Enderlein, som haft dem till påseende i och för utarbetandet af sin monografi öfver samma grupp. Vid återsändandet gick största delen af samlingen förlorad, hvarför det vore af vikt att samlare ville ägna dessa smådjur uppmärksamhet och genom nya fynd fylla luckorna i samlingen.

Svårast bestämda äro arterna af släktet *Hemerobius*. Mc Lachlan har i Entom. Monthl. Mag. (2) XII, 1901, underkastat dem en revision, i hvilken särskildt den karaktäristiska olika byggnaden af genitalbihangen hos de skilda arternas hanar framhålles. Jag har i efterföljande anteckningar återgifvit dessa karaktärer, med tillhjälp af hvilka, sammanställda med beskrifningarna i min förteckning af år 1894, alla arter böra kunna med säkerhet igenkännas.

1. *Myrmeleon formicarius* L.

Jorois i juli 1889 (ur A. Westerlunds samling).

2. *Chrysopa perla* L.

St. Andreae (Lydecken); Mohlais, Lappvesi, Rantasalmi (Siltala); Kirjavalaks (Poppius); Karelia rossica (Stenroos); Jalguba (Poppius); Jakobstad (Poppius); Kajana (Aro).

* 3. *Chr. dorsalis* Burm., Reut., Acta F. et Fl. F. IX, N:o 8, p. 18, not. 1.

Ett exemplar, bestämdt af Kempny, taget i Uskela (Mäklin).

4. *Chr. abbreviata* Curt.

Uskela (Bonsdorff); Rantasalmi (Westerlund).

5. *Chr. phyllochroma* Wesm.

Åland på Eckerö (Lydecken); Uskela (Mäklin); Nyslott (Lydecken).

* 6. *Chr. prasina* Burm., Reut., l. c. p. 20, not. 1.

Två exemplar, bestämda af Kempny, från Uskela (Mäklin).

7. *Chr. septempunctata* Wesm.

Sordavala (Siltala).

8. *Chr. vittata* Wesm.

Lappvesi (Siltala).

9. *Sisyra fuscata* F.

Lappvesi (Siltala); Kirjavalaks (Poppius); Enare, Nuortjärvi, vid Lutto-floden (Poppius).

10. *Micromus aphidivorus* Schr.

Kirjavalaks (Poppius); Dianova gora, Kosmosero, Velikaja Guba (Poppius).

11. *Megalotomus hirtus* L.

Kirjavalaks (Poppius).

12. *Drepanopteryx phalænoides* L.

Tavastland (Lundell).

13. *Hemerobius inconspicuus* Mc Lachl. — Mc Lachl., Ent. Monthl. Mag. (2) XII, 1901, p. 222.

Hanens genitalbihang tvågrenade, öfre grenen (från sidan sedd) hakformigt tillspetsad, undre grenen i spetsen klufven med undre grenen nedåtböjd. Subgenitalplåten lång, i spetsen uppåtböjd.

En närastående, äfven i Skandinavien funnen art är *H. pellucidus* Walk., som afviker genom gråaktiga, icke rökbruna vingar med oftast färgade trappstegsnerver. Hanens subgenitalplåt är mycket kortare, spetsen af genitalbihangens öfre gren nästan rak och undre grenens båda grenar nästan parallella.

14. *Hemerobius nitidulus* F. — Mc Lachl., Ent. Monthl. Mag. (2) X, 1899, p. 184.

Förekommer hufvudsakligen på barrträd.

Denna och följande art hafva vanligen öppet postcostalfält. Hanens genitalbihang, sedda från sidan, bredare, i spetsen bredt tvåklufna med öfre grenen helt kort, slutande i en mycket hvass, inåt vänd spets; nedre grenen med bred spets; urbuktningen mellan grenarna trubbig.

*15. *H. micans* Ol. — Reut., l. c., p. 24, not. Mc Lachl., l. c., p. 185.

Ett exemplar från Pargas (Reuter), bestämdt af Kempny.

Hanens genitalbihang aflånga, breda vid basen, men småningom afsmalnande mot spetsen, som är svagt utvidgad och tvåklufven med starkt divergerande, korta grenar, den öfre läng-

re och finare med spetsen hvass och starkt inåt vänd, den undre kortare och tjockare med trubbig spets.

16. *H. limbatellus* Zett. — Mc Lachl., Ent. Monthl. Mag. (2) X, 1899, p. 151.

Saariselkä (Poppius).

17. *H. pini Steph.* — Mc Lachl., l. c., p. 150.

Yläne (Sahlberg); Kangasniemi (Sundman); vid Enare träsk (P.); Ryska Lappmarken (Sahlb.), Volikka ljuba (P.).

18. *H. atrifrons* Mc Lachl. — Mc Lachl., l. c., p. 152.

Sordavala (Siltala).

De tre sista arterna torde icke vara annat än raser af en och samma; hanens genitalbihang äro hos alla lika byggda, från sidan sedda i spetsen klufna med öfre grenen mycket spetsig med spetsen vänd uppåt och inåt; den undre grenen lika lång som den öfre eller något längre.

19. *H. stigma* Steph. — Mc Lachl., l. c., p. 150. — *H. strigosus* Reut., l. c., p. 12.

Skiljes från föreg. genom de af mig l. c. framhållna karaktärer, särdeles genom den olika förgreningen af vingnerverna. Hanens genitalbihang likna dessa arters, men deras undre gren är kortare än den öfre.

20. *H. orotypus* Wallengr. — Mc Lachl., l. c., p. 131.

Rantasalmi (Westerlund.).

Skiljes från de tre följande lätt genom sin långsträcktare form. Pronotum kortare än hos dessa, transversellt. Abdomen ofvan svartaktig. Framvingar aflångt-ovala, den svarta fläcken nära basen mycket tydlig. Hanens genitalbihang mycket breda, i spetsen tvågreniga med djup urbuktning emellan grenarna, den öfre starkare, i spetsen uppåt och inåt böjd, slutande i en klolik hake, den undre rak, fingerlik.

21. *H. humuli* L. — Mc Lachl., l. c., p. 130.

Petrosavodsk (Günther); Patsjoki, Enare (Poppius); Dianova gora (Poppius).

Abdomen vanligen svartaktig hos torra exemplar. Framvingar bredt ovala, mer gråaktiga än hos följande, den svarta fläcken nära vingbasen vanligen mycket tydlig. Hanens genitalbihang tämligen breda, i spetsen klufna med bred urbuktning mellan grenarna, af hvilka den öfre bred, i spetsen tvär-

huggen med det nedre hörnet hvasst och det öfre utdraget i en utåt och uppåt riktad tagg; undre grenen sned och kort.

*22. *H. lutescens* Steph. — Mc Lachl., l. c., p. 129.

Två exx., etiketterade „Fennia“, bestämda af Kempny, likaså ett från Kontiolaks (Linnaniemi).

Liknar följande. Abdomen vanligen gulaktig hos torra exemplar, upptill på hvardera sidan med en rad mörka fläckar. Framvingar bredt ovala; den svarta fläcken nära basen tydlig; costalfältet smalt. Hanens genitalbihang från sidan sedda aflånga, tjocka, utvidgade vid basen och spetsen med öfre randen nästan rät, den undre starkt urbuktad, spetsen nästan tvärhuggen, dess öfre hörn med en inåtvänd hake.

23. *H. marginatus* Steph. — Mc Lachl., l. c., p. 128.

Saariselkä (Poppius); Enare träsk, floden Lutto (Popp.).

Till färgen lik föreg., men abdomen vanligen brun hos torra exemplar. Framvingar bredt ovala, den svarta fläcken nära basen liten och ofta otydlig; subcostalfältet vid basen mycket bredare än hos de tre föregående arterna. Hanens genitalbihang enkla, bestående af två aflånga, böjda, i spetsen trubbiga, utvändigt konvexa, inåt konkava valvler, som invändigt före spetsen bära rader af små svarta tänder.

24. *H. subnebulosus* Steph. — Mc Lachl., l. c., p. 79.

Hanens genitalbihang breda och tämligen korta, den tvärt afstötta spetsen (från sidan sedd) inåt under rät vinkel utdragen i ett långt, böjdt, tillspetsadt och om en metkrok påminnande utskott, hvars hulling i utkanten är fint sågad.

25. *H. nervosus* F. — Mc Lachl., l. c., p. 78.

Lik föreg., men vanligen med framvingarna starkare fläckiga. Hanens genitalbihang långa och tämligen smala, mot spetsen plötsligt starkt inåtböjda, före själfva spetsen i inkanten fint sågade.

26. *H. concinnus* Steph. — Morton, Ent. Monthl. Mag. (2) XII, 1901, p. 163.

Patsjoki (Poppius).

Hanens genitalbihang breda, småningom tillspetsade med den öfre, svagt urbuktade randen mycket längre än den undre.

27. *H. quadrifasciatus* Reut. — *Hemerobius concinnus* var.

quadrifasciatus Reut., l, c., p. 12. Ut species: Morton, l. c., p. 164.

Morton fäster l. c. uppmärksamheten därpå att denna, som han betraktar såsom god art, ehuru den med hänsyn till hanens genitalbihang visar stor öfverensstämmelse med föreg., dock afviker ej blott genom den mycket olika färgen och de starka teckningarna, utan äfven i bildningen af ett inre utskott, som utmynnar i spetsen af hanens abdomen (sedd ofvanifrån) och hvilket hos *H. quadrifasciatus* i själfva spetsen är enkelt, spetsigt, men däremot hos *H. concinnus* bredare och klufvet. *H. quadrifasciatus* förekommer i höga norden samt flerstädes i Brittannien och i kontinentens fjälltrakter. Den förekommer enl. Mc Lachlan (Ent. Monthl. Mag. (2) XII, 1901, p. 201) icke tillsammans med *H. concinnus*.

28. *Raphidia notata* F.

Kirjavalaks (Poppius).

29. *R. ophiopsis* L., Schumm.

Kuolemajärvi (Siltala); Enare träsk (Poppius).

30. *R. xanthostigma* Schumm.

Nykyrka, Kuolemajärvi (Siltala); Varkaus, Rantasalmi (Westerlund); Jakobstad (Poppius).

31. *Sialis flavilatera* L.

Rantasalmi (Westerlund); floden Lutto (Poppius).

32. *S. fuliginosa* Pict.

Kuolajärvi (Linnaniemi); Enare sjö (Poppius).

33. *Coniopteryx fuscipennis* Reut., Acta Soc. F. et Fl. Fenn. IX, N:o 8, 1894, p. 13, 35. Tullgr., Ark. Zool. III, N:o 5, p. 13. *Parasemidalis* id. Enderl., Zool. Jahrb. XXIII, H. 2, 1906, p. 219, f. 20 b. *Parasemidalis annæ* Enderl., Wien. Ent. Zeit. XXIV, 1905, p. 198, f. 1. Zool. Jahrb. XXIII, H. 2, 1906, p. 218, f. 20.

Jag delar Tullgrens åsikt att den ringa olikheten mellan min *C. fuscipennis* och *P. annæ* är rent individuell. Då exemplar finnas (J. Sahlbergs från Sammatti), hos hvilka tvärnerven mellan radius och dess sektor når sektorns förgreningspunkt, är detta en tydlig mellanlänk mellan sådana, hos hvilka den når dess skaft eller dess öfre skänkel. Vingarnas starkare eller svagare iridisering är väl af ingen specifik betydelse. *C. fuscipennis*, som icke heller synes mig så olik

de öfriga *Coniopteryx*-arterna, att den förtjänar bilda ett skildt släkte, är numera funnen äfven i Sverige (Gotland), Tyskland (Berlin) och Schweiz. Äfven vid Petersburg af herr Bianchi.

34. *C. tineiformis* Curt., Brit. Entom. XI, T. 528. Enderl., Zool. Jahrb. XXIII, H. 2, 1906, p. 197, f. 3, 35, 37, 54, 59, 60. Tullgr., Ark. Zool. III, N:o 5, p. 10, f. 4. *C. lactea* Löw, Sitz. Ber. Akad. Wiss. Wien, math. naturw. Classe XCI, 1885, p. 86, T. 1, f. 19. Reut., Act. Soc. F. et Fl. Fenn. IX, N:o 8, 1894, p. 14, 33. Medd. Soc. F. et Fl. Fenn. XXI, 1895, p. 64.

Denna art är utan tvifvel hos oss den af alla coniopterygider vanligaste. Jag har funnit den i Pargas icke blott på gran och tall, utan äfven på ek, poppel och alm. J. Sahlberg har tagit den vid Kexholm och i Kirjavalaks.

*35. *Conwentzia pineticola* Enderl., Ber. west-preuss. bot.-zool. Ver. 26—27, 1905, p. 10, f. 1. Zool. Anz. XXIX, 1905, p. 226. Zool. Jahrb. XXIII, H. 2, 1906, p. 193, f. 2 et 45. — *Coniopteryx psociformis* F. Löw, Sitz. Ber. Ak. Wiss. Wien. math. nat. Classe XCI, Abt. 1, 1885, p. 84 (♀), T. 1, f. 18 (nec Curt.). *Coniopteryx reticulata* Tullgr., Ark. Zool. III, N:o 5, p. 14, f. 9.

Jakobstad, 1 ♀ (Poppius).

Släktet *Conwentzia* har l. c. 1905 uppställts af Enderlein för *Coniopteryx psociformis* Curt. och *pineticola* n. sp., hvilka från öfriga arter afvika därigenom att bakvingarna äro betydligt kortare och smalare än framvingarna och deras nervförgrening mycket reducerad. *C. pineticola* End., den hos oss funna arten, som äfven nyligen af Tullgren l. c. beskrifvits från Stockholm under namn af *Coniopteryx reticulata*, skiljer sig från *C. psociformis* genom fåtaligare antennleder (28—34 i stället för 38—43), hvilka i gisseln äro längre än breda, svagare förtjockade baktibier och annan bildning af tarserna, hvilkas båda första leder förhålla sig till hvarandra såsom 10 : 4 (♂) eller 8 : 3 (♀) i stället för 14 : 4. Nervförgreningen är något variabel, dock träffar tvärnerven mellan radius och dess sektor (på framvingarna) vanligen själfva sektorn eller dess förgreningspunkt, icke, såsom hos *C. psociformis* Curt., den öfre skänkeln. Att på grund af små olikheter i vingförgrenin-

gen uppställa särskilda „varieteter", såsom varr. *furcilla* och *tetensi* Enderl., synes mig vara att förväxla variationsbegreppet med individuell aberration. Vid Stockholm uppträder arten normalt med den nervförgrening, som utmärker var. *tetensi*, eller hos hvilken tvärnerven mellan radius och dess sektor träffar själfva radialgaffelns förgreningspunkt, och detta är fallet äfven med exemplaret från Jakobstad.

Mötet den 3 november 1906.

Enligt af skattmästaren afgifven kassarapport utvisade Sällskapets rörliga kapital en behållning af Fmk. 7.569:33.

På förslag af professor O. M. Reuter beslöt Sällskapet att ingå med anhållan om skriftutbyte till The Maryland Academy of Sciences samt The New-York entomological Society.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan senaste årsmöte inlämnats gåfvor af följande personer: lektor John Lindén, forstm. M. W. Waenerberg, doktor A. J. Siltala, herr L. Hohenthal, preparator O. Sorsakoski, konsul B. Wendelin, folkhögskoleföreståndare J. Tegengren, tullförvaltare H. Hintze, borgmästare H. Söderman, professor O. M. Reuter, magister B. Poppius, filosofiekandidater E. Häyrén, A. Ilmonen, T. H. Järvi och A. Palmgren, studenter A. Ensiö, G. Fabritius, R. Frey, E. Holm, T. Koskenhovi, E. W. Suomalainen och I. Välikangas.

Sedan senaste möte hade gåfvor till de botaniska samlingarna inlämnats af prof. P. A. Karsten, fil. mag. Harry

Federley, fröken L. Högman, elev Gunnar Marklund, stationsinsp. Axel Lindfors, ingeniör Herm. Ad. Printz, prof. Fr. Elfving, doktor V. F. Brotherus, fil. mag. O. Collin, rektor M. Brenner, amanuens Harald Lindberg samt studenter G. von Frenckell, R. Frey, Eva Segerstråle, H. Snellman och J. K. V. Tuominen.

Ylioppilas A. A. Sola lahjoitti dosentti A. K. Cajanderin nimessä Seuralle A. J. Melan Suomen kasvion viidennen painoksen.

Student A. Wegelius inlämnade till samlingarna en skalbagge,

Trechus discus Fabr., ny för Finland.

Denna skalbagge hade föredragaren anträffat i Hattula socken.

Pofessor Fr. Elfving redogjorde i ett af skioptikonbilder illustreradt föredrag för förekomsten af

Phallus impudicus L. i Finland.

De enda i litteraturen tillgängliga uppgifterna om denna svamps förekomst i vårt land härstamma från Pehr Adrian Gadd, som för 151 år tillbaka iakttagit den i Raumotrakten. (Se härom A. Thesleffs meddelande, Meddel. Soc. pro F. Fl. Fenn. 21 (1895), s. 85). Senaste sommar hade emellertid med. stud. Henry Snellman i närheten af Jomala prästgård på Åland insamlat några exemplar af ifrågavarande svamp. Han säger sig dessutom med säkerhet hafva tidigare observerat densamma i Korpo.

Fil. kand. Alvar Palmgren demonstrerade

Tvenne sällsynta hybrider från Åland.

1. *Fragaria vesca* L. × *viridis* Duch. (*collina* Ehrh.). Tagen af föredragaren år 1902 på tre holmar och år 1904 på en fjärde holme i Lemlands skärgård. Hybriden växte tillsammans med föräldrarna och uppträdde ymnigare än dessa. Är tidigare ej funnen i Finland, däremot omnämnd i tyska och svenska arbeten.

2. *Gentiana amarella* L. **lingulata* C. A. Ag. × *campestris* L. **Suecica* Murb. Tagen af föredragaren år 1899 i två exemplar på Ramsholmen i Jomala socken på Åland. Torde tidigare vara känd i endast ett exemplar, äfven detta taget i Finland, nämligen år 1864 af P. E. Eriksson, och af Sv. Murbeck omnämndt år 1892 i hans arbete „Studien über Gentianeen der Gruppe Endotricha Froel".

Amanuens Harald Lindberg förevisade följande

Anmärkningsvärda fanerogamer.

1. *Taraxacum palustre* Ehrh., *T. Balticum* Dahlst. och *T. litorale* Raunk. Af dessa förekommer *T. Balticum* flerstädes på Åland och sällsynt i Åbo skärgård; arten växer hos oss uteslutande på hafsstränder. *T. palustre* finnes flerstädes på Åland och vanligen på fuktiga löfängar. *T. litorale* är tills vidare känd från ett enda ställe på Åland. Formerna voro bestämda af amanuens H. Dahlstedt.

2. *Sisymbrium Wolgense* M. B. Denna hos oss ytterst sällsynta adventivväxt hade sommaren 1906 anträffats af stationsinspektor Axel Lindfors vid Suoniemi platform i Karkku socken. Arten är tidigare tagen af W. Laurén vid Vasa ångkvarn år 1887 och har hos oss gått under namnet *S. Austriacum* Jacq.

Amanuens Harald Lindberg demonstrerade vidare

Höstfärgning hos Alchimilla-blad.

Föredragaren påvisade, hurusom bladen hos *Alchimillæ* under hösten antaga konstanta och för hvarje art karaktäri-

stiska fläckar och färgförändringar. Då bladen härstammade från exemplar, hvilka alla odlats på samma ställe i botaniska trädgården i Helsingfors och där under tvenne år varit utsatta för samma yttre inflytanden, måste dessa förändringar tillmätas en viss systematisk betydelse.

Student Alb. Backman demonstrerade följande

Anmärkningsvärda kärlväxter.

1. *Aspidium Robertianum* (L.) Luerssen. Hade af föredragaren sommaren 1902 anträffats tämligen ymnigt på en mindre fläck vid foten af en klippa på bottnen af Jäkälävuoma nära Juuma gård vid Kitkajoki. Arten, som är ny för Kuusamo, växer i samma klippdal, där en mängd andra intressanta arter tidigare anträffats (jfr. Medd. Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 29, sid. 115).

2. En af pastor O. Kyyhkynen, Suomussalmi, hopbragt kollektion växter, bland hvilka märktes:

Epipogon aphyllus Sw. Ett tiotal exemplar i blandskog i Maaninka år 1904.

Ranunculus Cassubicus L. Kuopio socken, Kasurila by, torr ängsmark i bäckdal 1904; Nilsiä kyrkoby. Ny för provinsen Sb.

Drosera rotundifolia L. En enblommig form från Suomussalmi.

Rubus arcticus L. × *saxatilis* L. Suomussalmi; ny för provinsen Ok.

Epilobium alsinifolium Vill. × *palustre* L. Denna sällsynta bastard anträffades sommaren 1905 rikligt på fuktig äng i Suomussalmi nära prästgården. På samma ställe växte *E. palustre* i riklig mängd, nära intill äfven *E. alsinifolium*.

Pinguicula villosa L. Suomussalmi; förekommer på flere ställen.

3. Följande af student Wäinö Kokko insamlade växter:

Athyrium alpestre (Hoppe) Nyl. Tämligen allmän på Pallastunturi, sommaren 1904.

Aspidium lonchitis (L.) Sw. Kivakkatunturi 1905; ny för Kk.
Carex rupestris All. Kivakkatunturi 1905.
Luzula Wahlenbergii Rupr. Pallastunturi 1904.
Cardamine bellidifolia L. Pallastunturi 1904.
Veronica saxatilis Scop. Kivakkatunturi 1905; ny för Kk.

Rektor M. Brenner föredrog:

Om tallens och granens kortbarriga former.

Såväl af tallen (*Pinus silvestris* L.) som granen (*Picea excelsa* Link) finner man ofta exemplar, som på grund af sina korta barr afvika från den vanliga formen. Dylika exemplar hafva gifvit anledning till uppställandet af en särskild form af hvardera af dessa arter, hos tallen benämnd f. *brevifolia* eller f. *brachyphylla* eller, då de korta barren tillika äro ordnade i från hvarandra aflägsnade kransar, f. *lapponica*, samt hos granen f. eller lusus *brevifolia*.

Att såväl den ena som den andra af dessa kortbarriga former endast angifver minimumgränsen för dessa arters barr, hvilka i följd af olika yttre betingelser, särskildt hvad näringsförhållandena beträffar, i hög grad variera till sin längd, är uppenbart. Denna variation går så långt, att, medan i normala fall tallens barr äro vida längre än granens, fall gifvas, då af i hvarandras närhet växande träd granen har de längre barren.

Då vidare någon gräns emellan längre och kortare barr hos dessa träd ej kan uppdragas, synes det vara tydligt att någon skillnad i systematiskt hänseende emellan lång- och kortbarriga ej kan förefinnas.

Genom odling i kruka inomhus af den vanliga långbarriga granen erhåller man busklika, ytterst kortbarriga exemplar, som, efter att i bästa fall under några få år hafva frodats, småningom aftyna och dö, och å andra sidan kan man stundom få se huru skott på en s. k. f. *brevifolia* erhålla barr af den vanliga längden. Äfven genom att på ett eller annat sätt misshandla normala träd eller annars störa dem i deras trefnad kan man förvandla dem från lång- till kortbarriga, hvarom enhvar lätt kan öfvertyga sig genom en exkursion

i Helsingfors stads utkanter i Tölö park och Berghäll. De här talrikt förekommande, redan under många år oafbrutet stympade yngre tallarna och granarna äro alla kortbarriga, medan de stora och härigenom mindre lätt åtkomliga träden äro långbarriga. Och äfven eljes är det företrädesvis på yngre, svagare exemplar som de korta barren anträffas.

Hvad slutligen de den s. k. f. *lapponica* af *Pinus silvestris* karaktäriserande, från hvarandra åtskilda barrkransarna beträffar, så förekomma de äfven hos den vanliga långbarriga tallen på hanskotten och uppstå i följd af de under flere år å rad på hvarandra följande och med hvarandra omväxlande haninflorescenserna och barren, af hvilka de förra snart affalla och sålunda emellan barrkransarna lämna bara grenstycken.

I anledning af detta meddelande uttalade professor Fr. Elfving den förmodan, att de olika barrformerna icke endast äro framkallade af stympningar eller ogynnsamma förhållanden, utan i flere fall kunna anses vara verkliga systematiska karaktärer. I denna riktning uttala sig flere författare som studerat barrträden.

Amanuens Harald Lindberg sade sig äfven på SOLhem i Lojo hafva iakttagit dvärgformer hos gran, hvilka icke kunde vara förorsakade af stympningar eller otillräcklig näring. (Jämför Medd. Soc. Fauna et. Fl. Fenn. 28, sid. 32 A).

Med anledning af dessa yttranden önskade herr Brenner tillägga följande:

Att i hvarje fall med säkerhet angifva orsaken till ifrågavarande modifikationer af granens och tallens barr kan väl mången gång vara svårt nog eller rent af omöjligt, dock synes det mig som om de af mig observerade och nu delvis antydda fallen tydligen hänvisade på abnorma yttre förhållanden såsom orsak härtill.

Då frö af den vanliga granen i kruka inomhus, hvarvid icke nödvändigtvis olämplig jordmån, utan äfven andra omständigheter, såsom genom bristande utrymme, parasiter eller

andra orsaker åsamkadt svagt rotsystem, luftens beskaffenhet, fuktighet, temperatur, belysning o. s. v. ofördelaktigt kunna medverka, gifver upphof åt en dvärgform med ytterst korta barr, ligger det nära till hands att antaga, att äfven i naturen anträffade liknande exemplar för sin uppkomst hafva att tacka dylika eller andra ogynnsamma förhållanden, i synnerhet som, såvidt jag har mig bekant, fröbärande exemplar af sådana dvärggranar icke anträffats, utan äfven dessa måste hafva uppstått från frö af normala granar.

Har vidare ett sådant exemplar, såsom här anförts, efter många års, såsom det förefallit, konstant kortbarrighet plötsligt på något eller några skott börjat utveckla normala barr, så kan detta helt naturligt bero på, att rötterna, som dittills haft att tillgå endast olämplig jordmån, numera, åtminstone delvis, råkat på lämpligare näring, hvilken dock ännu ej hunnit komma hela exemplaret till godo, liksom man omvändt på exemplar, hvilka genom sköfling af topp och grenar förvandlats till kortbarriga, ännu efter många år kan finna barr af den normala längden. Och i själfva verket har jag haft tillfälle att observera, huru en på mager jord på ett sluttande berg nära dess kant växande tynande gran i toppen begynt få ett frodigare utseende, utan tvifvel i följd af att en del af dess rötter numera nått den bördigare jormånen vid bergets kant.

En dylik förklaring på den nämnda företeelsen förefaller mig vara vida naturenligare än antagandet af den intetsägande termen „naturens lek“, hvarjämte i alla fall den här ådagalagda faktiska inverkan af ogynnsamma yttre omständigheter förtjänar beaktas.

Rektor M. Brenner föredrog vidare:

Picea excelsa f. oligoclada Brenn. i Ingå och f. virgata Jacq. i Snappertuna.

Af den i Sällskapets Meddelanden 21 sid. 7 beskrifna granformen *oligoclada* hafva under sist förlidna sommar tre träd i Ingå socken i västra Nyland upptäckts, alla tre något olika

hvarandra, men öfverensstämmande med afseende å grenarnas ringa grenighet.

Det genom sin relativt stora täthet mest afvikande exemplaret är ett vidpass 11 m högt och 22 år gammalt frodigt träd med rask tillväxt, hvilket genom sina visserligen täta, men korta och vanligen ogrenade, trinda grenar af andra ordningen med allsidigt sittande barr skarpt afsticker från sina grannar, äfvenledes frodiga samt lika gamla och höga granar af hufvudformen, tillsammans bildande ett tätt granbestånd på fuktig eller delvis våt mark i den s. k. kohagen på Svartbäck rusthålls mark, nära hafsviken Sundsfjärden.

En fullkomlig motsats till detta frodiga exemplar bildar det i barrskog på underlag af berg invid ett litet skogskärr på Joddböle mark befintliga trädet, hvilket, ehuru äfvenledes omkr. 22 år gammalt, nått endast 4 m i höjd och, att döma ej mindre häraf än af dess få och glesa, starkt lafbelupna grenar, synes föra en tynande tillvaro. I likhet med i Sällskapets Meddelanden 30 sid. 10 omnämnda exemplar af f. *virgata* Jacq. utgöres detta exemplar egentligen af en upprätt växande trädlik gren från basen af en tidigare afskuren liten gran af den vanliga formen och nedtill ännu bärande delvis vissnade grenar af denna form. Bristfällig näring på den olämpliga platsen jämte den försiggångna åverkan utgöra tydligen äfven här orsak till den inträffade förändringen från f. *typica* till f. *oligoclada*.

Det tredje exemplaret slutligen är ett 170 cm högt, vidpass 14-årigt träd med mycket glesa grenar, men af ett tämligen frodigt utseende, växande på fuktig mark vid foten af en backsluttning bland tall, gran och björk uti den s. k. oxhagen å Svartbäck.

I motsats till ofvan nämnda svaga exemplar på Joddböle mark förete de två Svartbäck-exemplaren icke någonting, som skulle tyda på brist eller svaghet i ett eller annat afseende, och öfverensstämma häruti med Lojo-exemplaret af samma form.

I sammanhang härmed må nämnas, att de två på Sällskapets oktobermöte 1903 såsom delvis borttorkade omnämnda, till sin öfre del *virgata*-artade små granarna nu 1906 äro så godt som

fullständigt utgångna, äfvensom att en förut icke omnämnd, väl utvecklad ormgran finnes uti en trädgård på Fagernäs i Snappertuna, äfvenledes i västra Nyland.

Med. stud. Runar Forsius lämnade följande

Coleopterologiska meddelanden.

1. *Cynegetis impunctata* L., en för vår fauna ny coleopter, står närmast den hos oss tämligen allmänna *Epilachna* (*Subcoccinella*) *globosa* Schn. och föres likasom denna till gruppen *Epilachnini* af fam. *Coccinellidæ*. Från *E. globosa* skiljes den lätt genom oklufna klor och afsaknaden af flygvingar. Till färgen är den gulbrun med ventralsidan, benen, hufvudet och ett otydligt, rättstående M på thorax svarta. Elytra äro besatta med tättstående, korta, ljusa hår och sakna hos de i Finland anträffade exemplaren mörka fläckar, hvilka ofta förekomma hos utländska exemplar (= var. *punctata* L.). Längd 3,5—4 mm.

Arten påträffades af stud. R. Frey och mig i ett 20-tal exemplar på en sank äng mellan Kastelholm och Tosarby i Sund socken på Åland den 23 maj detta år. Något senare, den 2 juni, fann fil. kand. Å. Nordström densamma i stort antal i Degerby på Föglö, och då jag i slutet af juni exkurrerade tillsammans med sistnämnde person därsammastädes, voro vi i tillfälle att taga kännedom om en del drag ur denna intressanta arts lefnad.

I Degerby förekom *Cynegetis* på ett några meter omfattande område tätt invid tullstationens lusthus någon meter från hafsstranden. Grunden var stenig och bevuxen med bl. a. *Avena elatior* och *A. pubescens*. Den förra af dessa växter befanns vara värdväxt för vår skalbagge. Dess blad företedde på både öfre och undre sidan talrika bruna fläckar, och ett par gånger fingo vi se insekten äta af bladen. Den åt aldrig hål, utan afgnagde endast de mera ytliga lagren. På *Avena pubescens* sågs den ej af oss, och dennas blad voro enligt hvad vi kunde finna alldeles oskadade. — Insekten var företrädesvis i rörelse på eftermiddagen, men påträffades i mindre antal också

på öfriga tider af dygnet. Den kröp rätt lifligt omkring på bladen, men fällde sig ögonblickligen till marken då den oroades och förblef under lång tid orörligt kvarliggande.

Om *C. impunctata* har tidigare (Seidlitz) antecknats endast, att den påträffas under stenar på sanka ängar. Dess förekomst på en ort torde väl dock få anses betingad af foderväxten. — Den kopulerade i slutet af juni och försvann kort därpå. Enligt uppgift af fil. kand. Nordström begynte den åter visa sig i talrik mängd i augusti. Larven är hittills okänd och undgick vår uppmärksamhet.

Tidigare känd från Sverige och Östersjöprovinserna, men föga utbredd, väl på grund af saknaden af flygvingar.

2. *Heterocerus obsoletus* Curtis är likaledes ny för vår fauna. Den föres till undersläktet *Heterocerus* i. sp. Muls. och tillhör den grupp af arter, som kännetecknas af kantad thorax. Står närmast vår allmännaste art, *H. fusculus* Kies., men skiljes på den något längre och ojämnare behåringen och förekomsten af en kort fläck på basen af skalvingarna tätt invid scutellum.

Den är en af de största *Heterocerus*-arterna och mäter 5 mm. På en exkursion till Emkarby i Finström (Åland) fann jag den 9 juni 1906 ett exemplar af denna art, och då stud. R. Frey och jag några dagar senare besökte samma lokal, påträffade vi hvar sitt exemplar. Den förekom i en lerig bäckstrand tillsammans med *H. fusculus* och utdrefs ur sina gångar med vatten som vi uppstänkte på stranden. — Tidigare känd från Sverige, men saknas i Östersjöprovinserna.

3. *Agrilus integerrimus* Ratzb. är enligt en äldre uppgift tagen i södra Tavastland, men har härintills saknats i U. F. M. Anträffades af fil. kandidaterna R. Krogerus och Å. Nordström samt mig den 16 juli 1904 på Karkkali i Karislojo genom håfning på buskar. Inlämnad till mus. entomologicum.

4. *Micruria melanocephala* Marsh. har hittills räknats till vår fauna. Det enda, från Mohla (J. Sahlberg) härstammande exemplaret i U. F. M. har dock visat sig tillhöra *Heterhelus solani* Heer. Bör sålunda tills vidare utgå från vår fauna.

Doktor Enzio Reuter lämnade följande meddelande:

Pflanzenteratologische Notizen.

1. *Ranunculus repens* L. Eine ausgesprochene Fasciation des Stengels im Verein mit Synanthie wurde vor mehreren Jahren in Lofsdal im Kirchspiel Pargas von Herrn Prof. O. M. Reuter angetroffen.

2. *Barbarea vulgaris* R. Br. Auf dem Gute Kvarnby im Kirchspiel Sjundeå wurden auf einem kleinen Rasen mehrere Jahre hindurch unter normalen Individuen viele (20—25) Exemplare vorliegender Art von mir angetroffen, die eine Blütenanomalie zeigten. Die Blütenblätter sämtlicher Blüten dieser Exemplare erwiesen sich als schwach vergrünt, etwas zusammengerollt und nach innen gekrümmt, wodurch die Blüten als halb geschlossen erschienen, und erreichten nur etwa die halbe Länge der normalen Blütenblätter. Die inzwischen angelegte Schote wurde in ihrer Entwicklung gehemmt sowie mehr oder weniger stark gekrümmt und verwelkte vorzeitig. Von tierischen Schädigern (etwa Eriophyiden oder Aphiden) oder von Pilzen konnten bei der mikroskopischen Untersuchung keine Spuren beobachtet werden. Bemerkenswert ist, dass in verschiedenen Jahren dieselben Pflanzenindividuen die nämliche Anomalie aufwiesen, welche demnach mutmasslich auf besondere Eigentümlichkeiten der Wurzeln oder auf die Bodenverhältnisse zurückzuführen war.

3. *Dianthus Caryophyllus* L. Vor mehreren Jahren wurde von Herrn Agronom Arno Reuter in einem Garten (Ispois unfern der Stadt Åbo) eine Gartennelke gefunden, deren Stengel an einer Strecke von etwa 8—10 cm stark aufgebläht und zugleich derartig gedreht war, dass die Blätter eine mit Verwachsung der Primordien verbundene spiralige Anordnung erhielten, somit eine typische Zwangsdrehung aufweisend.

4. *Trifolium repens* L. Mitte Juli 1906 fand ich auf einem kleinen Rasen auf dem Pfarrgute im Kirchspiel Sjundeå zahlreiche abnorme Inflorescenzen des weissen Klees, welche einigen sehr üppigen Pflanzenindividuen zugehörten. Es handelte sich in den meisten Fällen um eine mehr oder weniger

Fig. 1.

ausgesprochene Prolifikation, d. h. um eine Verlängerung der Achse über das Köpfchen hinaus; diese Erscheinung zeigte aber oft ein wechselndes Verhalten. Bisweilen trug die bis mehrere Centimeter verlängerte Achse ein zweites, kleineres, terminales, ganz regelmässig ausgebildetes Köpfchen, in anderen Fällen erwies die Achse eine schwache, bandartige Erweiterung, und der proximale Teil des terminalen Köpfchens nahm dann eine etwas ährenförmige Gestalt ein (Fig. 1 a); noch andere Modifikationen zeigen uns die Figg. 1 b und 1 c. In einigen Köpfchen waren die terminalen Blüten von kleinen Laubblättern ersetzt.

5. *Geum rivale* L. Eine Diaphyse floripare ist bei dieser Art nicht selten von mir beobachtet worden.

6. *Cirsium arvense* L. Von Herrn Bahnhofsinspektor Oskar Brander wurden am 6. September 1906 bei der Eisen-

bahnstation Paimio (im Kirchspiel Pemar) mehrere Exemplare der Ackerdistel eingesammelt und dem botanischen Museum der Universität überlassen, deren Köpfchen je zahlreiche durch axilläre Prolifikationen entstandene kleine sekundäre Köpfchen besassen.

7. *Taraxacum officinale* Vill. Eine c:a 2 cm breite Fasciation des Stengels wurde von mir an einer grosswüchsigen, auf schattigem Boden wachsenden Pflanze auf Lofsdal in Pargas angetroffen. — Im Kirchspiel Sjundeå sind ganz am Ende kurz gegabelte Stengel mit zwei getrennten, d. h. nicht mit einander verwachsenen, Köpfchen mehrmals beobachtet worden.

8. *Campanula rotundifolia* L. Verbreiterung des Blütenbodens und dadurch verursachte polymere Blüten sind von dem Schüler Allan Reuter auf Lofsdal an mehreren Exemplaren angetroffen worden. Vielzählige, sonst normale Blüten kommen bei dieser Art oft vor.

9. *Salix phylicæfolia* Sm. Vor einigen Jahren wurden Ende August auf Lofsdal in Pargas zahlreiche blühende, an Laubsprossen terminal stehende ♀-Kätzchen von mir beobachtet. Ein ähnliches Verhalten habe ich bei derselben Art auch in der Nähe der Eisenbahnstation Dickursby bemerkt. Von Penzig (Pflanzen-Teratologie II, 1894) wird diese Erscheinung nicht für *S. phylicæfolia* angegeben.

10. *Phleum pratense* L. Eine Gabelteilung des Halmes wurde von mir auf Lofsdal Ende Juni 1899 beobachtet. Von dem obersten Halmknoten ging innerhalb der Blattscheide ausser dem normalen aufrecht stehenden ährentragenden Halme noch ein bedeutend kleinerer und schlankerer, seitlicher Halmzweig aus, der ebenfalls mit einer allerdings viel kleineren Ähre endete, die nur ein wenig oberhalb der Blattscheide emporragte. Recht eigentümlich war, dass dieser letztere Halmzweig eine durch Angriffe der Milbe *Pediculoides graminum* hervorgerufene totale Weissährigkeit aufwies, während der normale Halm sammt seiner Ähre ganz unbeschädigt war.

Doktor Enzio Reuter föredrog vidare:

Forstentomologisches.

1. *Cheimatobia boreata* Hb. Im Frühling 1906 traten die Raupen dieser Art vielerorts im Regierungsbezirk Nyland, so in den Kirchspielen Esbo, Kyrkslätt, Sjundeå und Lojo, in den Birkenwäldern verheerend auf, und zwar wurden an einigen Orten ziemlich grosse Birkenbestände fast vollständig kahl gefressen. Nach Angabe eines Villabesitzers in Esbo sollen die Raupen auch junge, zwischen und unter den Birken stehende Fichten angegriffen haben. Diese Angabe erscheint mir jedoch sehr fraglich, denn bei einer von mir am 16. Juni in Sjundeå vorgenommenen Untersuchung eines stark verheerten Birkenbestandes, wo auch Fichten wechselnden Alters in unmittelbarer Nähe der ganz abgelaubten Birken standen, erwiesen sich jene als ganz unbeschädigt; höchstens waren einzelne Nadeln ganz schwach benagt. Dagegen war das unter den Birken wachsende Heidelbeerkraut recht stark angefressen worden. Ähnliche Behauptungen bezüglich des Verhaltens der Raupen dieses Spanners den Fichten gegenüber sind auch in Schweden gemacht worden, ihre Unzuverlässigkeit ist aber auch dort nachgewiesen worden (vgl. Entomolog. Tidskrift, Jahrg. 26, 1905, S. 38—39). Recht bemerkenswert ist, dass *Cheimatobia boreata*, die bisher in Finland als eine ziemlich seltene Art angesehen worden ist, sich jetzt als eine wahre Verwüsterin unserer Birkenwälder erwiesen hat.

2. *Cossus cossus* L. Nicht selten werden die Stämme verschiedener Laubhölzer auch in unserem Lande von den Raupen dieses Falters mehr oder weniger stark beschädigt. Im Sommer 1906 wurde aber eine ganz ungewöhnlich starke Ansammlung von Raupen des genannten Schädigers im Stamme einer kleinen Eberesche auf Lofsdal im Kirchspiel Pargas von mir beobachtet. Der etwa 2,5 m hohe, auf felsigem Boden vereinzelt wachsende Baum lenkte durch sein sehr krankhaftes Aussehen die Aufmerksamkeit auf sich. Die Untersuchung ergab, dass die Krankheit auf Angriffe von *Cossus*-Raupen

zurückzuführen war, und zwar wurden an dem jungen Baume im ganzen mehr als 100 Individuen in verschiedenen Altersstufen, von nur 9—10 mm zu 3—4 cm langen, halberwachsenen Raupen angetroffen. Während die grösseren Raupen vorwiegend ihre Gänge im Holze gleich oberhalb der Wurzeln gebohrt hatten, fanden sich die kleinsten Räupchen dicht unter der Rinde auf einer Höhe von beinahe 1 meter oberhalb der Bodenfläche.

3. *Holcocneme erichsoni* (Htg.) Knw. Im Jahre 1896 wurde eine Pflanzung von Lärchen *(Larix sibirica)* auf dem Gute Swidja im Kirchspiel Sjundeå ziemlich stark von Afterraupen angegriffen, die aller Wahrscheinlichkeit nach der sog. grossen Lärchenblattwespe, *Holcocneme erichsoni*, angehörten, deren Identität es mir aber damals nicht gelang mit voller Sicherheit festzustellen, weil ich von denselben keine Imagines erhielt. Nach einer Mitteilung von Herrn Förster K. O. Elfving (Meddel. af Soc. pro Fauna et Flora Fenn. Heft 29, S. 72—73) traten im Sommer 1902 die Larven dieser Art auf 20—25-jährigen Lärchen (*Larix europæa* und *L. sibirica*) bei dem Forstinstitut Evois verheerend auf; zum ersten Mal wurden sie dort im Jahre 1897 von Herrn Lektor E. Furuhjelm beobachtet. Im Frühjahr 1903 wurde das Vorkommen dieser Blattwespe von Herrn Elfving in einer Lärchenpflanzung *(L. sibirica)* nahe der Eisenbahnstation Galitzina im Kirchspiel Mohla konstatiert (vgl. Medd. F. et Fl. Fenn. Heft 30, S. 30—31). Im Sommer 1906 wurden auf einer alten, im Garten der Villa Ekeberga in Sjundeå (in der Nähe von Swidja) wachsenden *Larix europæa* zahlreiche Afterraupen von mir angetroffen, die mit den früher in Swidja gefundenen identisch waren. Bei einem Vergleich dieser Raupen mit den von Herrn Elfving in Evois gesammelten, von denen er mehrere Exemplare in Spiritus aufbewahrt hatte, konnte die Identität der von mir erbeuteten Larven ohne Schwierigkeit konstatiert werden. *Holcocneme erichsoni*, der erst vor einigen Jahren als ein Neuling der finländischen Hymenopteren-Fauna angemeldet wurde, scheint also im südlichen Finland eine ziemch weite Verbreitung zu haben.

Amanuens B. Poppius lämnade följande meddelande:

Eine neue Philonthus-Art aus Nord-Russland.

Philonthus archangelicus n. sp. ♂. Glänzend, schwarz, ohne Metallschimmer, die Flügeldecken und der Hinterkörper weniger glänzend, kurz braungrau behaart. Die Spitze der Flügeldecken ziemlich breit rot gefärbt. Die Beine braunschwarz.

Der Kopf ist ziemlich gross, etwas schmäler als der Halsschild, rundlich viereckig, die Schläfen länger als die Augen. Hinter den letzteren befinden sich mehrere grobe Punkte. Die Fühler sind dünn, gegen die Spitze sehr schwach verdickt, vorletztes Glied etwas quer.

Der Halsschild ist etwas schmäler und kürzer als die Flügeldecken, nach vorne kaum merkbar stärker verengt als nach hinten, mit vor den Hinterecken seicht ausgeschweiften Seiten, vorn und an den Seiten mit einigen Punkten besetzt. Die dorsalen Punktreihen bestehen aus fünf, mässig grossen Punkten, von denen die vorderen näher zu einander gestellt sind als die hinteren.

Die Flügeldecken sind ziemlich grob und dicht punktiert. Die Punktur des Hinterkörpers ist etwas dichter und viel feiner, die vorderen Dorsalsegmente hinter der Basis nicht winkelig vorgezogen. Die Schienen sind schwach bedornt, die Vordertarsen schwach erweitert. Erstes Glied der Hintertarsen etwas länger als das letzte. — Long. 6 mm.

Dem *Ph. diversipennis* Bernh. täuschend ähnlich, unterscheidet sich aber durch zahlreichere Punkte in den Dorsalreihen auf dem Halsschilde. Ausserdem ist die rote Farbe auf den Flügeldecken viel weniger ausgedehnt als bei der genannten Art. Schliesslich sind die Flügeldecken etwas länger und augenfällig kräftiger punktiert. — Von *Ph. dimidiatus* Sahlb. zu unterscheiden durch kleineren Körper, andere Form des Halsschildes, gestrecktere Flügeldecken, sowie durch gröbere und dichtere Punktur derselben. In der Punktur der Flügeldecken ziemlich an *Ph. varians* Grav. erinnernd. Die Farbe der Flügeldecken ist aber eine andere, der Kopf ist mehr viereckig, die Flügeldecken sind länger und die Dorsalsegmente sind dichter punktiert und behaart. Ausserdem ist der Körper kleiner.

Fundort. Nord-Russland, am unteren Laufe des Flusses Petschora!, ein ♂ in meiner Sammlung.

Vidare inlämnade amanuens B. Poppius till publikation:

Zur Kenntnis der finländischen Arten der Gattung Notiophilus Dum.

Lange Zeit sind aus Finland nur drei *Notiophilus*-Arten bekannt gewesen und zwar die häufigen *N. aquaticus* L., *N. palustris* Duft. und *N. biguttatus* Fabr. Vor einiger Zeit publi cierte A. Semenow einige Notizen über das Vorkommen zweier Arten dieser Gattung im finländischen Faunen-Gebiete und zwar *N. pusillus* Waterh. aus den Umgebungen von Petrosawodsk in Onega-Karelien, sowie *N. hypocrita* Putz. aus Kar. austr., Nykyrka. Neulich hat Semenow das Vorkommen einer dritten Art bei uns nachgewisen: *N. reitteri* Spaeth aus Varsuga an der Südküste der Halbinsel Kola. Ebenso hat Münster hervorgehoben, dass die meisten Exemplare aus dem nördlichen Norwegen, die als *palustris* Duft. bezeichnet worden sind, zu *hypocrita* Putz. gehören, woher zu erwarten war, dass die letztgenannte Art bei uns eine weitere Verbreitung hat. Neulich, als ich mein im Jahre 1903 in Nord-Russland eingesammeltes *Notiophilus*-Material durchsah, wurde ich nicht wenig erstaunt hier eine Art zu finden, die früher nur aus Ost-Sibirien bekannt gewesen ist, und zwar *N. fasciatus* Mäkl. Dies veranlasste mich unser einheimisches Material der genannten Gattung näher durchzusehen. Das Resultat dieser Untersuchungen war, dass wir in unserem Faunen-Bezirke nicht weniger als fünf weit verbreitete und eine sechste, seltenere Art besitzen. Diese sind: *N. aquaticus* L., *N. pusillus* Waterh.. *N. hypocrita* Putz., *N. palustris* Duft., *N. biguttatus* Fabr. und *N. fasciatus* Mäkl., von denen *pusillus* am seltensten ist. Dagegen können wir, wie näher unten erwähnt wird, *N. reitteri* Spaeth aus unserer Fauna ausmustern.

1. *Notiophilus aquaticus* L. Von allen Arten zeigt diese bei uns die weiteste Verbreitung, ist aber in den nördlicheren Teilen

des Gebietes häufiger, wo dieselbe auch auf den Tundren und in der alpinen Region der Gebirge vorkommt. Mir liegen Exemplare aus folgenden Provinzen vor: *Al:* Geta! (ipse), Jomala! (Mäklin); *Ab:* Åbo! (Mäklin), Kaxkerta! (v. Bonsdorff); *N:* Helsingfors! (Levander); *Ka:* Mohla! (J. Sahlb.); *St:* Yläne! (Sahlb.); *S:* Eno! (Woldstedt), Kuopio! (Levander); *Ob:* Pudasjärvi! (Brander); *Kr:* Solovetsk! (Levander); *L:* Kuolajärvi! (Axelson), Sodankylä! (Sundman), Enare!, nicht selten (ipse); *Lr:* Kantalaks! (Envald, Sahlberg), Sassheika! (Envald, Edgren), Hibinä! (Edgren), Imandra! (Envald), Konosero! (Kihlman, Levander), Umba! (Levander), Varsuga! (Edgren, Levander), Tschavanga!, Tschapoma! (Kihlman), Ponoj! (Sahlb., Envald), Triostroff! (Kihlman, Envald), Lumbofski!, Jokonga!, Svjätoinoss!, Semostrova!, Gavrilova!, Semljanoj!, Kola!, Jeretik! (Envald), Kildin! (Edgren, Iljin), Jekaterinski ostroff!, Srednaja Guba!, Olenijostr.! (Iljin), Suboffska!, Tschipnavolok! (Edgren), Ora!, Nuortjaur! (Envald), Pulosero! (Edgren). — Hieraus geht besonders deutlich das häufige Auftreten der Art auf der Halbinsel Kola hervor.

2. *Notiophilus pusillus* Waterh. (*bigeminus* Thoms.). In Mittel-Europa kommt diese Art besonders in der Ebene vor, wo dieselbe *N. aquaticus* ersetzt.[1]) Bei uns ist die Art sehr selten und nur in den südlichsten Teilen des Gebietes gefunden. In den Sammlungen des zoologischen Museums der Universität befindet sich ein Exemplar aus *N:* Helsingfors! (Levander). Ausserdem ist die Art nach Semenow auch bei Petrosawodsk in Onega-Karelien gefunden worden.

3. *Notiophilus palustris* Duft. Diese Art ist hauptsächlich nur in den südlicheren Gegenden des Gebietes vorzufinden, kommt aber auch, obgleich, wie es scheint, sehr vereinzelt, bis zum südl. Lappland vor.

Ab: Pargas! (Ingelius), Åbo! (Sahlb.); *N:* Tvärminne! (ipse), Helsingfors! (Sahlb., ipse), Hogland! (Sievers); *Ka:* Kivinebb! (Boman), Konevits!, Metsäpirtti! (Sahlb.), S:t Johannes! (ipse); *T:* Kuhmois! (Ehnberg), Saarijärvi! (Wold-

---

[1]) F. Spaeth, Verh. K. K. Zool. bot. Ges. Wien, XLIX, p. 515.

stedt); *S:* Rantasalmi! (Pylkkänen), Kuopio! (Levander), Suonenjoki! (Laitinen); *K:* Walamo!, Tohmajärvi! (Hammarström), Salmis! (A. v. Bonsdorff); *Oa:* G. Karleby! (Hellström), Jakobstad! (ipse); *L:* Kuolajärvi! (Envald).

4. *Notiophilus hypocrita* Putz. Ist über das ganze Gebiet verbreitet, scheint aber in den nördlicheren Teilen etwas häufiger vorzukommen und ersetzt hier *N. palustris.* Hervorzuheben ist auch das Vorkommen auf den Åland-Inseln, wo sie mehrmals gefunden worden ist, während von dort *palustris* bis jetzt nicht vorliegt und also seltener sein muss.

Al: ohne Fundortsangaben (v. Bonsdorff!), Geta! (ipse); *Ab:* Kaxkerta! (v. Bonsdorff), Karislojo! (Sahlb.); *N:* Tvärminne! (ipse); *Ka:* Nykyrka sec. Sem.; *T:* Hollola! (Sahlberg); *S:* Iisalmi! (Sahlb.); *K:* Sordavala! (Woldstedt); *Kr:* Petrosawodsk! (Günther), Tiudie! (ipse), Juustjärvi (Sahlb.); *Ob:* Kuusamo! (Mäklin); *L:* Muonio! (Palmén, Sahlberg), Ivalo! (Sahlb.), Enare!, auf einigen Stellen (ipse); *Lr:* Kantalaks! (Edgren), Konosero! (Kihlman), Jokonga!, Semljanoj! (Envald), Jekaterinski ostr.! (Iljin), Kola!, Nuortjaur! (ipse).

5. *Notiophilus biguttatus* Fabr. Diese Art gehört zu den häufigsten in den südlicheren und mittleren Teilen des Gebietes, ist aber im Norden desselben sehr selten und wird hier von der folgenden Art ersetzt.

Al: Geta! (ipse); *Ab:* Kaxkerta! (v. Bonsdorff); *N:* Tvärminne!, Hogland! (ipse), Esbo! (Sundman, ipse), Helsingfors (Mäkl.); *St:* Yläne! (Sahlb.); *T:* Laukas! (Woldstedt), Padasjoki! (Ehnberg); *S:* Kuopio! (Ehnberg); *K:* Kirjavalaks! (ipse), Walamo! (Woldstedt), Kontiolaks! (Axelson); *Oa:* G. Karleby! (Hellström); *Kr:* Jalguba! (Sahlb.), Perguba! (ipse), Solovetsk! (Levander); am nördlichsten ist die Art in *L:* Muonio! (Palmén) gefunden worden.

6. *Notiophilus fasciatus* Mäkl. Über diese Art habe ich schon früher in Öfv. Finsk. Vet. Soc. Förh., XLVIII, N:o 3, p. 21, berichtet. Zuerst ist diese Art von Mäklin aus dem Küstengebiete des Ochotsk'ischen Meeres beschrieben worden und scheint eine lange Zeit den Coleopterologen unbekannt gewesen zu sein; auch Spaeth l. c. scheint die Art nicht gekannt zu haben. Im Jahre 1901 fand ich diese Art auf einigen Stellen

an der unteren Lena und ausserdem habe ich auch Exemplare aus dem unteren Jenissej-Gebiete gesehen, die mit den Mäklin'schen Typen-Exemplaren übereinstimmend sind. Wie oben kurz erwähnt worden ist, habe ich dieselbe Form auch später im Sommer 1903 in Nord-Russland gefunden und ebenso sind alle Exemplare, die in den Sammlungen des hiesigen zoologischen Museums aus dem nördlichsten Finland und aus der Halbinsel Kola sich als *biguttatus* Fabr. befinden, auf diese Art zu beziehen, während *biguttatus*, wie oben erwähnt ist, eine südliche Verbreitung bei uns hat. Semenow hat in Rev. russe d'Entom., 1904, N:o 6, p. 300, *N. reitteri* Spaeth als auf der Halbinsel Kola vorkommend aufgeführt. Diese Angabe habe ich in einer Arbeit „Kola-halföns och Enare Lappmarks Coleoptera" in Festschr. f. Palmén, N:o 12, wiedergegeben. Obgleich ich dieses Exemplar nicht gesehen habe, bin ich überzeugt, dass es zu *fasciatus* Mäkl. gehört, und dass also *reitteri* aus unserer Fauna zu streichen ist.

Ob *N. reitteri* mit *N. fasciatus* synonym ist, ist unmöglich ohne Typen-Material zu entscheiden. Aus der Beschreibung geht wohl hervor, dass die beiden Arten mit einander nahe verwandt sind. In einigen Hinsichten stimmt die Spaeth'sche Beschreibung l. c. nicht mit *fasciatus* überein. Beide haben wohl die Zeichnung, die gewölbte Körperform und die gewölbten, fein chagrinierten Zwischenräume der Flügeldecken gemeinsam. Der Körper scheint aber kleiner und gestreckter zu sein, der Kopf mit den Augen ist etwas breiter als der Halsschild, dessen Seiten vor den Hinterecken ausgeschweift sind. Die Hinterecken sind rechtwinkelig. Am nächsten ist unsere Art mit dem nordamerikanischen *N. sylvaticus* Esch. verwandt. Unter den nordeuropäischen Arten ist sie nur mit *biguttatus* Fabr. zu verwechseln. Von dieser ist sie zu unterscheiden durch gestreckteren und gewölbteren Körper. Der Kopf ist etwas kleiner mit fast parallelen Stirnfurchen. Der Halsschild ist kürzer und schmäler, gegen die Basis mehr verengt und hier deutlich schmäler. Die Flügeldecken sind gestreckter und besonders stärker gewölbt und zur Spitze steiler abfallend. Die äusseren Zwischenräume sind etwas gewölbter, fein chagriniert.

Schliesslich ist die helle Farbe auf den Decken der ganzen Länge nach ausgedehnt.

Was die Verbreitung dieser Art betrifft, scheint dieselbe sehr gross zu sein. Die Art ist als arktisch-boreal zu betrachten und scheint im nördlichen Waldgebiete und auf den Tundren die südlichere *biguttatus* zu ersetzen. Soweit wir es jetzt wissen, erstreckt sich ihr Verbreitungsgebiet vom nördlichen Norwegen und Lappland im Westen bis zu den Küsten des Stillen Ozeans im Osten. Sicher ist sie wohl auch in Nord-Skandinavien vorzufinden und ist wohl mit *N. biguttatus* verwechselt worden.

Aus unserem Faunen-Gebiete ist die Art mir aus folgenden Gegenden bekannt: *K:* Nurmes! (Sahlberg); *Kr:* Dianovagora! (ipse); *Ob:* Kuusamo! (Sahlberg); *L:* Tana-Fluss! (ipse); *Lr:* Kantalaks! (Edgren), Konosero! (Levander), Imandra!, Hibinä!, Ponoj! (Sahlberg), Umba! (Edgren), Nuortjaur! (Lindén, ipse).

Ausserhalb unseres Gebietes sind folgende Fundorte mir bekannt: N. Norwegen: Nejden! in S. Varanger (ipse); Mesen! (ipse); unter. Jenissej!; untere Lena bei Agrafena!, Shigansk!, Kytylyk! und Tit-ary! — c.72° n. Br. — (ipse); Port Ajan! (Collan, Pippingsköld).

Mötet den 1 december 1906.

Till inhemska medlemmar invaldes prosten Anselm Nyström i Lappajärvi (föreslagen af student A. Backman) och student J. K. V. Tuominen (föreslagen af professor Fr. Elfving).

Enligt af skattmästaren afgifven kassarapport utvisade Sällskapets rörliga kapital en behållning af Fmk 6771:56.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan senaste möte gåfvor inlämnats af herr F. Remmler, fil. kand. Å. Nordström, doktor R. Fabritius, doktor A. G. Helenius samt studenter U. Ahava, R. Forsius, E. W. Suomalainen och A. Wegelius.

Forstmästare G. Lång inlämnade till samlingarna

Alectoria Fremontii Tuckerm.

Arten, som är ny för vårt floraområde, hade af föredragaren anträffats i Karelia borealis, Lieksa.

Student F. W. Klingstedt demonstrerade den inom vårt naturhistoriska område förut icke iakttagna

Sparganium ramosum Huds. × simplex Huds.,

af fil. kand. A. Palmgren och föredragaren anträffad på Åland, Geta, där den förekom i ett träsk på Bolstaholm äfvensom i ett par andra träsk i rätt stort individantal och i olika, mellan stamarterna stående former.

Ingeniör G. Fabritius förevisade

Tvenne sällsynta fjärilar.

1. *Caradrina selini* B. Ny för Finlands fauna, af föredragaren tagen i Kuopio.
2. *Hydrilla lepigone* Möschl. Af föredragaren funnen vid Ekenäs.

I anledning af detta meddelande omnämnde amanuens B. Poppius, att han sommaren 1902 anträffat *Hydrilla lepigone* rätt allmänt på dynerna vid Jakobstad.

Docent K. M. Levander demonstrerade

Ryggradskrökning eller skolios

hos två löjor, *Alburnus lucidus* Heckel & Kner. Löjorna voro fångade vid Mariehamn den 8 november 1906.

Fil. kand. Alvar Palmgren anmälde

Tvenne fanerogamfynd.

1. *Ruppia spiralis* (L.) Dum. Ny för Åland. Funnen år 1899 vid Ramsholmen i Jomala socken samt senare i Lemland och Eckerö.

2. *Torilis anthriscus* (L.) Gmel. Anträffad i Hammarland socken, Åland, i *Hippophaë*-snår. Tidigare omnämnd från Geta af forstmästare Justus Montell (Meddel. af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 24, sid. 15).

Amanuens B. Poppius förevisade

Två anmärkningsvärda coleopterer.

1. *Brachypterus glaber* Newm. Af denna för landet nya art inlämnade herr H. Söderman nyligen till samlingarna ett exemplar, hvilket redan för en tid sedan af honom insamlats invid Åbo. Det var äfven att vänta, att denna art skulle påträffas hos oss, då den blifvit funnen såväl i Sverige som i Ost-Preussen.

2. *Hylesinus fraxini* Panz. Denna tomicid är visserligen ej ny för faunan, ity att den enligt en gammal uppgift är tagen i Ab. Den är dock af intresse, då den på länge ej blifvit ånyo anträffad hos oss och dessutom saknas i de finska samlingarna. Äfven denna art är inlämnad af herr H. Söderman, som funnit den för en tid sedan dels vid Helsingfors, dels vid Nystad, således på från hvarandra vidt aflägsna ställen, hvarför den väl hos oss torde hafva en vidsträcktare utbredning än hvad man hittills förmodat.

Doktor Alfred Poppius lämnade

Tvenne lepidopterologiska notiser.

1. *Acidalia trigeminata* Hw. hade fångats uti Sandroos' apotek i Helsingfors den 18 maj 1906. Detta tidiga datum gifver vid handen, att arten med all sannolikhet hit importerats jämte någon drog.

2. *Botys ærealis* SV. upptages i Tengström's katalog sid. 604 såsom finsk från Kr, Tiudie $^{8}/_{7}$ 63. Detta beror emellertid på ett tryckfel och bör vara *B. ænealis* SV., såsom tydligt är angifvet med författarens handstil å exemplaret i Tengström's samling. Någon *B. ærealis* SV. finnes i själfva verket icke, utan endast *B. ærealis* Hb. och *B. ænealis* SV. Exemplaret i Tengström's samling tillhör äfven *B. ænealis* SV., hvilken art för öfrigt är tagen af E. Reuter (se Medd. af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 18, sidd. 188 och 234, äfvensom Acta Soc. Fauna et Fl. Fenn. XV, n:o 5, sid. 16). *B. ærealis* Hb. är härintills således icke anträffad i Finland.

Amanuens Harald Lindberg demonstrerade några

Anmärkningsvärda fanerogamer från Finland.

1. *Potentilla Egedi* Wormsk., icke tidigare uppgifven från vårt floraområde, hade här anträffats på särskilda ställen längs Ishafvet och Hvita hafvet samt i mindre väl utpräglade former vid nordligaste delen af Bottniska viken. Arten påminner mycket om *P. anserina* L., af hvilken den ock torde rättast kunna uppfattas som en arktisk ras, men afviker genom på undre sidan matta blad, färre och trubbigare bladtänder och trubbiga foderblad samt är dessutom mycket spädare till alla delar. För öfrigt är den utbredd på Island och Grönland, i nordligaste Nordamerika, i Norge på de nordligaste kusterna samt på Kanin. Den har ofta kallats *P. anserina* L. f. *Grœnlandica* Norm.

2. *Taraxacum Dahlstedtii* Lindb. fil., *T. hæmatopus* Lindb. fil. samt *T. intermedium* Raunk. I sammanhang härmed meddelade föredragaren, att *T. tenebricans* Dahlst. och *T. intermedium* Raunk. visat sig vara samma art, hvarför det förra namnet såsom yngre bör upptagas såsom synonym till *T. intermedium* Raunk.

Professor J. Sahlberg föredrog:

Några på odlade Rosa-arter lefvande tenthredinider.

Bland våra odlade växter torde få vara så utsatta för angrepp af skadeinsekter som rosorna, och det förefaller nästan såsom om de finaste slagen af dem vore mest eftersökta och därför svårast att skydda. Flera arter af *Coleoptera, Lepidoptera, Hemiptera* och *Hymenoptera* ansätta nästan hela sommaren dessa våra älsklingsväxter, och man måste vara mycket flitig och ihärdig i att förfölja dessa olika slag af fiender, om man vill undgå att se örtbladen skeletterade eller uppätna, nyskotten ihoprullade eller sammanskrumpna, blomknopparna söndergnagade eller vid skaftet afbitna eller t. o. m. hela buskarna förstörda af glupska insekter, dels under larvstadiet, dels såsom imago.

Särskildt finnas bland sågsteklarnas grupp talrika arter, som mer eller mindre uteslutande lefva på bekostnad af *Rosa*-arter.

För mer än ett decennium sedan hade jag äran till Sällskapet inlämna ett meddelande om de arter, som jag anträffat på frilandsrosor i min trädgård i Karislojo, och hvilket ingår i Medd. af Soc. pro Fauna et Flor. Fenn. 21, p. 10—12.

Då jag senaste vår den 19—21 maj gjorde en kort utflykt till min villa, beslöt jag att undersöka de buskar af *Rosa alba, muscosa, hybrida* och *rugosa*, som här finnas planterade, och hvilka vid mitt besök hade några unga, nyss utspruckna blad. Afsikten var att fånga och utrota äggläggande honor af de mest skadliga arterna: *Hylotoma rosarum* och *Emphytus cinctus.*

Då jag härvid fann äfven några af mig förut ej anträffade species af denna stekelfamilj och det i talrika exemplar, och då några förut ej äro anförda från vårt land, ber jag att få förevisa dem för Sällskapet samt därom såsom ett tillägg till min tidigare omnämnda uppsats lämna ett kort meddelande.

1. *Ardis plana* Klug. (= *sericans* Hartig). — Talrika, omkr. 50, honexemplar anträffades dels krypande på grenar, dels på unga blad, där de voro i färd med att medels sin såg inskära bladen och i deras parenkymmassa införa sina ägg den 19—21 maj. Arten är oftare funnen i mellersta Europa och uppgifves vara tagen därstädes på *Fraxinus*.

2. *Eriocampoides æthiops* Fabr. (= *atratula* Thoms.). — Förekom tillsammans med föregående, men betydligt sparsammare (omkr. ett dussin exemplar). Den är enl. Thomson ej sällsynt i mellersta och södra Sverige samt förekommer äfven i mellersta Europa.

3. *Lygæonematus punctifrons* Thoms.? — Endast sex exemplar funnos tillsammans med de föregående den 21 maj. — Förut funnen i Skåne.

4. Dessutom lyckades jag finna några exemplar af *Ardis bipunctata* Klug, hvilken jag förut funnit i ett enda exemplar på samma ställe.

Med. stud. R. Forsius anförde i anledning af förestående meddelande följande:

Enligt professor J. A. Palméns opublicerade „Anteckningar rörande finska tenthredinider" är *Ardis plana* Klug (= *Blennocampa rosarum* Brischke), där kallad *Blennocampa sericans* Htg, känd från Nyland. Motsvarande exemplar påträffas i den kollektion *Chalastogastra*, som professor J. A. Palmén medfört på en studieresa till utlandet, och bär etiketten „Helsinge, Palmén". Senaste sommar togs arten af mig i Finström och Hammarland i början och medlet af juni.

Eriocampoides æthiops Fabr. uppgifves af J. A. Palmén från provinserna Ab. och N. under namnet *Blennocampa æthiops* Fabr. Arten synes dock hafva ett större utbredningsområde, i det jag sett exemplar från Karislojo, Lojo, Eriksberg, Helsinge, Borgå och Weckelaks. Senaste sommar togs den af Å. Nord-

ström, R. Frey och mig i flere socknar på Åland. Pastor Fr. W. Konow uppgifver i Zeitschr. Hym. Dipt. om denna art, att den i likhet med föregående såsom larv lefver på *Rosa*-arter.

Forstmästare A. W. Granit lämnade följande meddelande om

Härjningar af Cidaria dilutata Borkh.

Senaste sommar härjades björkskogarna i Simo älfdal af larven till töckniga fältmätaren, *Cidaria dilutata* Borkh. Då jag strax efter midsommaren vidtog med forstrevisionsarbetet inom Simo revier väster om Hosio by, voro björkskogarna på vidsträckta arealer beröfvade en stor del af sin löfskrud. Angreppet var intensivast under förra hälften af juli och upphörde de första dagarna i augusti månad. Efter förpuppningstiden uppträdde fjäriln från slutet af augusti till början af oktober i så kolossala massor, att de verkade besvärande vid skogsarbetet. Fjärilarna fladdrade i matkärlen, inträngde i kläderna och framkallade genom sitt flygsätt och sin ljusa färgteckning illusionen af ymnigt fallande, obehagligt stora snöflingor.

Det löfskogsområde, som var utsatt för larvens angrepp, sträcker sig genom nästan hela nedre delen af Simo revier mellan Kivalo-höjderna och Simo älf. Björken uppträder här dels i rena bestånd, dels och hufvudsakligast i blandning med medelålders tall. Svårast härjade larven på de talrika moholmar, som omgifva Lumiaapa, Tainivaaranaapa och Martimoaapa flackmossar. Här observerade jag flere tiotal hektar stora bestånd med halfkala björkar. I allmänhet tycktes larven sköfla öfre delen af kronan och lämna det lägre löfverket relativt oberördt. Enstaka unga träd voro dock totalt aflöfvade.

Frånsedt den något minskade massetillväxten för året, åstadkom ej larven nämnvärd skada inom de trakter jag var i tillfälle att undersöka. Däremot är det högst antagligt, att en del af de angripna björkarna komma att torka på Keskipenikka, Kirakkavaara m. fl. hölstriga och sterila höjder inom

angränsande delar af Kemi revier. Analoga fall ha iakttagits i Lappland, där unga björkskogsbestånd ofta dukat under på mindre växtliga marker, t. ex. ställvis på Karvaselkä-höjderna i södra Enare.

Doktor Enzio Reuter föredrog:

Häxkvast på Acer platanoides L., förorsakad af Taphrina acerina Eliass.

Senaste oktober månad af professor J. A. Palmén uppmärksamgjord på att en vid Boulevardsgatan i Helsingfors växande lönn, *Acer platanoides* L., bar en väl utbildad häxkvast, erhöll jag genom stadsträdgårdsmästarens benägna medverkan densamma nedtagen till undersökning. Häxkvasten, uppstigande nära ändan af en c. 2,5 cm tjock, till följd af häxkvastens tyngd halft nedhängande gren, mätte i genomskärning på bredden resp. 1,50 och 0,90 meter och i höjd 1,10 meter samt var för öfrigt af det utseende som vidstående afbildning utvisar.

Fyndet är af rätt stort intresse, enär liknande bildningar på detta trädslag hittills veterligen anträffats endast på ett ställe, nämligen å egendomen Stafsund i Sverige, belägen vid Mälaren ungefär halfannan mil söder om Upsala, där enligt en af den svenske botanisten A. G. Eliasson publicerad uppsats (*Taphrina acerina* n. sp., Bih. K. Sv. Vet.-Akad. Handl., Bd. 20, Afd. III, n:o 4, 1895) en större lönn (*Acer platanoides* L.) ådrog sig uppmärksamhet genom att den i sin krona var rikligt försedd med häxkvastbildningar. Dessa voro enligt nämnde författares undersökningar förorsakade af en förut okänd *Taphrina*-art, som af honom efter värdväxten benämnts *T. acerina*, och hvars sporsäckar såsom fullt utbildade å de på häxkvasten sittande bladens yta framkallade ett dagglikt öfverdrag och därjämte åstadkommo, att bladskifvan inom området för deras uppträdande fick ett mer eller mindre rynkigt utseende.

Vid den tidpunkt, i oktober, då förenämnda häxkvast af mig undersöktes, förefanns naturligtvis icke mera något sådant öfverdrag å bladens yta, men väl visade häxkvastens

samtliga blad, hvilka öfver hufvud voro af mindre storlek än de å öfriga delar af samma träd befintliga, ett karaktäristiskt rynkigt utseende, som väl öfverensstämde med Eliassons beskrifning. Enär icke någon annan orsak till häxkvastens uppkomst kunde upptäckas, låg det därför nära till hands att an-

taga, att densamma också i detta fall förorsakats af *Taphrina acerina.*

För säkerhets skull öfversände jag i sprit konserverade skott och blad af denna häxkvast till professor E. Rostrup i Köpenhamn, som i bref om resultatet af sin undersökning meddelat mig följande: „Efter alt hvad der foreligger kan jeg ikke skönne rettere end at det modtagne material af *Acer platanoides* er angrebet af *Taphrina acerina* Eliasson. Herpaa tyder Hexekostdannelsen, de fint rynkede Partier langs Hovedribberne m. m. I saa henvisnede Blade er der naturligst ikke længer Spore af *Taphrina* at finde, men jeg har dog under Cuticulaen fundet nogle tomme Sporesakke, der nok kunde se ud til at tilhöre *Taphrina;* endvidere har jeg fundet Hyfer i Bladstilke og de unge Skud, som ganske ligner *Taphrina*-Hyfer.“ Det torde sålunda få anses såsom tämligen säkert, att förevarande häxkvast faktiskt förorsakats af *Taphrina acerina* Eliass., hvilken svamp tillika är att betraktas såsom en nykomling till den finska kryptogamfloran.

I detta sammanhang begagnar jag tillfället att rätta en oriktig uppgift angående häxkvastbildning på *Acer.* I sin öfversikt öfver de trädslag och buskar, å hvilka häxkvastar hittills blifvit observerade (Über Hexenbesen auf *Quercus rubra* L., nebst einer Zusammenstellung der auf Holzpflanzen beobachteten Hexenbesen, Naturwiss. Zeitschr. f. Land- u. Forstwirtsch. Jahrg. 3, 1905, sid. 17—23) anför Solereder (sid. 18) efter Just, Jahresber. 1895, I, p. 184, att de af Eliasson iakttagna och af *Taphrina acerina* förorsakade häxkvastarna skulle förekommit å *Acer tataricum* L. Eliasson omnämner visserligen, att på *Acer tataricum* anträffats en *Taphrina*-art, men att denna är *T. polyspora* (Sorok.) Johans., hvilken veterligen icke är häxkvastbildare. Huruvida den i Nordamerika på *Acer spicatum* lefvande *Taphrina lethifera* (Peck) ger upphof till sådana bildningar, framgår enligt Eliasson icke af de knappa uppgifter, som angående denna sistnämnda arts uppträdande varit synliga i litteraturen. *T. acerina* Eliass. är sålunda veterligen den enda art, som med full visshet förorsakar häxkvastbildningar å någon *Acer*-art, och detta, såvidt hittills bekant, uteslutande å *Acer platanoides* L.

Vidare redogjorde herr Reuter för några nyare undersökningar angående häxkvastbildningar på särskilda trädslag och buskar förorsakade af eriophyider.

Slutligen omnämnde herr Reuter

En egendomlig plats för boet af Odynerus parietum (L.) Latr.

För åtskilliga år sedan förevisade jag vid ett af Sällskapets möten ett bo af nämnda solitära getingart, som anbringats mellan de utstående pärmarne på en inbunden bok, förvarad i ett boningsrum på Lofsdals egendom i Pargas socken. Tidigare hade af professor J. Sahlberg ett liknande fall omnämnts från Helsingfors. Senaste sommar (1906) observerade jag, att samma getingart inredt sitt bo inne i låset till en byrålåda i ett boningsrum i Sjundeå prästgård, onekligen en rätt egendomlig plats för detta ändamål. Af dessa fynd framgår tillika, att *Odynerus parietum* (L.) Latr. (= *Ancistrocerus parietinus* L.), hvilken räknats till våra sällsyntare getingarter, synes förekomma på tämligen vidt spridda lokaler i sydliga Finland.

Professor Ernst Edv. Sundvik lämnade följande meddelande angående

Ett af sätten för ekens spridning i vårt land.

Då jag under sommaren 1905 var bosatt å Pulli hemman i Lojo socken, fann jag en mängd ekplantor växande i närheten af gården. Omkring 200 meter från gårdens trädgård, hvari växte tre ekar af tämligen hög ålder, befunno sig två höjder, för några år sedan bevuxna med skog, numera med spridda barrträd och gråalar, ställvis med busksnår af enar. Jag upptäckte på båda kullarna en mängd ekplantor, hvilka jag slutligen genom beräkning fann uppgå till minst ett par hundra. Genom att afskära en del af dessa fann jag vidare, att de voro 4—5 år gamla, de flesta väl fyra år.

Till en början antog jag, att de voro utvecklade genom sådd, och fäste mindre uppmärksamhet vid dem. Sedan jag genom samtal med flera af gårdens invånare funnit, att de icke hade den ringaste aning om tillvaron af dessa bestånd, icke ens ägaren af gården och hans vuxna söner, måste jag antaga, att en naturlig sådd här försiggått, — men huru?

Med kännedom därom, att ekollon ofta icke gro förrän året efter sådden, i synnerhet om nedgräfning af desamma icke sker, måste jag anse som sannolikt, att dessa ekollon utsåtts hösten år 1900. Några uppburo ännu det klufna skalet, upplyft omkring en centimeter öfver marken.

År 1900 var jag bosatt i Walkeala socken och var där i tillfälle att påträffa åtminstone tvenne af som ollonspridare ansedda fåglar: *Nucifraga caryocatactes* L. och *Sitta europæa* L., hvilka detta år uppträdde i mängd. Jag anser som sannolikt, att det varit dessa eller liknande slags fåglar, som här i Lojo ombesörjt utplanteringen af ollonen. Sannolikt hafva *Garrulus*-arterna liknande seder. Skygga som alla dessa fåglar äro, våga de icke knäcka frukterna i närheten af människoboningen, utan föra sitt rof till skogen, där måltiden äger rum. Härunder råkar ollonet falla till marken, och enligt fåglars sätt uppsökes icke alltid det förlorade, utan ett nytt afhämtas.

Att tillgången med största sannolikhet varit sådan, kunde ses däraf, att aldrig en ekplanta befann sig i midten af en äfven blott ett par tre meter vid, trädlös glänta, utan alltid under själfva trädet eller nära detsamma, liksom hade frukten fallit uppifrån trädet.

Men äfven tätt intill ett gärde, som skilde de båda höjderna åt, funnos åtta ekplantor. Märkvärdigt nog befunno sig dessa i alla åtta fallen aldrig på andra ställen än där, hvarest ett par gärdesgårdsstörar nedsatts. Fågeln har, anser jag, här satt sig på gärdesstörarna för att knäcka ollonet och förlorat detsamma.

Såsom allmän åsikt har dessutom uttalats, att en del af ofvannämnda fåglar hafva som sed att, då nöten eller ollonet är för hårdt, gräfva ned detsamma för att, sedan det börjat gro och sålunda mjuknat, åter uppsöka det. Detta senare

skola de ofta glömma och sålunda tjäna som af naturen utsedda planterare af ek och hassel, kanske ock andra träd.

I sammanhang med ofvan anförda omständighet vill jag beröra en annan fråga. Ekens aftagande i vårt land har man sökt förklara t. o. m. sålunda, att ändrade klimatologiska förhållanden skulle verka såsom en af de främsta orsakerna. Jag tror, att en del andra förhållanden äro viktigare, främst allmogens bekymmerslöshet och likgiltighet, då det gäller ett träd, som är statens egendom, och som man icke har rätt att draga nytta af, äfven om det växer på egen mark. Den tilltagande kulturen hindrar fortbeståndet af stora allmänningar, där fordom eken trifdes godt. De stora boskapshjordarna få nu för tiden mera än förr tillfälle att nedtrampa och afbita de unga telningarna af ek, lind och dylika sällsyntare trädslag. En jämförelse med *Trapa natans*, som fordom hos oss synes förekommit ymnigt, och i afseende å hvilkens utdöende väl äfven andra omständigheter än klimatförändring verkat, kan helt visst icke här komma i fråga. Öfverallt, där ett vildt ekbestånd finnes, skall man ock finna en mängd unga träd och unga telningar, som i de flesta fall blott hafva att tacka kreatursfötter därför om de förr eller senare utdö. Detta har jag bland annat observerat i Karislojo med dess vackra ekbestånd å Pipola hemman.

Enstaka, genom fåglar förmedlad spridning af ekollon har jag funnit i Bromarf år 1903 och i Lojo, Lylyis, år 1898. Här var afståndet till närmaste fruktbärande ek omkring en half kilometer.

I anledning af detta meddelande omnämnde fil. kand. Alvar Palmgren, att han i Lemland och Jomala i Ålands skärgård iakttagit *Nucifraga caryocatactes* L. i juli och augusti, och att fågeln var känd af ortsbefolkningen, hvilket han ansåg tala för att arten här uppträdde såsom häckfågel. Vidare tyckes ett på Åland förekommande talesätt, „att gömma såsom nötkråkan“, hvarmed afses att gömma så att man icke återfinner det undangömda, tyda på att den af professor Sundvik om-

nämnda egenheten hos nötkråkan att nedgräfva hasselnötter och ekollon i jorden äfven är känd af ålänningarna.

I anslutning härtill anförde professor J. A. Palmén, att *Nucifraga caryocatactes* L. funnits häckande i Korpo.

Ylioppilas I. Välikangas ilmoitti viime kesänä tavanneensa punasen muodon flagellatista

Euglena sanguinea Ehrenb. Pohjois-Savossa.

Laji esiintyi suunnattomin joukoin, muodostaen yhtenäisen, punasen kerroksen erään lammikon pinnalle Taivalharjulla, Kuopion lähellä. Esittäjä huomasi ilmiön ensi kerran heinäkuun alussa, ja sitä kesti sitten ainakin syyskuun alkuun. Rankkasateiden aikana tuo punainen peite hävisi, eläimet kun silloin painuivat syvemmälle, kohotakseen sitten hyvällä säällä taas pinnalle. — Kysymyksessä oleva lammikko oli summittaisen mittauksen mukaan lähes 400 m^2 laajuinen, pohjakasvullisuuden muodosti suurimmaksi osaksi *Hypnum fluitans*.

Tämän punasen *Euglena sanguinea*-muodon esiintyminen — ainakin näin suurissa joukoin — lienee Suomessa jokseenkin harvinaista. Ensi kerran sen tapasi toht. Siltala Viipurin lähellä v. 1899, muita tapauksia ei liene tiedossa.

Tohtori K. M. Levander ilmoitti saaneensa tarkastettavaksi herra Välikankaan alkoholissa säilytetyn näytteen punasesta *Euglena*'sta ja antoi siitä seuraavan selonteon.

Ruumis (solu) on 88—100 μ pitkä, 25 μ leveä, sukkulanmuotoinen; etupää on pyöristetty, takapää puikkomaiseksi kärjeksi suippeneva. Ruumiinmuoto muistuttaa niinmuodoin enemmän *Euglena viridis*-lajia ja Ehrenberg'in (1, T. VII, kuv. 6) ja Stein'in (2, T. XX, kuv. 19) kuvia *E. sanguinea*'sta kuin Dangeard'in kuvia viimemainitusta lajista (3, kuv. 8, A, B), joissa ruumiin kekomainen takapää on esitetty sangen tylppänä. Dangeard'in kuvaama muoto on myös huomattavasti suurempi, nimittäin 120 μ pitkä ja 30 μ leveä. Kumminkin esillä

oleva muoto on melkoisesti suurempi kuin *E. viridis* Ehbg, jonka pituus Klebs'in (4) mukaan on 52 μ, leveys 14 μ. Myös viimemainitun tutkijan mukaan *E. sanguinea* eroaa *E. viridis*-lajista yleensä suuremman kokonsa puolesta. Soluketto on ohut ja ilman huomattavaa spiraliviivaisuutta, joka selvästi on esitetty Stein'in *E. sanguinea*-kuvassa ja joka Klebs'in mukaan tällä muodolla on selvempi kuin *E. viridis*-lajilla.

Toiselta puolen on mainittava Lemmermann'in (5) havainto, jonka mukaan eräässä kalalammikossa Sandfortin luona runsaasti esiintyvältä muodolta myös puuttui selvästi spiraliviivainen soluketto samoin kuin silmäpiste. Hän arvelee senvuoksi että tuo Sandfortissa esiintyvä, vettä punaiseksi värjäävä muoto kuuluu *Astasia*-sukuun ja että se on ennemmin identtinen *Astasia hæmatodes* Ehbg lajin kuin *E. sanguinea*'n kanssa. *Astasia hæmatodes*, jonka Ehrenberg v. 1829 löysi Siperiassa, on kumminkin vielä tuiki kysymyksen alainen muoto. Ehrenberg itse sanoo sitä tutkineensa epätarkasti ja Stein (2, s. 68) myös epäilee onko se muu kuin *E. sanguinea*. Ehkä voi otaksua että soluketon spiraliviivaisuus ei ole aina selvästi esiintyvä ominaisuus *E. sanguinea*-lajilla. — Ruumiin etupäässä voi huomata nielukanava, mutta silmäpistettä (stigma) en ole voinut nähdä ja siima (flagellum) on aina säilytetyssä aineksessa hävinnyt. Cytoplasmaa on vähän, siitä tuskin voi huomata jälkeäkään, sen sijan täyttävät, mikäli näyttää, miltei kokonaan kiiltävä, muodoltaan tavallisesti pyöreät, mykiömäiset paramylum-jyväset, joista isoimmat ovat 12—13 μ läpimitaten. Kaikki näkemäni lukuisat yksilöt olivat täynnään näitä paramylumkappaleita. Lisättäessä peitinlasin alle pisara 40 $^0/_0$ formaldehydia, niiden kerroksinen rakenne ja hajaantuminen spiralilangaksi esiintyy (vrt. Bütschli 7). Kellolasin muotoisia en ole varmuudella nähnyt, joita Bütschli selittää *Eugl. granulata*'lla olevan. Näiden välissä ja päällä ihan soluketon alla esiintyy hienoja lipakromijyväsiä, tavallisesti runsaasti. Ne näyttävät ruosteen ruskeilta niinkuin koko spriissä säilytetty näytekin on ruosteen värinen. Väkevöitty rikkihappo värjää ne siniseksi, mutta liuottaa ne pian. Klorofyllikappaleita ja pyrenoiideja en ole voinut nähdä en myöskään väriaineita ole voinut saada näkyviksi, jonka vuoksi luulen, että ne paramylum-

kappalten lisääntyessä ovat hävinneet. Dangeard'in mukaan myös paramylum-kappalten suuresti lisäännyttyä, pyrenoiidit ovat hävinneet ja nauhamaiset klorofylli-kappaleet muuttuneet muodoltaan, supistuneet vahvasti värjäytyväksi verkoksi, joka häviää jakautumisen lähestyessä (3, s. 68). Tuma on paramylum-kappalten peitossa, mutta ulos puserrettuna soluruumiista se osottaa pyöreän rakon muodon, jonka läpimitta on 18 μ, jonka keskuksessa on verrattain iso sisäkappale (nucleolus). Tämäkin on pyöreä, 13 μ läpimitaten, ja sisällykseltään tasainen, vahvasti värjäytyvä metyleenisinellä. Tumarajan eli tumaketon ja tuon sisuskappaleen välissä on kirkas, ei-värjäytyvä kerros eli nukleoplasma. Kokonaisuudessaan tuma on aivan sellainen kuin Dangeard kuvaa sen *E. sanguinea*'lla.

Vaikka niinmuodoin en ole voinut nähdä silmäpistettä, jonka väriaine ehkä on liuonnut säilytysnesteeseen [1], eikä kierteisviivaisuutta soluketossa, luulen kumminkin sen olettamuksen todenmukaiseksi, että puheena oleva punainen flagellati kuuluu *E. sanguinea*-lajiin, joka päättäen siitä annettujen kuvien erilaisuudesta on ehkä vaihteleva tai kollektiivinen muoto. Dangeard on osottanut, että paramylum-kappalten erinoimaisesti lisääntyessä, joka seuraa erikoisista ravitsemussuhteista (vrt. Klebs 4, s. 43), pyrenoiidit häviävät ja kloroplastit vaalenevat ja joutuvat erinomaisten muutoksien alaisiksi. Pidän senvuoksi mahdollisena, että samoissa olosuhteissa silmäpistekin voi resorbeerautua — tämä ehkä lähinnä yhteydessä yleisen lipokroomi muodostuksen kanssa — ja soluketon viivaisuus heikontua huomaamattomaksi. Lemmermann'in huomaama *Astasia hæmatodes* Ehbg on ehkä tällainen *Euglena sanguinea*'an kuuluva muoto. Joka tapauksessa olisi näitten seikkojen selvittämiseksi suotava, että uusia havaintoja ja kokeita tehtäisiin *E. sanguinea*'n elotoiminnoista ja rakennemuutoksista.

Lopuksi saan lisätä, että jakautumisasteita ei näkynyt eikä myös kuorilla varustettuja koteloja; kumminkin useat olivat vetäyneet pallomaisesti kokoon, jolloin niiden läpimitta oli 62 μ.

---

[1] Tämä on kumminkin vähemmin luultavaa, koska muu lipokroomi oli säilynyt, ehkä säilytysnesteen heikkouden takia.

Kirjallisuutta.

1. Ehrenberg, Die Infusionsthierchen als vollkommene Organismen. Leipzig 1838.
2. Stein, Der Organismus der Infusionsthierchen. Abth. III.
3. Dangeard, Recherches sur les Eugléniens. Poitiers 1902.
4. Klebs, Über die Organisation einiger Flagellatengruppen. Leipzig 1883.
5. Lemmermann, Resultate einer biol. Untersuchung der Forellenteiche von Sandfort.—Forsch. ber. Plön. V.
6. Kutscher, Beitrag zur Kenntnis der *Euglena sanguinea.* Zeitschr. für physiol. Chemie 24. 1898.
7. Bütschli, O., Beiträge zur Kenntnis des Paramylons. Arch. f. Protistenkunde VII. 1906.

Student Richard Frey inlämnade till publikation:

Beiträge zur Kenntnis der Dipteren-Fauna Finlands.

1. *Hilara barbipes* n. sp.

Eine sehr ausgezeichnete Art, welche in dieser artenreichen Gattung recht isoliert zu stehen scheint.

♂ 2,5 mm. Schwarz. Hinterkopf und Stirne mattschwarz. Thorax stark schwarzglänzend, unbestäubt, ebenso die Brustseiten. Die Dorsocentralbörstchen ziemlich lang, schwarz, zweireihig, Akrostichalbörstchen einreihig (oder sehr undeutlich in zwei Reihen). Schildchen mit vier schwarzen Borsten, die mittleren länger. Hinterleib mattschwarz, weissgelblich behaart, Epipygium sehr gross, etwas glänzend, seitlich ganz zusammengedrückt, schwach behaart, oben durch einen vortretenden Zipfel bedeutend über das Hinterleibsende aufragend. Schwinger dunkel, schwarz. Flügel rauchbräunlich getrübt, besonders am Vorderrande, mit einem deutlichen, langgestreckten, schwarzbraunen Stigma. Die obere Zinke der gegabelten, dritten Längsader fast rechtwinkelig, dann gebogen und so gerade, ziemlich divergierend bis zum Flügelrande verlaufend. Beine des Männchens hell schwarzbraun (wahrscheinlich noch unausgefärbt), recht kurz und plump, kurz feinhaarig. Die Schenkel

und Schienen der Vorderbeine einfach, die Schienen aussen mit ungefähr 7—8 ausserordentlich langen Borstenhaaren. Vordermetatarsen sehr breit, zusammengedrückt, = $^2/_3$ Schiene = den übrigen Tarsengliedern, kurz behaart, aber aussen mit etwa 10 sehr langen Haaren, die folgenden Tarsenglieder breiter als lang, aussen auch mit einigen langen Haaren. Mittel- und Hinterbeine einfach, ohne auffallende Behaarung, nur mit den gewöhnlichen Borstenreihen, die Tarsenendglieder unbedeutend länger als breit.

Von dieser charakteristischen, niedlichen Art kenne ich nur zwei ♂-Exemplare. Das erstere, früher in den Sammlungen der Universität Helsingfors als *H. chorica* Fall. bezettelt, ist in der Provinz Sav. bor. bei Tuovionlaks von Herrn Prof. C. Lundström gefunden, das zweite in Tav. austr. bei Monala im Juli 1905 vom Verf. Dieses habe ich dem Herrn Stadtbaurat Th. Becker in Liegnitz zur Ansicht gesandt, welcher gütigst dieselbe auch als für ihn unbekannt erklärte.

2. *Meromyza decora* n. sp.

♀ 3 mm. Blassgelb, schwarz, gestriemt, hauptsächlich wie *M. pratorum* Mg. gefärbt. Kopf ganz blassgelb, nur der kleine Ocellenfleck schwarz. Augen ziemlich klein, etwas länglich. Fühler rotgelb, drittes Glied klein, viereckig, oben gerade und schwach verdunkelt. Borste kurz, weisslich. Untergesicht nicht allzu stark zurückweichend. Wangen, im Vergleich mit *pratorum* und *saltatrix* L., breit, dagegen auf dieselbe Weise wie bei var. *nigriventris* Macq. gebaut. Taster gelb, an der Spitze schwarz. Thorax sehr fein pubescent, mit zwei deutlichen, schwarzen, hinten zweispaltigen, aussen etwas bogig eingeschnittenen Seitenstriemen, eine dritte, mittlere nur vorn angedeutet. Humeralpunkte schwarz, klein. Schildchen gelb, mit wenigen, schwarzen, apikalen Borsten. Hinterrücken schwarz. Hinterleib rotgelb, mit einer schwarzen Rückenstrieme und am ersten Ringe jederseits mit einem schwarzen Punkte. Beine blassgelb, wie bei den übrigen Arten gebildet, die Tarsenendglieder verdunkelt. Über den Hinterhüften ein schwarzer Punkt. Schwinger wässerig blassgelb. Flügel etwas gelblich, die Adern

blass. Mündung der zweiten Längsader der der ersten näher gerückt als der Mündung der dritten (während sie sich bei den übrigen mir bekannten Arten gewöhnlich in der Mitte zwischen beiden befindet).

Die Beschreibung dieser Art ist nach einem einzigen Stücke gemacht, das in Tavastia bei Kangasala am 13. August 1905 vom Verf. gesammelt wurde. Sie weist aber in manchen Punkten so grosse Unterschiede gegenüber den mir bekannten *Meromyza*-Arten, dass ich mich nicht bedacht habe, sie mit einem eigenen Namen zu belegen. Sie steht *M. læta* Mg. und *M. cerealium* E. Reut. am nächsten, unterscheidet sich jedoch von diesen Arten durch den nur mit einer schwarzen Rückenstrieme gefärbten Hinterleib.

Im allgemeinen scheinen die *Meromyza*-Arten sehr zu variieren und noch nicht ganz sicher getrennt zu sein.

3. *Platychirus scutatus* Mg. var. *pygmæus* n. var.

Am 24. Juli 1905 fand ich in Tavastia unweit der Stadt Tammerfors in einem Garten ein eigentümliches Zwerg-Männchen einer *Platychirus*-Art. Dasselbe stimmt in allen systematischen Charakteren mit *Pl. scutatus* Mg. überein, nur ist die Behaarung der Beine überall dünner und weniger reichlich. Gesicht von der Seite gesehen in zwei kleinen Höckern ausgezogen. Hinterleib matt sammetschwarz, mit drei Paaren sehr kleiner, dunkler, gelbgrauer Seitenfleckchen. Beine gelblich, die Schenkel und Schienen in der Mitte und die Tarsen verdunkelt. 5,5 mm. lang. Sonst wie *Pl. scutatus.*

Da ich nur ein Stück dieser auffallend dunklen, schmalen, kleinen Form besitze, kann ich nicht entscheiden, ob sie als eine konstante Form oder nur als eine Abnormität zu betrachten ist.

Mötet den 2 februari 1907.

Lehtori D. A. Wikström esitti koulukomitean laatiman ehdotuksen luonnonhistorian järjestämisestä kouluissamme uuden opetuskaavan mukaan.

Ingeniör C. T. Eriksson höll ett af skioptikonbilder ledsagadt föredrag om sina resor i Central- och Syd-Afrika och uppehöll sig härvid speciellt vid de större däggdjursarterna i de genomresta trakterna. Till åhörande af föredraget hade äfven utom Sällskapet stående personer inbjudits.

Sällskapets ordförande, professor J. A. Palmén, tackade föredragaren för det stora intresse denne under sina resor visat för det finska Universitetets. sträfvanden, hvilket bland annat fagit sig uttryck uti en stor mängd särdeles värdefulla gåfvor till Universitetets zoologiska museum.

Rektor M. Brenner föredrog:

En af namnförbistring hotad Taraxacum-form. Gamla former med nya namn.

En af våra bäst utpräglade och därigenom mest kännspaka *Taraxacum*-former synes vara på väg att i följd af alltför stor namnrikedom blifva alldeles bortblandad.

Det gäller den af mig i Sällskapets Meddelanden 16, 1889, sid. 111—113, publicerade *T. officinale* var. *patulum*, hvars förnämsta kännetecken utgöres af de vid den stora holkens tvära bas i en tät, kranslik spiral vanligen rätt utstående, korta och breda, nästan trubbiga ytterholkfjällen.

Efter att, i likhet med öfriga af mig då urskilda former, i 12 års tid hafva af våra botanister negligerats, upptogs den år 1901 af H. Lindberg i hans Förteckning öfver Finlands

ormbunkar och fröväxter på grund af utländsk auktoritet under namn af *T. officinale* var. *lævigatum* Willd.

Sedan misstaget med detta namn i Sällskapets Medd. 28, 1901, sid. 9—11, af mig påvisats, förgingo åter några år, tills jag i nämnda Medd. 32, 1906, sid. 99, med anledning af en af H. Dahlstedt i Botaniska Notiser 1905, 3, sid. 157 och 158 uppställd, från *T. Gelertii* Raunk. afsöndrad *T. officinale *tenebricans,* föranleddes att framhålla denna forms identitet med ofvan nämnda var. *patulum.*

Emellertid har nu senast på Sällskapets december-möte H. Lindberg såsom början på en af honom utlofvad utredning af de enligt hans utsago hittills alldeles försummade och okända *Taraxacum*-formerna, till ett antal af 20—30 konstanta former i vårt land, jämte ett par af honom som nya uppställda och namngifna, såsom en af dessa hos oss hittills okända *Taraxacum*-former anfört och förevisat ett antal exemplar af just denna redan flere gånger förut för Sällskapet demonstrerade och till sin mycket kännspaka holk i Medd. 31 år 1904 afbildade, af honom tidigare var. *lævigatum* Willd. benämnda var. *patulum* Brenn., nu under namn af *T. intermedium* Raunk., hvilket namn enligt H. Dahlstedts nyaste uppfattning vore synonym till **tenebricans* Dahlst.

Sedan den år 1889 först publicerades och benämndes, har denna form alltså redan erhållit 5 namn och 4 gånger blifvit för Sällskapet presenterad.

Nu gäller det att visa, att det verkligen är denna min *Taraxacum officinale* var. *patulum* från 1889, som gått under alla dessa benämningar.

Hvad namnet *lævigatum* Willd. beträffar, har mag. Lindberg själf medgifvit, att han härmed afsett denna *patulum,* ehuru han efter utländskt föredöme gifvit den namnet *lævigatum.*

Om **tenebricans* Dahlst. åter heter det i Bot. Notiser 1905, 3, sid. 150 och 157, bland annat: blad mörkt gröna, glatta eller glest spindelväfshåriga, blomfärg rent gul, inåt mörkare, märken grönaktiga, ytterholkfjäll korta, äggrunda—äggrundt lancettlika, snedt till rakt utstående, samt om var. *patulum* i Medd. af Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 16, 1889, sid. 113: mörkgrön, hårig—nästan glatt, med höggula blomster, märket dunkelt.

ytterholkfjäll korta, äggrundt jämnbreda, breda, trubbiga, raka eller svagt böjda, vågrätt utstående — uppräta, alltså så vidt möjligt lika med afseende å de anförda karaktärerna, hvarjämte såväl de af Dahlstedt som Lindberg bestämda exemplaren af *tenebricans* öfverensstämma med mina exemplar af *patulum*. Hvardera har dessutom pollenförande ståndare. Dessa två namn äro sålunda tydligen synonyma.

Då vidare enligt Dahlstedt *T. intermedium* Raunk. vore ett tidigare namn för **tenebricans* Dahlst., och denna sistnämnda utbrutits ur den kollektiva *T. Gelertii* Raunk., så blefve äfven dessa två namn, det sistnämnda dock endast ex parte, synonymer till det äldsta namnet *patulum*, mot hvars användande för denna form tills vidare ännu icke något skäl kunnat anföras.

Hvad för öfrigt namnet *T. intermedium* Raunk. beträffar, synes mig dess synonymi med **tenebricans* Dahlst. och följaktligen äfven med *patulum* Brenn. vara minst sagdt tvifvelaktig. I Botanisk Tidsskrift 25, 1903, sid. 123, omtalar C. Raunkiaer „Individer, som med Hensyn til de ydre Svöbblade, hvis Forskelligheder afgav det ledende Kendetegn ved Artsbestemmelsen, stod midt mellem *T. vulgare* och *T. Gelertii;* eftersom disse Individer lignede mest *T. vulgare* eller *T. Gelertii*, henförtes de efter bedste Skön til den ene eller den anden af disse Arter; Afgörelsen var imidlertid ofte utilfredsstillende. Jeg pröfvede derfor att opföre den omtalte Mellemform som en selvstændig Art, som jeg kaldte *T. intermedium*“, alltså tydligen icke *T. Gelertii* eller den inom denna enligt Dahlstedt inbegripna **tenebricans*, utan en självständig art, en mellanform emellan *T. vulgare* och *T. Gelertii*. Tillika hänvisar han till den afbildning af denna forms holk, sid. 110, fig. 1 b, som af mig vid sid. 40 i Sällskapets Medd. 31 återgifvits. Denna afbildning, hvilken öfverensstämmer med diagnosen sid. 139 i Bot. Tidsskrift: Squamis involucri exterioribus lineari-lanceolatis divaricatis vel recurvis, utvisar vidare, att Raunkiaer här med sin *T. intermedium* afser en form, hvars ytterholkfjäll till formen äro långa, smala, spetsiga och S-formigt böjda såsom hos *T. vulgare*, icke korta, äggrunda — äggrundt lancettlika såsom hos *T. Gelertii* och den af honom enligt Dahlstedt, som ofvan nämndes, däruti innefattade **T. tenebricans* Dahlst.

=*patulum* Brenn., men väl utstående som hos denna. Holken hos denna *T. Gelertii* finnes afbildad i Bot. Tidsskrift, sid. 110, fig. 1 c, och dess diagnos, sid. 139, lyder: „Squamis involucri exterioribus ovato-lanceolatis patentibus". Skillnaden emellan holkarna hos ifrågavarande tre former åter framgår tydligt af teckningarna e—h vid sid. 40 i Sällskapets Meddelanden 31. Vidare uppställas de två arterna *intermedium* och *Gelertii* uti Raunkiaers Conspectus öfver Danmarks *Taraxacum*-former, sid. 139 i Bot. Tidsskrift, i hvar sin hufvudafdelning, och föres den förra närmast *T. vulgare*, en anordning, som föga stämmer med den uppfattning, att *tenebricans* såsom en del af *Gelertii* vore identisk med *intermedium*. Jämföra vi ytterligare det af Raunkiaer sid. 120 i Bot. Tidsskrift afbildade bladet af en *T. intermedium* med Dahlstedts afbildningar under samma namn sid. 168 i Botaniska Studier tillägnade F. R. Kjellman, Upsala 1906, och uppmärksamma den därstädes sid. 171 förekommande beskrifningen på bladen hos den senares *intermedium*, d. v. s. *tenebricans*, finna vi ännu vidare huru vidt skilda dessa två former äro från hvarandra, hvaremot de nämnda teckningarna af bladformen hos Dahlstedt alldeles öfverensstämma med blad hos *patulum*, teckningen hos Raunkiaer åter med en del blad af den *Taraxacum*-form, som jag den 5 november 1904 under namn af *T. intermedium* presenterade för Sällskapet såsom ny för Finland samt den 3 mars 1906 för jämförelse med de af mig då förevisade nya formerna. Att Raunkiaers ursprungliga *T. intermedium* var en kollektiv formgrupp, synes väl framgå af de ofvan citerade orden sid. 123 i Bot. Tidsskrift, och kan den alltså möjligen hafva omfattat äfven något mer långfjälligt exemplar af *patulum (tenebricans)*; dock utvisar såväl hans afbildning till holken som hans diagnos och bladteckning, att den till hufvudsaklig del var någonting helt annat. Att på grund af något eller några möjligtvis inblandade exemplar tvärtemot diagnos och afbildningar tilldela *patulum (tenebricans)* namnet *intermedium* Raunk., vore sålunda ej mera skäl till, än att benämna denna form *T. Gelertii* Raunk. på grund af att den, såsom Dahlstedt i Bot. Not. sid. 158 anför, ursprungligen af Raunkiaer inbegripits äfven inom denna art. Och slutligen hade Raunkiaer naturligtvis icke i sin Conspectus,

sid. 139, såsom en från *T. Gelertii* skild art uppställt *T. intermedium* samtidigt som han där, ifall den vore identisk med **tenebricans*, såsom Dahlstedt framhåller, sammanfört den därmed.

Af de 4 namn, som efter 1889 tillagts den då af mig publicerade *T. officinale* var. *patulum*, äro således endast **tenebricans* Dahlst. (och *T. Gelertii* Raunk. ex parte enl. Dahlstedt) verkliga synonymer, hvaremot *T. lævigatum* Willd. och *T. intermedium* Raunk. icke kunna hitföras.

Men icke heller namnet *T. intermedium* Raunk. är, såsom ofvan framhållits, nytt för Sällskapet. Den 5 november 1904 förevisade jag här i Helsingfors af mig insamlade exemplar af en *Taraxacum*-form, hvilka såväl till holk som blad öfverensstämma med Raunkiaers ofvannämnda teckningar och diagnos af *T. intermedium* Raunk., och framhöll jag tillika denna forms intermediära ställning emellan *genuinum* Koch och *patulum* Brenn. Ytterligare förevisades af mig den 3 mars 1906 i Ingå och Helsingfors insamlade exemplar af samma form, i sammanhang med de densamma liknande, då såsom nya uppställda *divaricatum* Brenn. och *lacerum* Brenn.

Af denna vid ofvan nämnda tillfällen af mig förevisade och i Medd. 31 och 32 under namn af *T. intermedium* Raunk. behandlade form är det som nu, den 1 december 1906, vid basen röda exemplar såsom ny form under namn af *T. hæmatopus* Lindb. fil. af mag. H. Lindberg förevisades.

Den tredje af mag. Lindberg såsom ny förevisade formen, *T. Dahlstedtii* Lindb. fil., slutligen, är densamma som redan den 7 december 1889 af mig såsom f. *gibbiferum* af *T. officinale α genuinum* Koch för Sällskapet framlades och i dess Medd. 16, sid. 112, offentliggjordes.

Jämte det rektor Brenner till förtydligande af ofvanstående framlade såväl fullständiga exemplar som teckningar af blad och holkar af ifrågavarande former, presenterade han i sammanhang härmed för Sällskapet

En för Finland ny Taraxacum officinale-form, T. læticolor Dahlst.

Denna form, hvilken uti den genom pollenförande ståndare karaktäriserade serien af *T. officinale*-former står emellan *intermedium* Raunk. och *patulum* Brenn. *(tenebricans* Dahlst.), afviker från den sistnämnda, hvilken den står närmast, genom ljusare gröna blad med triangulära, mindre starkt tandade, icke parvis motsatta, utan skiftevis ställda flikar, samt spetsigare och i följd af de tillbakarullade kanterna skenbart smalare ytterholkfjäll, sålunda snarare än *patulum* påminnande om *intermedium* i den mening denna form af mig på grund af auktors egna teckningar och originaldiagnos uppfattats.

De nu framlagda exemplaren äro funna af mig här i Helsingfors i Ulrikasborgs brunnspark och på den till Lappviks sjukhus ledande vägen emellan begrafningsplatserna. Tidigare är formen enligt amanuens H. Dahlstedt känd från södra och östra Sverige intill Upsala i norr.

Mötet den 2 mars 1907.

Till inhemska medlemmar invaldes gymnastiklärare Bruno Florström (föreslagen af amanuens Harald Lindberg) och ingeniör C. T. Eriksson (föreslagen af professor J. A. Palmén).

Enligt af skattmästaren afgifven kassarapport utvisade Sällskapets rörliga kapital en behållning af Fmk 5,817: 00.

Till publikation anmäldes:

Harald Lindberg, Bidrag till kännedomen om Finlands kvartärflora.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan decembermötet gåfvor inlämnats af professor J. A. Palmén, doktor K. Hirn, lektor J. E. Aro, doktor A. Poppius, professor C. Lundström, fil. mag. B. Poppius samt studenter J. Brüning, R. Forsius, Th. Grönblom, M. E. Savolin och H. Snellman.

Student G. von Frenckell förevisade följande, af honom insamlade

Fanerogamer från Nyland.

1. *Zea Mays* L. Funnen likasom de två följande såsom barlastväxt på Skatudden i Helsingfors.
2. *Anethum graveolens* L.
3. *Lycopersicum esculentum* Mill.
4. *Centaurea jacea* L. f. *pallens.* Funnen i Pernå.

Amanuens Harald Lindberg framlade de åtta första fasciklarna (n:ris 1—400) af exsiccatverket

Plantæ Finlandiæ Exsiccatæ.

För de i dessa fasciklar ingående växterna hade amanuens Lindberg redogjort i en särskild publikation, Schedæ operis quod inscribitur plantæ Finlandiæ exsiccatæ e museo botanico universitatis Helsingforsiensis distributæ, Helsingforsiæ 1906, 127 sid., 8:o, jämte en karta.

Vidare föredrog amanuens Harald Lindberg öfver

Kvartärflorans utveckling i Finland

samt redogjorde härvid bl. a. för några af honom gjorda fynd af växtfossilier i Sotkamo på en höjd af 160 meter öfver hafs-

ytan. Fynden tillhörde dels brakvattenväxter, såsom *Zannichellia polycarpa* Nolte och *Ceratophyllum demersum* L., dels hos oss utprägladt sydliga former, såsom *Carex pseudocyperus* L. Föredragaren betonade speciellt, huru svårt det var att förena de i vårt land vunna phytopaleontologiska erfarenheterna med den af svenska geologer uppställda teorin om ett stort och sött postglacialt innanhaf, Ancylus-sjön.

Med anledning af föredraget uppstod en kortare diskussion, i hvilken deltogo professorer F. Elfving och J. Sahlberg.

Ylioppilas E. W. Suomalainen esitti:

Kalalokkeja (Larus canus L.) talvella Helsingin satamassa.

Tämäntalviset omituiset ilmastosuhteet lienevät syynä siihen, että pitkin talvea on huomattu useita kertoja kalalokkeja (*Larus canus* L.) satamassamme. Alempana mainitsen kaikki omat havaintoni näistä.

Vuoden vaihteessa sattuneet ankarat pakkaset (20—25° C) jäädyttivät satamat ja merenkin pitkälti. Siitä huolimatta näkyi alkupuolella tammikuuta päivittäin useampia lokkeja Eteläsatamassa, jossa ne kalastelivat höyrylaivojen avaamassa vedessä. Vielä 5, I puolenpäivän aikaan huomasin niitä 8 kpl. Päivällä oli lumisade ja —7° C. Tämän jälkeen ne olivat poissa aina 9 p:ään tammik., jolloin näin 3 kpl. eri aikoina. Heikko W-tuuli, ± 0° C. Olisi luullut 16 ja 22, I sattuneiden ankarain pakkasten (22—28° C) karkoittaneen kaikki muuttolinnut pois, mutta ei, 24, I oli jo taas lokkeja Eteläsatamassa, tällä kertaa 2 kpl. Mainittuna päivänä vallitsi ankara W- tahi SW-tuuli ja —2° C:n pakkanen. Lunta satoi ajoittain. 25, I, lokit, 2 kpl. taas satamassa. Tuuli vieläkin ankarampi kuin eilen, 10 Beauf. (meteorol. observ. ilm.). $^1/_2$3 seutuun iltapäivällä näin yhden lokin tuulen mukana lentävän Katajanokan yli Pohjoissatamaan. 26, I oli 4 lokkia Eteläsatamassa. „Sammon“ särkemässä uomassa kalastelivat. 27, I

entinen luku, 2 kpl. Eteläsatamassa. (Laivaliike loppui eilen). — Tämän jälkeen en huomannut lokkeja ennenkuin 16, II, jolloin noin klo 5 aikaan i. p. näin yhden ainoan aivan lähellä laituria avovedessä. Ilma kylmähkö — 3° C, kova S- tahi SSW-tuuli, lumisade. 23, II, 3 kpl. lokkeja Eteläsatamassa. Heikonpuoleinen E-tuuli, — 1° C.

Doktor E. Reuter förevisade

Tvenne för finska faunan nya sköldlöss.

1. *Phenacoccus aceris* (Sign.). Flera exemplar af denna art anträffades af mig i juli 1904 på barken af några åldriga äppelträd i Herrenäs trädgård i Hattula socken. Arten är enligt Newstead (Monograph of British Coccidae) antagligen utbredd öfver hela Europa, ehuru tills vidare endast jämförelsevis få uppgifter föreligga angående dess förekomst. Den lefver enligt nämnde författare på åtskilliga löfträd och buskar, men uppgifves vara mindre allmän på äppelträd. I Sverige är den af Tullgren (Ent. Tidskr. årg. 27, 1906, p. 95) funnen på krusbärsbuskar (Stockholm) samt i grofva sprickor på en ekstam (Åtvidaberg).

2. *Newsteadia floccosa* (De Geer). Denna art hör till underfamiljen *Ortheziinæ* och har tidigare räknats till släktet *Orthezia*, men på grund af påfallande olikheter i antennernas och extremiteternas byggnad af Green utbrutits ur detta släkte, och utgör den enda representanten för det af honom nybeskrifna släktet *Newsteadia*. Flera exemplar af densamma hafva särskilda år under senare hälften af augusti och början af september anträffats af mig på Lofsdal i Pargas; märkeligt nog har den alltid iakttagits sittande på undre sidan af fårtickor (*Polyporus ovinus*). Äfven prof. O. M. Reuter har funnit den på fårtickor på Harasholm i Pargas. Arten i fråga synes vara jämförelsevis föga känd. Enligt Newstead är den i Europa med säkerhet funnen endast på Brittiska öarna, Guernsey (Engelska kanalen), Tyskland och Böhmen, men förmodas af honom äga en betydligt vidsträcktare ut-

bredning i vår världsdel. Den har anträffats på mycket olikartade lokaler, nämligen dels på alldeles torra ställen vid basen af grässtrån, bland vissnade löf och allehanda affall, dels i våt mossa *(Sphagnum)*. Af Newstead uttalas den förmodan, att insekten här lifnärt sig antingen af själfva mossan eller af bland denna befintliga alger. Dess förekomst i vårt land på undre sidan af fårtickor, hvilka tillika i en del fall visade spår af insektens angrepp i form af insjunkna fläckar, synes med säkerhet tyda på, att denna sköldlus här faktiskt lifnär sig af saften hos nyssnämnda svamp. Enär den af djuret producerade, till karaktäristiskt formade och regelbundet anordnade hvita plåtar stelnade vaxafsöndringen har nästan fullkomligt samma färg som fårtickans undre sida, är insekten ofta rätt svår att upptäcka, i synnerhet som den mestadels sitter alldeles orörlig, tätt tryckt intill svampens yta. I Australien har denna art anträffats under rätt egendomliga förhållanden, nämligen på vått timmer i en grufva i Gippsland, 300 fot under jordytan. Den är icke af Tullgren upptagen bland de i Sverige funna sköldlössen.

Student Hans Buch lämnade följande meddelande:

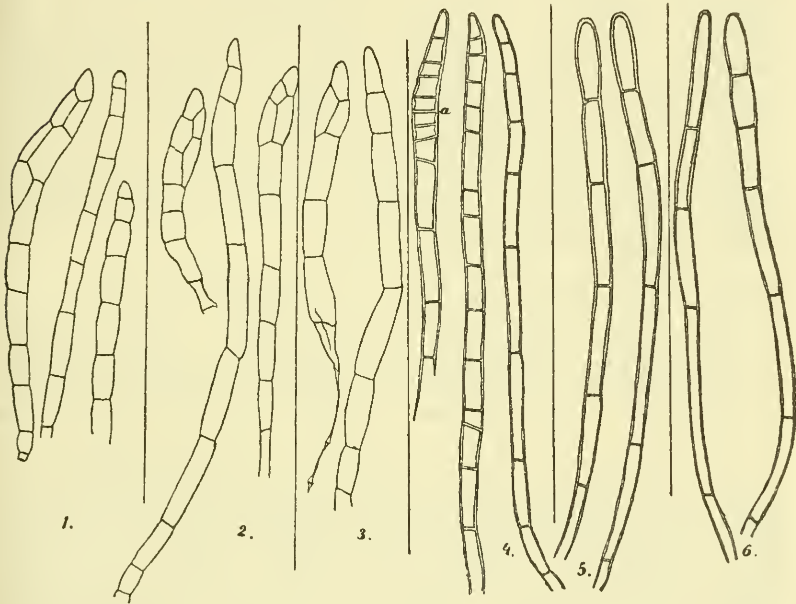
Männliche Pflanzen von Anisothecium humile (Ruthe) Lindb.

Im August 1906 fand ich in Finland, in Savonia australis, Lappvesi, bei dem Dorfe Kiiala, in einem sandig-lehmigen Graben massenhaft reichlich fruchtende Exemplare von *Anisothecium humile* (Ruthe) Lindb. *(Dicranella humilis* Ruthe). Beim Konservieren des Materials entdeckte ich darunter einige Gruppen ♂-Pflanzen, die nur der *A. humile* angehören konnten. Als ich von meinem Funde Herrn Harald Lindberg erzählte, erwähnte er, dass auch er unter den von ihm schon vor mehreren Jahren in Savonia borealis, Jorois, gesammelten Exemplaren desselben Mooses ♂-Pflanzen gesehen zu haben glaubte. Er zeigte mir die betreffenden Exemplare, und ich fand auch wirklich unter ihnen einige ♂-Individuen, die ganz mit den von mir gesammelten übereinstimmten. Da ♂-Pflanzen

von *A. humile*, wie es scheint, noch nicht bekannt sind, so lasse ich hier eine Beschreibung folgen, in welcher auch die ♂-Pflanzen der nächstverwandten Art, *Anisothecium rufescens* (Dicks.) Lindb. [*Dicranella rufescens* (Dicks.) Schimp.] zum Vergleich herangezogen sind.

Männliche Pflanze meist kleiner als die weibliche, sonst in Bezug auf die Form und Farbe des Stengels und der Stengelblätter und auf das Zellnetz der letzteren mit der ♀-Pflanze vollkommen übereinstimmend. Männliche Blüte dick knospenförmig, dicker als bei *A. rufescens*. Hüllblätter viel grösser als die Stengelblätter, trocken nicht einseitswendig, der obere pfriemenförmige Teil kraus verbogen, grün; bei *A. rufescens* einseitswendig, nicht kraus verbogen und, wie auch alle übrigen Teile der Pflanze, rotbraun überlaufen. Der untere Teil der Hüllblätter breit, verkehrt herzförmig und scheidig, braun; bei *A. rufescens* nicht so breit und meist allmählicher in den Pfriementeil übergehend. Zellen etwas breiter im Verhältniss zur Länge als bei *A. rufescens*. Paraphysen dünnwandig; in jeder von mir untersuchten Blüte fanden sich zwar nur sehr wenige Paraphysen, bei denen einige der oberen Zellen durch Längswände geteilt waren (Fig. 1—3; Fig. 1 und 2 sind Paraphysen zweier Blüten aus Kiiala, Fig. 3 einer Blüte aus Jorois). Die Dünnwandigkeit der Paraphysen kann nicht auf Jugendlichkeit beruhen, da die Antheridien sämtlicher untersuchten Blüten schon entleert waren. Paraphysen von *A. rufescens* auch in Blüten, die nur unentleerte Antheridien enthalten, besonders am Ende, derbwandig; die Zellen derselben langgestreckt und niemals durch Längswände geteilt (Fig. 5 und 6). — Ich habe die Paraphysen auch von folgenden *Anisothecium*- und *Dicranella*-Arten untersucht und zwar *A. rubrum* (Huds.) Lindb. [*D. varia* (Hedw.) Schimp.], *A. crispum* (Schreb.) Lindb. [*D. Schreberi* (Sw.) Schimp.], *D. crispa* (Ehrh.) Schimp. und *D. cerviculata* (Hedw.) Schimp. Bei keiner einzigen der aufgezählten Arten fanden sich Paraphysen, deren Zellen durch Längswände geteilt waren. Sehr charakteristische Paraphysen besitzt *A. crispum*, es findet sich nämlich in jeder ♂-Blüte eine grosse Anzahl derselben, die am Ende eine etwas erweiterte, aus sehr

kurzen Zellen bestehende Partie besitzen (Fig. 4, a). Ausserdem sind alle Zellen derbwandig. Bei den übrigen eben aufgezählten Arten sind die Paraphysen ähnlich wie bei *A. rufescens.* Da, wie diese Beispiele zeigen, die Paraphysen in manchen Fällen recht gute Merkmale abzugeben scheinen, müssten sie in den Artbeschreibungen auch berücksichtigt werden, was jedoch bis jetzt meistens nicht geschehen ist.

Paraphysen von ♂-Pflanzen von *Anisothecium humile* (1—3), *A. crispum* (4) und *A. rufescens* (5 u. 6) Im Übrigen siehe den Text.

Da mir im ganzen nur etwa 40 ♂-Individuen von *A. humile* zur Verfügung standen, und diese nur von zwei verschiedenen Standorten herstammten, so kann ich natürlich noch nicht mit Sicherheit entscheiden, ob die hier angeführten, speziell für die ♂-Pflanzen der betreffenden Art charakteristischen Merkmale konstant sind.

Amanuens B. Poppius inlämnade till publikation:

Zur Synonymik einiger nord-europäischer und sibirischer Carabiden.

Carabus etholéni Mannh.

Diese *Carabus*-Art ist von Mannerheim im Bull. Soc. Imp. Mosc. 1849, p. 226, nach einem ♂ aus Jakutsk in Ost-Sibirien beschrieben worden. Das Exemplar, das ich in der früheren Mannerheim'schen Sammlung habe untersuchen können, ist nur ein kleineres, auf dem Vorderkörper kupferfarbiges, auf den Flügeldecken grünlich kupfernes Exemplar mit etwas stärkerer Sculptur auf dem Halsschilde von dem in Sibirien weit verbreiteten, obgleich selten vorkommenden *Carabus* (*Hemicarabus*) *tuberculosus* Dej. und ist also nicht als selbständige Art aufrecht zu halten.

Carabus (Diocarabus) truncaticollis Eschsch.

In Annuaire Mus. Zool. S:t P:bourg, X, p. 303, habe ich die Unterschiede zwischen dem dort neuaufgestellten *Car. polaris* m. (*truncaticollis* Auct.) und dem richtigen von Eschscholtz von den Aleutischen Inseln beschriebenen *C. truncaticollis* hervorgehoben. Damals hatte ich vor mir nur ein ♀ aus den Aleutischen Inseln, das vollkommen mit der Beschreibung Eschscholtz's übereinstimmt. In der Mannerheim'schen Sammlung befinden sich drei Exemplare, die alle mit einander sowie auch mit dem aleutischen Exemplare betreffs der Sculptur übereinstimmen und sich also erheblich von dem rein arktischen, die sibirischen und nordost-europäischen Eismeerküsten bewohnenden *C. polaris* unterscheiden. Ausserdem sind bei allen Exemplaren das erste Fühlerglied, die Schenkel und die Tibien rotbraun gefärbt, was also für diese Art kennzeichnend zu sein scheint. Die Farbe der Oberseite ist ebenso variabel wie bei *C. polaris*. Eines von den vier mir vorliegenden Exemplaren ist oben lebhaft metallisch goldgrün schimmernd, ein zweites ist lebhaft grün, ein drittes ist dunkel grün und das vierte ist einfarbig schwarz. Die drei Mannerheim'schen Exemplare stammen

alle aus der Halbinsel Kamtschatka, weshalb diese Art auch der paläarktischen Fauna zuzurechnen ist.

Carabus (*Aulonocarabus*) *canaliculatus* Ad. var. *brevior* n. var.

Überall in Nordost-Sibirien, soweit das Verbreitungsgebiet sich dort gegen Norden ausdehnt, tritt *Car. canaliculatus* in einer besonderen, bemerkenswerten Varietät auf. Dieselbe ist bedeutend kleiner als die südsibirischen Stücke, nur 20—22 mm. Die Flügeldecken sind gedrungener und breiter, stärker glänzend und in den Zwischenräumen der Längsleisten deutlicher sculptiert. Alle Exemplare dieser Form, die ich gesehen habe, etwa 20 Stück, haben rotbraune—braune Flügeldecken. Ob diese Form in den südlichen Grenzgebieten mit der Hauptart durch Zwischenformen verbunden ist, ist mir unbekannt, ihr konstantes Vorkommen in nördlicheren Gegenden ist aber so augenfällig, dass sie als eine geographische Form einen eigenen Namen verdient. — Die Varietät kenne ich aus dem mittleren Lena-Thal, wo ich sie im Jahre 1901 einzeln erbeutete; im Helsingfors'er Universitätsmuseum befinden sich Exemplare ausserdem aus Nertschinsk!, Kamtschatka! und zahlreiche aus Port Ajan! am Ochotsk'ischen Meere.

Pelophila gebleri Mannh.

Diese Form ist sicher nur eine Var. der variablen *P. borealis* Payk., ausgezeichnet durch die feine Streifung der Flügeldecken und durch lebhafteren Metallglanz der Oberseite. Übergänge von *gebleri* zu der Hauptform findet man oft in Lappland. Die beiden *P. marginata* Mannh. und *elongata* Mannh. von Kamtschatka sind nicht einmal als Formen aufrecht zu halten.

Calathus sibiricus Gebl. und *C. tarsalis* J. Sahlb.

In der letzten Zeit ist allgemein die Auffassung verbreitet worden, dass diese beiden Formen mit einander synonym wären. In der Mannerheim'schen Sammlung befindet sich ein Exemplar des *C. sibiricus*, das von Kusnetsk im Altaigebiete stammt und welches von Gebler selbst geschickt

worden ist. Dieses Exemplar ist aber eine besondere Form von *C. micropterus* Duft., während *C. tarsalis* J. Sahlb. eine dunkle Form von *C. melanocephalus* Linn. ist, die zusammen mit der Hauptform in Lappland selten vorkommt. Mir scheint es also unrichtig, die beiden genannten Formen als mit einander synonym aufzuführen.

Agonum olivaceum Dej. = *A. dolens* Sahlb.

Nach einem Exemplare der erstgenannten aus Kamtschatka, von Eschscholtz versandt, in der Mannerheim'schen Sammlung, ist *Agonum olivaceum* Dej. mit dem in Nordost-Sibirien nicht seltenen *A. dolens* Sahlb. identisch.

Pterostichus boreellus J. Sahlb.

Pt. boreellus wurde vor Jahren nach zwei Exemplaren aus Muonioniska im finnischen Lappland beschrieben und ist teils in die Untergattung *Pseudocryobius* Motsch. (= *Cryobius* Chaud.), teils zu *Argutor* Steph. gestellt worden. Es ist ein echter *Argutor*, wie auch spätere Autoren hervorgehoben haben. Trotzdem finden wir ihn in dem letzten „Catalogus Coleopterorum Europæ" von 1906 in der Untergattung *Pseudocryobius* untergebracht. *Pt. boreellus* ist aber nicht eine verschiedene Art, sondern eine Var. des *Pt. diligens* Sturm. Die Exemplare sind zwar klein, solche findet man aber nicht selten in ganz Finland, besonders in den nördlicheren Teilen. An dem einen Exemplar ist der Halsschild monströs ausgebildet, wodurch die Form desselben etwas kräftiger herzförmig erscheint, beim anderen ist der Halsschild wie bei gewöhnlichen *Pt. diligens* gebaut. Die Flügeldecken sind etwas gedrungener als im allgemeinen bei *Pt. diligens*, man findet aber auch hierin nicht scharfe Grenzen, sondern deutliche Übergänge.

Eine sehr problematische Art ist auch *Pter.* (*Argutor*) *wasastjernæ* J. Sahlb., die vor langer Zeit bei Wasa in Mittel-Finland in einem einzigen Exemplare aufgefunden wurde und seitdem nicht mehr erbeutet ist. Die Unterschiede zwischen *Pt. wasastjernæ* und *Pt. strenuus* Panz. sind höchst unbedeutend, nur der Halsschild ist etwas breiter, denn die Streifung der

Flügeldecken und die Sculptur der Vorderbrust, die auch als Unterschiede hervorgehoben worden sind, variieren bei *Pt. strenuus.* Dieser Unterschied des Halsschildes ist meiner Ansicht nach nicht genügend um daraufhin eine besondere Art aufrecht zu halten, und bin ich geneigt *Pt. wasastjernæ* als eine Form von *Pt. strenuus* aufzufassen.

Pterostichus wagneri Tschit.

Nach zwei Exemplaren, die in der Mannerheim'schen Sammlung stecken und die von Gebler selbst vor Zeiten versandt worden sind, ist *Pt. wagneri* Tschit. synonym mit *Pt. monticola* Gebl., welche Art von Gebler zuerst aus dem Altai-Gebiete beschrieben worden ist. Die zwei Typen-Exemplare stammen aus „Mont. Kusnetzk.“ Die Art scheint eine weite Verbreitung in Ost- und Central-Sibirien zu besitzen. Tschitscherin's *wagneri* wurde nach Exemplaren aus Gonyi Zerentui beschrieben. Ausserdem habe ich Exemplare aus Transbaikalien, leider aber ohne nähere Fundortsangaben (Leder!) gesehen, sowie auch aus Osnatjennaja in West-Sibirien.

Harpalus lumbaris Mannh.

Nach den zwei Typen in der Mannerheim'schen Sammlung ist *H. lumbaris* Mannh. = *H. cervicis* Motsch., weshalb die Art den erstgenannten, älteren Namen führen muss.

Harpalus solitaris Dej.

Diese von Dejean aus Kamtschatka beschriebene Art ist, nach einem von Eschscholtz versandten, im Helsingfors'er Museum befindlichen Exemplar eine ausgezeichnete und leicht zu erkennende Art, die dem *H. latus* Linn. am nächsten steht.

Harpalus soginoides J. Sahlb.

Die Sahlberg'sche Art ist als synonym zu dem schon früher von Tschitscherin in Ann. Soc. Ent. France, Vol. LXVII, 1898, p. 178, beschriebenen *H. alajensis* zu stellen.

Rektor M. Brenner meddelade

Några växtsynonymiska data.

I afsikt att förekomma den förvirring och oreda, som naturligtvis måste uppstå, då samma växtform betecknas med olika namn, meddelas här några data för bedömandet af hvilka namn med uteslutande af andra i dylika fall rätteligen böra användas. De flesta af dessa uppgifter angå former af släktet *Hieracium* och hafva framkallats af de benämningar, hvarunder några af dessa uti en nyligen utkommen sammanställning af en del i Finland förekommande former af detta släkte publicerats, hvarjämte tillika några nödig befunna namnförändringar äfvensom ett fåtal andra växters synonymi i detta sammanhang berörts.

Hieracium sabulosorum Dahlst. Sydöst. Sver. Hier. I p. 9 (*H. macrolepis* l. *macrolepideum* var. *gracilior* Norrl., namn tidigare användt för andra *Hieracium*-former).

H. luteiflorum Brenn. var. **medioximum** Brenn. Sydf. Pilos. p. 15 (*H. mollipes* Norrl. var. *medioximum* Brenn. Nyl. Piloselloidea p. 49).

H. tephreilema Brenn. Sydf. Pilos. p. 33 (*H. steneilema* Brenn. Nyl. Hier. p. 59).

H. griseiceps, nytt namn för *H. leontodontoides* Brenn. Nyl. Hier. p. 55, 1895, på grund af det tidigare namnet *H. leontodontoides* Arv.-Touv. et Briq., 1894.

H. arctatum, nytt namn för *Pil. pubescens* var. *contracta* Norrl. Adnot. Pil. Fenn. p. 169, 1884, *H. contractum* (Norrl.) Brenn. Nyl. Pilosell. p. 6, 1894, af Arvet-Touvet 1876 begagnadt för en annan *Hieracium*-form; äfven namnet *hirsutulum* N. P. Hier. Mittel-Europas p. 417, 1885, oanvändbart, såsom i samma arbete p. 537 och därefter af andra författare antaget för en *H. prœaltum*-form.

H. leucopterum Brenn. Nyl. Pilosell. p. 8, 1894 (*Pilosella subcurvescens* Norrl. Pilos. bor. p. 69, 1895, *H. subcurvescens* Norrl. Suomen keltanot p. 531, 1899, och 68, 1906).

H. Zizianum Tausch i Flora 1828 p. 58, N. P. l. c. p. 718 (*Pilosella austerula* Norrl. Adnot. Pil. Fenn. p. 146, 1884, *H. austerulum* Norrl. Suomen kelt. p. 529, 1899, och p. 69, 1906).

H. umbelliflorum (N. P.) Dahlst. Sydöst. Sver. Hier. I p. 92, 1890 (*H. Zizianum *umbelliflorum* N. P. l. c. p. 719, 1885, *H. juncicaule* Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 152, 1889, samt Suom. kelt. p. 531, 1899, och 71, 1906).

H. hyperadenium Brenn. Nyl. Pilosell. p. 7, 1894 (*Pil. atrobulbosa* Norrl. Pilos. bor. p. 62, 1895, *H. atrobulbosum* Norrl. Suom. kelt. p. 531, 1899, och 71, 1906).

H. subpræaltum Lindeb. Hier. Scand. exs. 20, 1868 (*H. præaltum* Vill. ε *subpræaltum* Lindeb. i Blytt Norges Fl. p. 635, 1861, *H. Zizianum *subpræaltum* Lindeb. N. P. l. c. p. 719, 1885, *Pil. pruinosa* Norrl. Adnot. Pil. Fenn. p. 152, 1884, *H. pruinosum* Norrl. Suom. kelt. p. 530, 1899, och 72, 1906).

H. ambiguum Ehrh. i Rchnb. Deutschl. Fl. 19 p. 72, 1860, enligt N. P. l. c. p. 465 (*Pil. galactina* Norrl. Adnot. Pil. Fenn. p. 154, 1884, *H. galactinum* Norrl. Suom. kelt. p. 530, 1899, och 73, 1906).

H. glomeratulum Almqv. enl. Dahlst. l. c. p. 95, till åtskillnad från den kollektiva *H. glomeratum* Froel. (*H. glomeratum* Fr., Lindeb. i Norrl. Suom. kelt. p. 529, 1899, och 73, 1906).

H. pycnochætum Brenn. l. c. p. 10, 1894, och Nyl. Hier. p. 31, 1895 (*H. pycnochetum* Brenn., Norrl. Pilos. bor. p. 76, 1895, *H. litoreum* Norrl. Suom. kelt. p. 536, 1899, och 83, 1906).

H. diluticolor Brenn. Nyl. Pilosell. p. 26 (*P. albiciliata* Brenn., Norrl. Herb. Pilos. Fenn. II, 165, ej *H. albiciliatum* Brenn. l. c. p. 18).

H. pellucidum Laest. i Kgl. Sv. Vet. Akad. Handl. p. 172, 1824, & Dahlst. l. c. II p. 80, 1893 (*H. nigroglandulosum* Lönnr. i Öfvers. Vet. Akad. förhandl. 1882 p. 72 & Brenn. Sydf. Archier. p. 123, 1892, *H. melanolepis* Almqv. i Norrl. Bidr. Hier. fl. i Skand. p. 87, 1888, & Suom. kelt. p. 543, 1899, och 98, 1906).

H. defloccatum Brenn. Hierac. Medd. 4 p. 153, 1906 (*H. distractum* Norrl. Suom. kelt. p. 543, 1899, och 99, 1906, ex parte).

H. distendens Brenn. l. c. p. 150, 1906, namn och i december 1904 affattad beskrifning, jämte andra hieraciologiska meddelanden, den 6 maj 1905 inlämnadt till publikation (*H. Fenno-orbicans* Norrl. i Medd. af Soc. pro F. & Fl. Fenn. 31 p. 110, 1906, namn utan beskrifning meddeladt 8 april 1905, *H. fenno-orbicans* Norrl. Suom. kelt. p. 100, 1906).

H. prætenerum Almqv. i Dahlst. l. c. p. 158 var. **proximum** (Norrl.) Brenn. Nyl. Hier. p. 25—27, 1895 (*H. patale *proximum* Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 151, 1889, „caule aphyllo, foliis obscuris caesio-prasinis basi haud obtusis, summis anguste lanceolatis, subtus floccosis deorsum profunde et argute dentatis“, *H. proximum* Norrl., Brenn. Sydf. Archier. p. 125, 1892, *H. proximum* Norrl. Suom. kelt. p. 544, 1899, och 103, 1906, ex parte. *H. proximum* Norrl. i Herb. Mus. Fenn. är sålunda ej synonym till *H. prætenerum* Almqv., utan endast en mindre form däraf).

H. prætenerum Almqv. var. **sertuliferum** Brenn. Nyl. Hier. l. c. (*H. sertuliferum* Brenn. Sydf. Archier. p. 126, *H. proximum* Norrl. Suom. kelt. p. 544, 1899, och 103, 1906, ex p.).

H. prætenerum Almqv. var. **subpatale** Brenn. Hier. Medd. 4 p. 151 (*H. patale* Norrl., Brenn. Sydf. Archier. p. 124 ex. p., *H. prætenerum* var. *patale* (Norrl.) Brenn. Nyl. Hier. p. 25—27, *H. proximum* Norrl. ll. cc. ex p.).

H. lanugineum, nytt namn i stället för *H. lanuginosum* Lönnr., Dahlst. l. c. p. 190, 1893, såsom yngre namn än *H. lanuginosum* N. P. l. c. p. 195 & 202, 1885.

H. Hjeltii Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 151, 1889 (*H. ptychophyllum* Dahlst. l. c. p. 117, 1893, Brenn. Sydtav. o. Nyl. Hier. p. 16, 1903).

H. petioliferum Brenn. Sydf. Archier. p. 131 (*H. petiolatum* Brenn. l. c. p. 100).

H. hololoma Brenn. Hier. Medd. 4 p. 151 (*H. holophyllum* Brenn. Sydf. Archier. p. 127).

H. chlorellum Norrl. Bidr. Hier. fl. i Skand. p. 97, 1888, Sael. & Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 151, 1889 (*H. latilobum* Almqv. i Dahlst. l. c. p. 166, 1893, Brenn. Nyl. Hier. p. 19, 1895).

H. acidotum Dahlst. l. c. p. 59 (*H. macrolepis* Kindb., Brenn. Sydf. Archier. p. 121, för en annan *Hieracium*-form tidigare användt namn).

H. crispans Norrl. Suom. kelt. p. 111 (*H. crispulum* Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 150).

H. diaphanoides Lindeb. var. **tenebrosum** (Norrl.) Brenn. Sydtav. o. Nyl. Hier. p. 14 o. 15 (*H. tenebrosum* Norrl. Bidr. Hier. fl. i Skand. p. 106: „foliis angustis, breviter petiolatis vel subsessilibus", alltså ej sammanfallande med *H. diaphanoides* Lindeb., *H. tenebrosum* Norrl. Suom. kelt. p. 116 ex p.).

H. diaphanoides Lindeb. var. **subtenebrosum** Brenn. l. c. (*H. subtenebrosum* Brenn. Vestnyl. Hier. p. 16).

H. diaphanellum Brenn. Nordösterb. Hier. p. 27, 1893 (*H. præcipuum* Dahlst. in sched., Norrl. Suom. kelt. p. 117, 1906).

H. interspersum Brenn. Sydf. Archier. p. 131 (*H. intermixtum* Brenn. l. c. p. 103).

H. hemipsilum Brenn. l. c. p. 106, 1892 (*H. approximatum* Norrl. Bidr. Hier. fl. i Skand. p. 112, 1888, namn af Jordan 1848 användt för en annan *Hieracium*-form, *H. adunans* Norrl. Suom. kelt. p. 559, 1899, och 120, 1906).

H. angusticeps Brenn. Sydf. Archier. p. 107, 1892 (*H. subadunans* Norrl. l. c. p. 561, 1899. *H. *umbricola* Sael. var. *subadunans* Norrl. l. c. p. 123, 1906).

H. vulgatum Fr., Almqv. i Thed. Fl. p. 361. 1871, (*H. triviale* Norrl. l. c. p. 560, 1899, och 124, 1906).

H. vulgatum Fr., Almqv. var. **triviale** (Norrl.) Brenn. l. c. p. 94 (*H. *triviale* Norrl. Bidr. Hier. Fl. i Skand. p. 104: olik *H. vulgatum* Almqv. däruti att holkarna icke äro „rätt starkt glandulösa", *H. triviale* Norrl. Suom. kelt. p. 560, 1899, och

124, 1906, ex. p. *H. triviale* Norrl. är sålunda endast en form af *H. vulgatum* Almqv., ej synonymt därmed.

H. constringens Norrl. l. c. p. 125, 1906 (*H. constrictum* Norrl. Bidr. Hier. fl. i Skand. p. 108).

H. cæsium (Fr.) Almqv. Stud. öfver släktet Hier. p. 22 (*H. plumbeum* var. *bifidum* Lindeb., Norrl. l. c. p. 102, *H. bifidum* Lindeb., Norrl. Suom. kelt. p. 565, 1899, och 128, 1906).

H. laciniifolium Brenn. Sydf. Archier. p. 109 (*H. exaltatum* Dahlst., tidigare af Arvet-Touvet för en annan *Hieracium*-form användt namn).

H. subobatrescens Brenn. Sydtav. o. Nyl. Hier. p. 5 (*H. suboatrescens* Brenn. i Norrl. l. c. p. 138, 1906).

H. crepidioides Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 147, 1889 (*H. lapponicum* Fr. f. *phyllopodum* Brenn. Nordösterb. Hier. p. 19, 1893).

H. scaberulum Brenn. Sydtav. o. Nyl. Hier. p. 6 (*H. scabrellum* Brenn. Nyl. Hier. p. 6).

H. mixopolium Dahlst. l. c. III p. 224 (*H. griseellum* Dahlst. in sched. & Brenn. Nyl. Hier. p. 7).

H. *semiumbellatum Norrl. Suom. kelt. p. 142, 1906 (*H. *subumbellatum* Norrl. i Herb. Mus. Fenn. ed. II p. 146, 1889, och Suom. kelt. p. 574, 1899, tidigare förbrukadt namn).

H. botniense Brenn. Nordösterb. Hier. p. 10, 1893 (*H. chloromelanum* Dahlst. in sched., Norrl. Suom. kelt. p. 144, 1906, detta namn redan 1886/87 af A. Peter användt för en annan *Hieracium*-form).

Taraxacum officinale (Web.) ***gibbiferum** Brenn. i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 16 p. 112, 1889, pro f. *genuini* Koch (*T. Dahlstedtii* H. Lindberg in sched., 1906).

T. officinale *laceratum, nytt namn för var. *lacerum* Brenn. l. c. 32 p. 98, 1906, af M. Gandoger 1888 förbrukadt namn.

T. officinale *patulum Brenn. l. c. 16 p. 113, 1889, pro var. (*T. *tenebricans* Dahlst. i Bot. Not. 1905 p. 157, *T. intermedium* Raunk., Dahlst. i Bot. Stud. tillägnade F. R. Kjellman p. 171,

1906, ej Raunk. i Bot. Tidsskrift 25 p. 110 o. 139, 1903). Då namnet *T. intermedium* DC. ännu användes för en *T. palustre*-form, föreslås för *T. intermedium* Raunk. i Bot. Tidsskr. namnet **T. officinale *medians.**

T. lævigatum (Willd.) DC., Brenn. l. c. p. 110, 1889, med var. **cornigerum** Aschers., Brenn. l. c. ex p. och var. **reflexum** Brenn. i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 28 p. 10, 1902 (*T. erythrospermum* Andrz. **marginatum* Dahlst. i Bot. Not. 1905 p. 165).

Euphrasia brevipila Burn. & Gr. ***tenuis** Brenn. Observ. Nordf. Fl. p. 233, 1899 (*E. officinalis* var. *tenuis* Brenn. Flor. Handb. p. 145, 1886, *E. tenuis* Brenn., Wettst. Mon. Euphr., 1896, *E. tenuis* Wettst. i Falu Bot. För. byteskat. 1901—1902 p. 5, ej Wettst. Mon. Euphr.)

E. hebecalyx Brenn. i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 22 p. 72, 1896, och 24 p. 98 o. 99, 1901, Bot. Not. 1898 p. 181—183 (*E. micrantha* Brenn. i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 5 p. 77, 1880, och Wettst. Mon. Euphr., 1896, *E. bottnica* Kihlman i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 24 p. 94, 1901, där det redan tidigare, 1896 och 1897, som namn på två olika sammansatta kollektivformer publicerade namnet *E. bottnica* nu för första gången tillägges *E. hebecalyx* såsom ren art. Utan bifogade litteraturuppgifter är det sålunda omöjligt att veta, hvilken af de tre växtgrupperna i hvarje särskildt fall med namnet *E. bottnica* Kihlm. afsetts).

Chenopodium album L. var. **pedunculare** (Bertol.) Moq., Brenn. i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 18 p. 211, 1892 (*Ch. album* var. *glomerulosum* Auct.)

Alnus incana (L.) Willd. var. **virescens** Whlnb. (*A. incana* var. *borealis* Norrl.)

Juncus fuscoater Schreb., Brenn. i Medd. Soc. pro F. & Fl. Fenn. 16 p. 50—56, 1888 (*J. alpinus* Vill., tvetydigt namn, betecknande enl. Villars' diagnos: „humilis, foliis articulatis, paniculam simplicissimam subaequantibus". samt Ledebour tillgängliga autentiska exemplar, småväxta former med enkelt, mycket få- och glesblommigt knippe, af

både *J. lampocarpus* Ehrh. och *J. fuscoater* Schreb. „Villarsius *Juncum* suum *alpinum* non nisi ex habitu constituerat, eodemque nomine formas pusillas tam hujus quam *J. articulati* comprehenserat, ut comparatis speciminibus authenticis edoctus sum. Optimo igitur jure, ut mihi videtur, *J. fusco-atri* nomen a Schrebero datum olim praetulerem". Ledeb. Fl. ross. IV p. 225; *J. ustulatus* Hoppe, F. Nyl. Spicil. pl. fenn. I n:o 46).

J. *arthrophyllus Brenn. l. c. p. 56 (*J. fuscoater* Auct. rec.).

J. lampocarpus Ehrh., Brenn. l. c. p. 57 (*J. lamprocarpus* Auct. „Non *lamprocarpus*, ut recentiorum nonnullis corrigere placuit, quasi peccasset b. Ehrhart in fingendo plantae nomine. Hallucinati sunt. Lampocarpi analoga sunt *λαμπουρος* apud Theocritum, *λαμπουρις* apud Hesychium. Forma certe sonorior illa; ne dicam de lege, petulantes nominum mutationes interdicente." Led. l. c.).

Med. stud. Runar Forsius inlämnade till publikation:

Bidrag till kännedomen om Finlands Chalastogastra.

Som bekant har någon förteckning öfver vårt naturhistoriska områdes *Chalastogastra* hittills icke blifvit publicerad. *) Det synes mig därför vara skäl att i det följande från vårt land omnämna ett antal sällsynta arter, så mycket hellre som dessa icke tidigare funnits i universitetets samlingar eller ock först på

*) På slutet af 1860-talet bestämde jag största delen af de dittills hos oss insamlade tenthrediniderna, omkr. 200 former i ett par tusen exemplar. Arbetet afbröts af brist på tid, och förteckningen af år 1870 offentliggjordes icke, emedan bestämningarna ännu behöfde granskas. *J. A. Palmén.*

senaste tid blifvit beskrifna. Jag anför dessa arter från Finlands naturhistoriska område så mycket hellre, då en stor del af dem icke tidigare varit kända från Skandinavien och delvis dessutom hittills endast blifvit tagna på ett fåtal fyndorter. Såsom en länk i kännedomen om utbredningen af *Chalastogastra* i Europa torde de följande uppgifterna icke sakna sitt intresse, så mycket mera som tvenne af de omnämnda arterna tills dato med all sannolikhet icke varit kända från europeiskt område. — En del af de följande arterna hafva välvilligt granskats af pastor Fr. W. Konow i Mecklenburg, till hvilken universitetet står i stor tacksamhetsskuld för den beredvillighet, med hvilken han åtagit sig att granska universitetet tillhörigt *Chalastogastra*-material.

1. *Pamphilius balteatus* Fallén. Svensk. Akad. Handl. Vol. 29, p. 225, 1818. — Tillhör undersläktet *Bactroceros* Knw och står i systematiskt afseende närmast den hos oss rätt allmänna *P. hortorum* Klug. Skiljes dock lätt bl. a. på grund af tredje antennleden, som är mer än två gånger så lång som den fjärde, och hufvudet, som hos ♀ bär en ljusgul bågstrimma på hjässan och hos ♂ starkt afsmalnar bakom ögonen. L. 9—11 mm. Utbredd öfver hela mellersta Europa; lefver som larv i hoprullade rosenblad.

Förekom senaste sommar i stor myckenhet på Åland, där den af fil. kand. Å. Nordström, stud. R. Frey och mig antecknades från följande lokaler: Sund, 24.—30. V. 06, talrika ♂♂; Saltvik, 5. VI. 06, 2 ♂♂; Finström, 11 och 13. VI. 06, talrika ♂♂ och ♀♀; Hammarland, 15—18. VI. 06, talrika ♀♀, få ♂♂; Eckerö, 20. VI. 06, en ♀. En ♀, tagen af Westerlund på Esbo-Löfö, påträffades å mus. ent. härstädes i en låda med diverse obestämdt material.

2. *P. sertatus* Konow ♀. Zeitschr. Hym. Dipt., Vol. 3, p. 37, 1903. — Påminner till färgteckningen något om *P. inanitus* Vill., men tillhör likasom föregående art undersläktet *Bactroceros* Knw. Står ej synnerligen nära någon af våra tidigare kända arter, ehuru den tillhör *latifrons*-gruppen. Vingmärket är tvåfärgadt och abdomen bär ett rödt tvärband. L. 11 mm; de finska exemplaren mäta dock i konserveradt tillstånd endast 10 mm. Beskrifven från Ural (europeiskt område?).

I samlingarna finnas 3 ♀♀ från Nilsiä (Lundström), Botnia or. ? (Coll. Wasastj.) och Petrosawodsk, 20. VI. 69, (J. Sahlberg).

3. *P. inanitus* Villiers. Linn. Ent., Vol. 3, p. 125, 1789. — Räknas till *Pamphilius* i. sp., men liknar till färgteckningen ingalunda vår mörka *P. silvaticus* L. Är tvärtom lifligt färgad: abdomen hos ♀ i midten likasom anus och hos ♂ nästan helt och hållet gulröd; stigmats bas ljus; benen och en stor del af hufvudet gula. L. 9—11 mm. Lefver på *Rosa*-arter och har en vidsträckt utbredning i Europa.

Förekom senaste sommar på kyrkogårdarna i Finström och Hammarland tillsammans med *P. balteatus* Fall. Finström, 11. VI. 06, en ♀ (ipse!), och 13. VI. 06, en ♀ (Nordström); Hammarland, 15—18. VI. 06, 11 ♂♂ och 12 ♀♀ (Nordström, Frey, ipse!).

4. *Lyda* (*Itycorsia* Knw) *hieroglyphica* Christ. Naturg. Ins., p. 459, 1791. — En rätt prydlig art med rödt band öfver abdomen. Liknar till färgteckningen ingen af våra öfriga *Lyda*-arter. L. 12—17 mm. Lefver på tall i största delen af Europa, men är ingenstädes allmän.

En ♀, 16. VI. 05, Karislojo Suurniemi (Nordström).

5. *Janus luteipes* Lepelletier. Mon. Tenthr., p. 20, 1823. — Tillhör tribus *Macrocephides* Knw af subfamiljen *Cephides* Knw och riktar sålunda vår fauna såväl med ett nytt släkte som ett nytt tribus.*) Släktet *Janus* karaktäriseras af trådlika antenner, hvilkas tredje led är längre än den fjärde, bakvingar med slutet diskfält, och baktibier med tvenne supraapicalsporrar. *J. luteipes* Lep. kännetecknas af mörk abdomen och mörka lår. L. 8—9 mm. Känd från södra och mellersta Europa, där larven lefver i rosenstjälkar.

Vid genomgåendet af universitetets finska cephid-material på mus. ent. påträffades af denna art en ♀, etiketterad *Cephus tabidus* Fabr., Uskela. Förmodligen tagen af Mäklin, enär lappen bär hans handstil.

---

*) *Janus compressus* Fabr. var. *eburneus* André har som bekant visat sig tillhöra *Emphytus perla* Klug. (Meddelanden af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 30, p. 137).

6. *Praia taczanowskii* Ed. André. Spec. Hym. Eur., Vol. I, p. 572, 1881. — En egendomlig och sällsynt art, som ursprungligen upptäcktes af Wankowicz. Den tillhör subfamiljen *Cimbicidæ* Knw och är ensam i sitt släkte. Kännetecknas bl. a. genom antenner med 7 leder, af hvilka tvenne tillhöra klubban. Honan liknar i någon mån *Clavellaria amerinæ* L. ♀, men är betydligt mindre och har på abdomen fullständigare ljusa ringar. L. 13—17 mm.

Känd från Finland i ett ♀-exemplar från Kantalahti (J. Sahlberg). Arten anses som en stor sällsynthet och uppgifves af Wützmann endast från Ryssland, Tyskland och Norge. I detta sammanhang kan därför förtjäna omnämnas, att i den utländska *Chalastogastra*-samlingen å mus. ent. härstädes finnes en ♀ af denna art från Ajan (Holmberg) vid Ochotska hafvet, samt att prof. J. Sahlberg i sin privatsamling äger en ♀ från trakten af Jenisej i Sibirien. Artens utbredningsområde synes sålunda sträcka sig från Atlanten till Stilla hafvet.

7. *Trichiosoma nigricoma* Konow. Zeitschr. Hym. Dipt., Vol. 6, p. 122, 1906. — Senaste höst af Konow beskrifven från Solowetski öarna (finskt område!). Identisk med den *Tr. betuleti* Klug, som jag på februarimötet 1904 demonstrerade för Sällskapet (Meddel. af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 30, p. 63). Karaktäriseras af mörk, nästan svart behåring, mörka tibier och kort kindtagg. Står för öfrigt närmast *Tr. lucorum* L. och liknar rätt mycket denna arts var. *betuleti* Klug, ehuru denna vanligen har rätt ljus behåring.

2 ♂♂ från Solowetsk (Levander) förvaras å mus. ent. härstädes. Typerna till hvartdera könet tillhöra kejs. naturh. mus. i S:t Petersburg.

8. *Tr. opaca* Konow. Zeitschr. Hym. Dipt., Vol. 6, p. 122, 1906. — Närmast besläktad med vår öfver hela landet utbredda art, *Tr. silvatica* Leach, som den för öfrigt till ytterlighet liknar. Skiljes främst på grund af grofvare och tätare skulptur på mesonotum, som därigenom blir nästan matt. L. 15—20 mm. Tidigare känd endast från Sibirien (Irkutsk), men torde väl knappast saknas i norra Ryssland.

En ♂ från Torneå lappmark, 13. VII. 67, (Palmén) och

en ♀ från Lappland (Blank), det senare exemplaret utan närmare lokaluppgift.

9. *Tr. sericea* Konow. Ann. Mus. Zool. Acad. Sc. S:t Pétersbourg, Vol. 8, p. 115, 1903. — Står närmast *Tr. vitellinæ* L. och har abdominalsegmentens dorsalsida från och med det tredje segmentet med kort, nedliggande, sidenglänsande behåring samt det sista dorsalsegmentet baktill afsmalnande och afrundadt utan tydliga bakhörn. L. 13—20 mm. Beskrifven från Sibirien, hvarifrån B. Poppius jämväl hemfört exemplar. Det är därför något oväntadt att hos oss påträffa denna art och därtill så pass sydligt som i Ab.

En ♂ 19. VI. 04, och en ♀ 20. VI. 04, i Karislojo Suurniemi (ipse!).

10. *Cladius crassicornis* Stephens. Ill. Brit. Ent. Mandib., Vol. 7, p. 28, 1835. — Står närmast vår finska *Cl. pectinicornis* Fourcr. och den mellaneuropeiska *Cl. hyalinopterus* Knw. Den är till och med så nära besläktad med den förstnämnda, att R. v. Stein säger sig icke kunna skilja samtliga individer af dessa tvenne arter. Emellertid anses de fortfarande såsom skilda arter och synas för öfrigt hafva ett i någon mån olika lefnadssätt. Enligt Konow skiljes *Cl. crassicornis* Steph. (Knw) på grund af baktarserna, som äro något kortare än tibian, och tredje tarsleden, som knappast är hälften längre än den fjärde. Från *Cl. hyalinopterus* Knw skiljes *Cl. crassicornis* Steph. för öfrigt lätt på grund af vingarna, som äro svagt rökiga med ljusare bas och spets. Hos *Cl. crassicornis* Steph. afsmalnar dessutom hufvudet ej bakom ögonen. Hvad vingfärgen vidkommer, måste emellertid uttryckligen anmärkas, att den bör bedömas på relativt färska exemplar, emedan den mörka färgen bleknar efter någon tids förlopp så starkt, att vingarna efter några år blifva alldeles genomskinliga. Detta är framför allt fallet, ifall samlingen utsättes för direkt solljus. L. 5—6 mm.

En ♀, 15. VI. 06, Hammarland Kyrkobyn (ipse!); en ♀, 4. VII. 06, Jomala Prästgården (ipse!); ytterligare en ♀, 7. VII. 06, Jomala Södersunda (ipse!). — Larven är hittills obeskrifven. Lefver måhända på *Rosa*, enär samtliga ofvannämnda exemplar togos på rosenbuskar. Arten har en vidsträckt utbredning i Europa och torde knappast saknas i våra södra provinser.

11. *Cladius comari* Stein. Ent. Nachr., Vol. 12, p. 35, 1886. — Karaktäriseras af starkt rökiga vingar med ljusare spets. Hos ♂ bär därjämte åttonde antennleden ett svagt utsprång på dorsalsidan. Om vingfärgen gäller detsamma som om *Cl. crassicornis* Steph. *Cl. comari* Stein står för öfrigt rätt nära *Cl. pectinicornis* Fourcr. och är märkbart mindre än *Cl. crassicornis* Steph.

En ♂, 6. VI. 06, Godby, på en exkursion vid Godby träsk (ipse!). Tidigare känd från ett fåtal orter i mellersta Europa. Lefver som larv på *Comarum palustre* L.

12. *Dolerus arcticola* Kiaer. Tromsø Mus. Aarsh., Vol. 19, p. 58, 1898. — Står synnerligen nära *D. arcticus* Ths. och är måhända endast en form af denna; åtminstone anträffas individer, som i viss mån bilda en öfvergång mellan dessa arter. Då emellertid Fr. W. Konow fortfarande upptager denna art och själf bestämt det exemplar jag här nedan anför såsom *D. arcticola* Kiaer, har jag icke tvekat att upptaga densamma såsom finsk. *D. arcticola* Kiaer karaktäriseras till skillnad från *D. arcticus* Ths. genom tätare och mera regelbunden punktering på hufvudet och thorax, hvarjämte bakhufvudet är utan tydliga sidofåror och vingarna nästan hyalina. L. 6,5—8,5 mm. Tidigare känd från Norge.

Mig bekant från följande fyndorter: en ♂ från Lappland (Palmén), en ♂ från Enare Lappmark (J. Sahlberg), en ♂ från Fl. Lutto och 3 ♀♀ från Nuortijärvi (B. Poppius) samt 5 ♀♀ från Kittilä (R. Krogerus). Exemplaren från Kittilä variera dock något hvad punkturen beträffar.

13. *D. rufotorquatus* Costa. Ann. Mus. Zool. Napoli, Vol. 2, p. 97, 1864. — Tidigare endast känd från Italien och ett fåtal orter i Mellaneuropa. Pronotum och mesonoti midtellob mörkröda; kroppen i öfrigt likasom extremiteterna svart. L. 9 mm.

En ♀ från Lappland (J. Sahlberg) utan närmare lokalanteckning. Har härintills icke blifvit observerad i Fennoscandia.

14. *Loderus ornatulus* Konow. Wien. Ent. Zeitschr., Vol. 16, p. 184, 1897. — Påminner rätt mycket om vår tämligen allmänna *L. gilvipes* Klug, ehuru den står närmast *L. pratorum* Fall., med hvilken den öfverensstämmer i afseende å antennernas byggnad. Har tvåfärgadt stigma, men saknar rödt

tvärband på abdomen. L. 5—6 mm. Arten är beskrifven från Sibirien år 1897 och hade år 1905 ännu icke observerats annanstädes.

Från vårt naturhistoriska område har jag sett endast en ♀ från Saarijärvi (Woldstedt), 12 ♀♀, 5. VI. 06, från Sunds kyrkoby och 2 ♀♀, 8. VI. 06, från Finström Ämnäs (ipse!).

15 *Macrophya punctum album* L. Syst. Nat., ed. 12, Vol. I, p. 924, 1764. — Står rätt nära den hos oss vidt utbredda *M. 4-maculata* Fabr., men har scutellum och pronoti lober gulhvita, kroppen svart, baklåren röda och tibierna baktill hvitkantade. L. 7 mm.

En ♀, 11. VI. 06, på en asktelning utanför kyrkogården i Finström (ipse!). Utbredd öfver nästan hela Europa; larven lefver på ask och liguster.

I den skandinaviska litteraturen har det icke lyckats mig att finna någon uppgift om att följande sju arter tidigare hade annoterats från Fennoscandia: *Pamphilius sertatus* Knw, *Janus luteipes* Lep., *Trichiosoma opaca* Knw, *Tr. sericea* Knw, *Cladius comari* Stein, *Dolerus rufotorquatus* Costa och *Loderus ornatulus* Knw. Af dessa äro dessutom *Trichiosoma opaca* Knw, *Tr. sericea* Knw och *Loderus ornatulus* Knw helt säkert icke tidigare omnämnda från europeiskt område. Däremot har jag icke lyckats i litteraturen finna någon uppgift därom, huruvida Konow beskrifvit *Pamphilius sertatus* från Europa eller Asien; dock bör väl uppgiften „Ural“ få tolkas såsom hänförande sig till europeiska Ryssland.

Ehuru i litteraturen notiser om finska *Chalastogastra* påträffas till ytterlighet sparsamt, hafva dock ett antal oriktigheter insmugit sig bland de publicerade uppgifterna. Jag är numera i tillfälle att rätta några af dessa, främst med ledning af de upplysningar, som gifvits mig af pastor Fr. W. Konow, som välvilligt granskat ett antal finska arter, som jag i januari detta år tillsände honom.

1. Redan tidigare (Medd. af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 32, p. 137) har jag varit i tillfälle att varna för tilltro till uppgifter om finska *Chalastogastra*, som baserats på Ed. André's determinationer. Det skulle måhända på denna grund kunna anses öfverflödigt att återkomma till dessa uppgifter, ifall de ej hade gifvit upphof till notiser till och med i utländska, vetenskapliga tidskrifter. Så har jag i Entomologisk tidskrift, Stockholm, funnit en uppsats af prof. O. M. Reuter, i hvilken bekantgöras fynden af 21 för Skandinavien nya „växtsteklar", härstammande från vårt naturhistoriska område. Uppsatsen bär rubriken „Entomologiska meddelanden från Societas pro Fauna et Flora Fennicas sammanträden åren 1882—1884" och återfinnes på sidan 165 i årgång 5, 1884. I denna uppsats hänvisas till våra Meddelanden. Dock påträffas i Meddelanden 9, p. 139, 1882, endast en anmälan af Ed. André's nyss utkomna arbete Species des Hymenoptères d'Europe I, och i detta sammanhang omnämnas de tre arter, som André beskrifvit från Finland. Af de i Ent. tidskrift uppräknade 21 arterna äro emellertid ett stort antal oriktigt bestämda. Pastor Konow rättar dem såsom af följande sammanställning ses:

Dolerus fumosus Zadd. = *D. nigratus* Müll. ♀.
— *asper* Zadd. — „nicht erkennbar"; dock ej *D. asper* Zadd.
— *ravus* Zadd. (= *D. sanguinicollis* Klug var. *ravus* Zadd.) = *D. carinatus* Knw.
— *mutillatus* Klug (= *D. anthracinus* Ths.) = *D. liogaster* Ths.
— *leucopterus* Zadd. (= *D. picipes* Klug) = *D. nigratus* Müll.
— *brevis* Zadd. (= *D. sanguinicollis* Klug var. *ravus* Zadd.) = *Loderus palmatus* Klug.
Nematus hypoxanthus Först. (= *Pteronus hypox.* F.) = *Pteronus miliaris* Pz. ♂.
— *dispar* Zadd. (André) (= *Pteronus bergmanni* Dahlb.) = *Pteronus myosotidis* Fabr. ♂.
Eriocampa repanda Klug (= ?) = *Phyllotoma* spec.
Cephus pumilus Mocs. — numera indragen under *C. pilosulus* Ths.

Ungefär på samma sätt förhåller det sig med Andrés öfriga determinationer i den af O. M. Reuter hopbragta samlingen. De kunna på grund häraf tillmätas ingen som helst betydelse.

2. Tvenne af typexemplaren i Reuters samling förtjäna ytterligare att beröras, enär de hvardera visat sig böra indragas. Huru den tredje „nya arten“, *Phyllœcus eburneus* André, bör tydas, har jag redan tidigare visat (Medd. af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 32, p. 137).

Om typen för *Dolerus fennicus* André säger Konow: „*Dolerus fennicus* André ist *Dolerus pratensis* L. var. *nigripes* Knw ♀ mit zufälliger, sicher nicht konstanter Färbung des Mesonotum.“ Denna art bör sålunda uppföras såsom synonym till *D. pratensis* L. Emellertid synas mig Andrés typexemplar och äfven ett antal andra exemplar, som befinna sig i entomologiska museets i Helsingfors ägo, vara så pass karaktäristiska till sin färgteckning, att det måhända vore skäl att fortfarande bibehålla namnet *fennicus* André för den färgvarietet, som André höll för en egen art.

Nematus fennicus André förklarar Konow vara *Leptocercus* (*Platycampus*) *luridiventris* Fall. ♀. — På sid. 136 i Zeitschrift für systematische Hymenopterologie und Dipterologie, Volym 1, säger Konow (som då endast kände *N. fennicus* André genom Andrés beskrifning) om denna art bland annat: „Zu *Pontania collactanea* Först. würde auch *N. fennicus* André zu rechnen sein . . .“ Samma uppgift påträffas också i Wützmanns katalog öfver *Chalastogastra* och rättas härmedels i likhet med föregående.

3. I Medd. af Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. 30, sid. 63, 1904, har jag såsom för landet ny anmält *Trichiosoma betuleti* Klug från Solowetsk. Det har emellertid (se förra delen af denna uppsats!) visat sig, att de ifrågavarande exemplaren böra hänföras till en annan art, som af Konow år 1906 afskiljts från den förstnämnda och beskrifvits under namnet *Tr. nigricoma* enligt exemplar tagna på Solowetsk-öarna och tillhöriga kejs. naturh. mus. i S:t Petersburg. — I detta sammanhang förtjänar omnämnas, att *Tr. betuleti* Klug likasom hufvudarten, *Tr. lucorum* L., hos oss, mig veterligt, påträffats endast i en ♂, 26. V. 06, i Sund, Löfvik (ipse!).

Mötet den 6 april 1907.

Till inhemsk medlem invaldes student W. Pekkola (föreslagen af doktor K. M. Levander).

Enligt af skattmästaren afgifven kassarapport utvisade Sällskapets rörliga kapital en behållning af Fmk 8,042: 00.

Sällskapet biföll ett af skattmästaren framställdt förslag om fondering af räntorna från Palménska och Sanmarkska fonderna.

Från Svenska reallyceum i Helsingfors hade genom dess rektor till sällskapet riktats en förfrågan, huruvida nämnda läroverk kunde för sitt bibliotek emotse ett exemplar af Sällskapets skrifter, och beslöt Sällskapet att tillställa nämnda bibliotek framdeles utkommande publikationer äfvensom, såvida upplagornas storlek det medgåfve, äldre årgångar af Acta och Meddelanden.

Till publikation anmäldes:

Carl Lundström, Beiträge zur Kenntnis der Dipteren Finlands III. Cylindrotomidæ und Limnobiidæ.

Resestipendier tilldelades på ansökan och i enlighet med bestyrelsens förslag följande personer till nedanstående belopp:

student F. W. Klingstedt 200 mark för en undersökning af floran uti skärgården väster om Porkkala;

fil. kand. Ernst Häyrén 250 mark för studium af växtlifvet och dess villkor i hafsbandet i Ekenäs skärgård;

fil. kand. Alvar Palmgren 400 mark för floristiska och topografiska undersökningar i Ålands skärgård.

Till Sällskapet hade anländt inbjudning att sända delegerade till sjunde internationella zoologkongressen, som

skulle afhållas i Boston, Massachusetts, den 19—23 augusti 1907, och beslöt Sällskapet åt bestyrelsen uppdraga att vidtaga de åtgärder, hvartill ärendet kunde föranleda.

Sällskapet hade likaså fått emottaga inbjudning att låta sig representeras vid den åminnelsehögtid, som i anledning af 300:de årsdagen af Aldrovandis död skulle afhållas i Bologna den 12 juni 1907, och beslöt Sällskapet till nämnda fest afsända ett telegram.

Från Kongliga Universitetet i Upsala och från Kongliga Svenska Vetenskapsakademien i Stockholm hade till Sällskapet ingått inbjudning till deltagande i de högtidligheter, som i anledning af att 200 år förflutit sedan Carl von Linnés födelse skulle föranstaltas i Upsala och Stockholm den 23—25 maj 1907.

Sällskapet beslöt att vid nämnda tillfällen låta sig representeras af professor O. M. Reuter eller, i händelse af förfall för denne, af amanuens Harald Lindberg.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan senaste möte gåfvor inlämnats af kronolänsman J. Kock, doktor A. G. Helenius, lektor Hj. Schulman och student I. Välikangas.

De botaniska samlingarna hade sedan novembermötet ökats genom gåfvor af professor Fr. Elfving, rektor M. Brenner, doktorer A. Luther och G. Schneider, amanuens Harald Lindberg, magistrar W. M. Linnaniemi, G. Lång och J. A. Wecksell, gymnastiklärare B. Florström, forstmästare Edv. af Hällström och A. Torckell, trädgårdsmästare H. Wasastjerna, studenter P. Brofeldt, H. Buch, R. Frey, W. Hornborg, Eljas af Hällström, F. W. Klingstedt och C. J. Tigerstedt samt skolelever Dora Collan (genom doktor A. Poppius), N. Johansson (genom fil. kand A. Palmgren) och O. Setri (genom fil. kand. Laura Högman).

Professor J. A. Palmén uppmanade å professor C. Lundströms vägnar intresserade entomologer att under kommande somrar insamla *Diptera* af följande grupper:

1. *Bibionidæ.* (Zetterstedts *Hirtea*, *Scatopse* etc.).

2. *Chironomidæ.* För bestämningen af arter, tillhörande denna familj, måste främsta benparets tarser och antennerna vara oskadade.

3. *Culicidæ.* Emedan *Culex pipiens* L. öfverhufvudtaget synes vara mindre allmän i Finland och alls icke är hemförd från Finska och Ryska lappmarkerna, vore det af intresse att vinna utredning om särskildt denna arts utbredning. Artens färg har en dragning i gulbrunt, då den vanliga myggans (*Culex nemorosus* Meig.) färg är tämligen rent grå. — Alla andra till familjen hörande arter böra naturligtvis äfven tagas.

4. *Simulidæ.*

5. *Mycetophilidæ.*

6. *Tipulidæ.*

7. *Limnobiidæ.*

För de mindre arterna böra lägsta nålnummer användas eller ock fina silfvertrådar.

Yliopp. I. Välikangas näytti sisävesiemme relikti-eläimistöön kuuluvan äyriäisen,

Pallasiella quadrispinosa G. O. S.

Sitä on tavattu useammista paikoin Saimaan vesistöä m. m. Maaningan järvestä, mutta syvältä, usein monen kymmenen metrin syvyydestä. Näytteillä olevat yksilöt olivat sen sijaan tammik. 10. p:nä otetut Savonlinnan kaupungin vieressä olevasta Kyrönsalmesta, n. s. Linnanvirrasta — mikä muuten ei juuri koskaan jäädy — aivan rantakivien alta, missä niitä näytti olevan sangen runsaasti.

Forstmästare fil. mag. G. Lång hade genomgått och bestämt en del af botaniska museets i Helsingfors lichenologiska samling och härvid anträffat

Två anmärkningsvärda lafvar.

1. *Rhizocarpon Rittokensis* (Hellb.) Th. Fr. Funnen af forstmästare F. Silén i Lapponia Inarensis. Tidigare inom

vårt floraområde tagen af E. Wainio i Ryska lappmarken, sålunda icke inom politiska Finland. För öfrigt känd från norra Sverige, Tyrolen och Nordamerika, men uppträder öfverallt sparsamt.

2. *Stereocaulon coralloides* Fr. Tagen af K. Linkola å Suovesi vid Kuopio. Nordligast hos oss funnen i Nurmes af E. Wainio.

Amanuens Harald Lindberg förevisade

Hypericum montanum L. från Lojo.

De första och enda finska exemplaren af denna växt hade år 1888 anträffats vid Sedola, Lojo, af doktor E. Stenberg. Senaste sommar hade elev O. Setri i få exemplar återfunnit arten i samma socken, antagligen i närheten af den plats där den tidigare förekommit, och hade exemplar af densamma genom fil. kand. fröken Laura Högman inlämnats till samlingarna.

Fil. kand. Alvar Palmgren förevisade följande

Fanerogamer från Åland.

1. *Orchis masculus* L. Funnen å ny lokal i Lemland af lyceist Nandor Johansson.

2. *Vicia lathyroides* L. Funnen i Lemlands skärgård på tvenne holmar år 1902 af föredragaren, tidigare endast anträffad på ett ställe i Sund.

3. *Ajuga reptans* L. Funnen i Jomala å Möckelö nära Mariehamn af Uno Widlund. Antagligen inkommen.

Med anledning af detta meddelade omnämnde student G. von Frenckell, att *Orchis masculus* förekommer på en kal klippa i Geta, där den har anpassat sig efter den otjänliga ståndorten sålunda, att följande årets rotknöl är förenad med växten genom en lång trådlik bildning.

Professor Th. Sælan förevisade exemplar af

Nymphæa candida Presl. f. rosea

och anförde:

Professor Emil Hougberg hade vänligheten att sistlidne sommar skicka åt mig talrika, lefvande exemplar af denna utmärkt vackra *Nymphæa*-form, som han under en resa till Ladoga-Karelen sistlidne sommar påträffat i en insjö, Näkkälänjärvi, vid Karisalmi järnvägsstation 16 kilom. nordost från Wiborg nära gränsen till S:t Andreæ socken. Enligt meddelande af prof. Hougberg växte den tillsammans med den vanliga *N. alba* (eller möjligen hufvudformen af *N. candida*). Tyvärr blefvo icke några exemplar af den senare tillvaratagna.

Professor Th. Sælan anmälde vidare, att han under föregående och sistlidne sommar påträffat två stånd af

Amelanchier canadensis (L.) i Kyrkslätt socken.

Stånden växte i en blandskog vid en gångstig mellan Fasa och Goddarsböle gårdar ganska aflägset från människoboningar. Det ena ståndet var af manshöjd, väl utveckladt, och bar ej allenast blommor och frukt, utan hade äfven mogna, grobara frön. Det andra, växande omkring hundra steg därifrån, var litet och starkt förgrenadt genom att hararna afbitit toppskotten. Hvarifrån de hämtats till detta ställe, kan jag icke förklara, ty denna växt odlas alls icke i närheten. Fyndet utvisar emellertid, att *Amelanchier canadensis* trifves väl i vårt klimat.

I anslutning härtill meddelade amanuens Harald Lindberg, att han på Karelska näset i Valkjärvi socken, cirka 1 km från Veikkola gård, påträffat två blommande buskar af *Amelanchier canadensis.*

Med. stud. R. Forsius sade sig äfven i Veckelaks socken af nämnda art hafva sett flere blommande exemplar, af hvilka ett nått manshöjd. Exemplaren växte vid Kvarnby å på ett afstånd af cirka en half kilometer från Kvarnby gård.

Amanuens B. Poppius anmälde till publikation:

Zwei neue Stenus-Arten aus Lappland.

1. *Stenus* (*Nestus*) *subarcticus* n. sp.

Tiefschwarz, stark glänzend, weitläufig und kurz anliegend weisslich behaart. Der Kopf ist breiter als der Halsschild, jedoch schmäler als die Flügeldecken an der Basis, die Augen sind gross und vorspringend. Die Stirnfurchen mässig tief, nach vorne konvergierend, die Stirn zwischen denselben deutlich erhoben Die Punktur ist fein und weitläufig, feiner und besonders weitläufiger als auf dem Halsschilde.

Die Fühler sind ziemlich gestreckt, gegen die Spitze schwach verdickt, die zwei ersten Glieder verdickt, gleich lang. Das dritte Glied ist etwas länger als das vierte, dieses länger als das fünfte; die drei letzten Glieder quer und verdickt.

Der Halsschild ist mässig stark, aber weitläufig, feiner und undichter punktiert als die Flügeldecken, schwach herzförmig, an den Seiten ziemlich seicht gerundet, diese vor den schwach stumpfen Hinterecken nicht ausgeschweift. Mittelfurche fehlt.

Die Flügeldecken sind fast doppelt länger als der Halsschild, dichter und kräftiger punktiert, etwas uneben, nach hinten schwach erweitert, am Hinterrande breit ausgeschweift.

Die Dorsalsegmente sind fein und weitläufig, wie der Halsschild punktiert, an der Basis der Quere nach ziemlich tief eingedrückt. Die vorderen ohne Längskielchen.

Die Füsse sind von normaler Länge, das vierte Tarsenglied ist einfach. — Long. 2,8 mm.

♂ unbekannt.

Eine sehr ausgezeichnete Art, die durch den Mangel kleiner Längskielchen an der Basis der vorderen Dorsalsegmente wohl am nächsten mit *incanus* Er. verwandt ist, sich aber besonders durch den stark glänzenden, rein schwarzen, weitläufig punktierten Körper sofort unterscheidet.

Fundort: Ein Exemplar am oberen Lutto-Flusse in der Nähe von Komsiovaara, Enare, am 15. VIII. 1899 unter Steinen am Flussufer von mir erbeutet. — Mus. Helsingf.

2. *Stenus* (*Nestus*) *bernhaueri* n. sp.

Schwarz, deutlich bleiglänzend, ziemlich glänzend, weitläufig und kurz anliegend weiss behaart.

Der Kopf ist gross, viel breiter als der Halsschild, kaum schmäler als die Flügeldecken an der Basis. Die Augen sind gross und vorspringend. Die Stirnfurchen sind tief und nach vorne schwach konvergierend; zwischen denselben ist die Stirn kielförmig erhoben. Die Punktur ist ziemlich fein, dicht, feiner aber als auf dem Halsschilde. Die Fühler sind gegen die Spitze schwach erweitert, das dritte Glied fast doppelt länger als das vierte, die folgenden allmählich kürzer werdend, das achte schwach quer, die folgenden stärker quer und verdickt.

Der Halsschild ist schwach herzförmig, etwa so lang als breit, an den Seiten seicht gerundet, nach vorne kräftiger als nach hinten, vor den schwach stumpfen Hinterecken kaum ausgeschweift. Die Scheibe ist dicht und ziemlich fein, feiner punktiert als die Flügeldecken. Die Mittelfurche fehlt.

Die Flügeldecken sind um etwa ein Drittel länger als der Halsschild, etwas gewölbt, schwach uneben, nach hinten seicht erweitert. Die Scheibe ist dicht, gröber punktiert als der Halsschild.

Der Hinterkörper ist oben feiner und weitläufiger punktiert als die Flügeldecken, dick gerandet. In den Quereindrücken der vorderen Dorsalsegmente fehlen Längskielchen.

Die Tarsen sind von gewöhnlicher Länge, das vorletzte Glied ist einfach. — Long. 3,5 mm.

♂ unbekannt.

In Körperform dem *St. morio* Grav. sehr ähnlich, unterscheidet sich aber u. a. durch die tiefen Stirnfurchen und durch das Fehlen der Längskielchen in den Querfurchen der vorderen Dorsalsegmente. In dieser Hinsicht näher mit *St. mendicus* Er. und *St. incanus* Er. verwandt. Von der erstgenannten Art zu unterscheiden durch gestrecktere Körperform, feinere und besonders undichtere Punktur der Oberseite, durch etwas grösseren Kopf, durch schmäleren und gestreckteren, an den Seiten seichter gerundeten Halsschild, sowie durch längere und weniger unebene Flügeldecken. Von *incanus* zu unterscheiden durch grösseren Körper und stärker glänzende Oberseite. Der

Kopf ist bedeutend grösser, der Halsschild ist verhältnismässig schmäler und die Flügeldecken länger. Die Behaarung ist weitläufiger.

Fundort: Ein ♀ zusammen mit der vorigen Art. — Mus. Helsingf.

Rektor M. Brenner förevisade samt föredrog om

Några lapska Taraxacum-former.

Genom herr forstmästaren Justus Montells upplysta intresse har jag blifvit satt i tillfälle att taga kännedom om af honom i Kemi och Enontekis lappmarker äfvensom i angränsande delar af Sverige insamlade *Taraxacum*-former.

Då dessa trakters flora hvad släktet *Taraxacum* beträffar ännu är fullkomligt okänd, och ifrågavarande samling, utom några förut urskilda former, innehåller fyra hittills okända, har jag trott mig böra till för saken intresserades tjänst bekantgöra hvad härom ur denna samling kunnat inhämtas.

Af de insamlade formerna, till största delen representerade i talrika exemplar, tillhöra två, *T. Hjeltii* och *T. simulum*, den formgrupp, som gått under benämningen *T. ceratophorum* (Led.) DC. eller *T. officinale* var. eller subsp. *ceratophorum* (Led.) och år 1889 i Medd. af Soc. pro Fauna et Flora Fenn., 16, af mig på grund af de korta och breda utstående ytterholkfjällen betecknades som f. *ceratophorum* af *T. officinale* var. *patulum* Brenn., till åtskillnad från den stundom hos oss härmed hopblandade s. k. *T. officinale* var. eller subsp. *corniculatum* (Kit.), d. v. s. den med ett hornlikt bihang på holkfjällen försedda formen af *T. lævigatum* (Willd.). Sedan dess har den förra, redan 1885 af Hj. Hjelt såsom *T. officinale* var. *boreale* beskrifna och 1905 af H. Dahlstedt *T. ceratophorum* **Hjeltii* benämnda formen, i likhet med öfriga *T. ceratophorum*-former och i öfverensstämmelse med den uppfattning om *Taraxacum*-formerna öfver hufvud sistnämnda författare i Botaniska Studier tillägnade F. R. Kjellman uttalat, af honom

år 1906 i Arkiv för Botanik, 5, uppställts såsom en egen art, *T. Hjeltii* Dahlst. I förhållande till denna och öfriga af Dahlstedt i Arkiv för Botanik, 5, anförda *T. ceratophorum*-former intagande en fullkomligt självständig ställning, måste äfven den senare till nämnda grupp hörande formen, *T. simulum*, såsom en egen art anses.

De tre öfriga nu nybeskrifna formerna, *T. lobulatum*, *T. parciflorum* och *T. oxylobium* åter intaga sin plats i närheten af *T. croceum* Dahlst., af hvilken jämte *T. repletum* Dahlst. äfven exemplar i denna samling ingå.

T. Hjeltii Dahlst. — *Fenn.* Lapp. Kem., Enontekis, pag. Hetta in prato; *Suec.* Norrb., Muonionalusta in prato juxta montem Muonionvaara.

T. simulum. Radix tenuis — sat crassa; folia 3—20 cm longa, 1—5 cm lata, obscure — lutescenti-viridia, breviter parcipilosa — subglabra, costa pallida vel fuscescente vel basin versus rufescente, late petiolata — subsessilia vel anguste petiolata, sat late obovato — angustius lingulata, acuta — subobtusa, integra, irregulariter argute dentata, dentibus patulis — reversis, vel runcinata laciniis brevibus triangularibus latis — sat angustis, patentibus — retroversis, integerrimis, lobo terminali brevi deltoideo vel in foliis intimis sublanceolatis interdum elongato hastato subsagittatove, integerrimo — repando; scapi 1—4, erecti, folia parum superantes vel breviores, ubique vel superne vinose rufescentes, plus minusve araneopilosi — glabri, apicem versus attenuati; capitula 25—35 mm lata, breviter — vix radiantia, angustiflora, ligulis subtus late brunneo-violaceo vittatis; involucrum 12—18 mm longum, fusco-virescens, squamis 13, raro 21, apice obscuriore leviter corniculatis — ecornutis; squamae involucelli breves, ovatae — lanceolato-ovatae, immarginatae, ad apicem attenuatum distincte breviter cornutae, erecto-patentes — subrecurvae; antherae pallidae, polliniferae; stigmata fuscescentia; achenia 2,75 mm longa, 0,75—1 mm lata, pallide lutescentia vel flavescentia, striata, in ipso apice breviter pauci-muricellata, ceterum laevia, appendice brevi, anguste conica, pappo albo. — Quoad folia *T. brachyceras* Dahlst. adsimilans, squamae involucelli autem distinctius cornutae, patentes, antherae pallidae ache-

niaque laeviora. — *Fenn.* Lapp. Kem., Enontekis, pag. Hetta in campo graminoso pratisque, Palojoensuu in pago; Lapp. Enontek. in prato juxta lacum Suonttajärvi et ad Wähäniva ad lat. bor. 68 ° 25 '.

T. lobulatum. Radix tenuis; folia 5—20,5, interdum 25 cm longa, 8—15 mm lata, tenuia, laete viridia, sicca lutescentia, glabra, costa pallida, exteriora anguste petiolata, lingulata, parce tenui — sat grosse dentata, acuta vel subobtusa, cetera late vel in umbrosis anguste petiolata, lingulata vel raro obovato-lingulata — late linearia, irregulariter tenui vel grosse dentata — regulariter pinnatipartita, marginibus in parte inferiore subulato-dentatis — subintegerrimis, laciniis brevibus angustis patentibus vel latis retroversis triangularibus, oppositis vel alternis, vulgo integerrimis, loboque terminali elongato, hastato sagittatove, acuto, marginibus convexis integerrimis; scapi 1—5, erecti, saepe curvati, folia superantes — duplo longiores, brunneo-virescentes vel in parte superiore saltem fere badii, glaberrimi vel juniores parce pilosi, apicem versus attenuati; capitula magna, ligulis subtus late brunneo-vittatis; involucrum 12—20 mm longum, angustum, laete virens, interdum basi violaceo-pruinosum, squamis 13, raro 19, apice vulgo rufescentibus; squamae involucelli erecto-patentes, breves, ovatae — ovato-lanceolatae vel exteriores subcordato-ovatae apice vulgo attenuato obtusae, membranaceo-albido-marginatae — immarginatae; antherae lutescentes, polliniferae; stigmata obscura; achenia 3,5 mm longa, 1 mm lata, apicem versus leviter dilatata, pallide lutescentia, striata, rugulosa, apice leviter spinulosa, appendice brevi, anguste conica, pappo albo. — Differt a *T. repleto* Dahlst. squamis involucelli firmioribus, latioribus erectioribusque, stigmatibus obscurioribus, acheniis laevioribus foliisque latius laciniatis, minus dentatis, lobo terminali dissimili longiori. — *Fenn.* Lapp. Enontek. inter Hetta et Lappajärvi in nemore; Lapp. Kem. Pallastunturi in reg. betulina, Muonio, ad Nulusjärvi et praed. Mella in pratis; *Suec.* Norrb., Muonionvaara et Muonionalusta in prato juxta Muonionvaara.

f. *collatatum*, foliis latioribus, obovato-lingulatis, grosse dentatis. — *Fenn.* Lapp. Kem., Muonio Ylikylä, in prato.

T. parciflorum. Radix longa, crassa; folia 3—12 cm longa, 8—35 mm lata, tenuia, laete viridia, sicca lutescentia, vel rufescentia, glabra, costa pallida vel fuscescente vel interdum rufescente, anguste — late petiolata, anguste lingulata vel lanceolata, paucidentata dentibus reversis vel pinnatipartita laciniis sat brevibus anguste triangularibus integerrimis, vulgo forte retroversis, saepe subuncinatis, lobo terminali elongato sagittato acuto, saepe cochleariformi, marginibus rectis vel convexis; scapi 1—6, erecti, saepe sigmoidei, folia superantes — duplo longiores, virescentes vel e basi virescente badio-fusci, plus minusve albi-pilosi — subglabri vel denique glaberrimi, apicem versus attenuati; capitula magna, longe radiantia, ligulis angustis, subtus obscure vittatis, parcis; involucrum 12—17 mm longum, angustum, fuscovirens, interdum basi violaceo-pruinosum, squamis vulgo 13, raro 14, 19 vel 23, sat angustis, apice vulgo obscuris; squamae involucelli erecto-patentes — patulae, breves, ovatae — ovato-lanceolatae vel lanceolatae, infimae saepe angustae, apice acuto vel subobtuso subito vel sensim attenuatae, immarginatae; antherae lutescentes, polliniferae; stigmata obscura; achenia 3,75—4 mm longa, 1,25 mm lata, pallide lutescentia — flavescentia, striata, forte rugosa, superne spinulosa, appendice brevi, conica, pappo albo. — Planta minore, foliis anguste laciniatis, laciniis forte reversis, ligulis parcis angustis remote radiantibus obscuris, squamis involucelli vulgo angustioribus patentioribus acheniisque rugosioribus a *T. lobulato* praecedente diversum, habitu autem, foliis forte runcinatis, capitulis amplioribus longe remote radiantibus squamisque involucelli firmioribus a *T. repleto* differens. — *Fenn.* Lapp. Kem., Muonio, in ripa fluminis juxta pagum Ylikylä, Enontekis in pago Palojoensuu et in ripa arenosa flum. Palojoki ad. lat. bor. c. 68° 15′; Lapp. Enontek., in ripa fluminis Muonio prope Karesuanto ad lat. bor. c. 68° 30′ et inter Palojoensuu et Kuttanen in pratoque juxta lacum Suonttajärvi.

T. oxylobium. Radix tenuis; folia 4,5—20 cm longa, 1—6 cm lata, tenuia, exteriora breviter alato-petiolata — sessilia, interiora longius angustiusque petiolata, laete viridia, raro obscuriora, sicca flavescentia, glabra vel breviter parcipi-

losa, interdum densius longiusque pilosa, costa pallida, basi vulgo rufescente, lingulata vel obovato-lingulata, acuta — subobtusa, irregulariter argute, interdum uncinato- dentata vel lyrata vel lanceolata — lingulato-lanceolata, incisa — pinnatipartita, lobo terminali triangulari acuto basi sagittata hastatave, laciniis triangularibus, acutis — acutissimis, patentibus vel leviter reversis, integerrimis vel margine superiore plus minusve subulato-dentatis, interdum angustioribus leviter recurvis, dentibus subulatis separatis; scapi 1—4, erecti vel sigmoideo-adscendentes vel decumbantes, foliis aequilongi — duplo longiores, badio-fusci vel in parte inferiore virescentes, araneo-villosi vel vulgo leviter pilosi — glabri, apicem versus attenuati; capitula mediocria, radiantia, ligulis parcis; involucrum 13—17 mm longum, angustum, laetius vel obscurius fusco-virens, squamis vulgo 13, raro 11, 19 vel 21, sat angustis, apice obscuris; squamae involucelli erecto-patentes — patulae, ovatae — ovato-lanceolatae, acutae — acutissimae, saepe rufescentes, immarginatae; antherae pallidae, polliniferae; stigmata obscura; achenia 3—3,5 mm longa, 0,75—1 mm lata, apicem versus vix dilatata, straminea, striata, rugosa, apice spinulosa, appendice brevi, leviter conica, pappo albo. — Differt a *T. repleto* foliis vulgo latioribus, regulariter pinnatipartitis vel incisis, laciniis longioribus acutioribusque, a *T. parcifloro* foliis latioribus, laciniis patentioribus loboque terminali triangulari plano bene distincta. — *Fenn.* Lapp. Kem., in pratis ad pag. Hetta et ad Puolitaipale par. Enontekis, in prato ad Nulusjärvi et ad praedium Mella par. Muonio ad montemque Pallastunturi in regione subalpina; Lapp. Enontek. in prato juxta lacum Suonttajärvi et juxta flum. Muonio inter Palojoensuu et Kuttanen.

T. repletum Dahlst. — *Fenn.* Lapp. Kem., par. Enontekis, in prato ad pag. Hetta, ad Puolitaipale, ad montem Pallastunturi juxta rivulum nivale, inter Ounas- et Suvastunturi, in ripa arenosa fluminis Palojoki; Lapp. Enont., in prato juxta lacum Suonttajärvi; *Suec.* Lapp. Torn., Karesuanto in clivo ripario fluminis juxta pag. Kuttainen; *Ross.* Lapp. or., ad pag. Ponoj juxta rivulum.

T. croceum Dahlst. — *Fenn.* Lapp. Kem., par. Muonio, in prato praed. Mella.

Student F. W. Klingstedt inlämnade till publikation:

Beiträge zur Kenntnis der Oscillatoriaceen Finlands.

Die Verbreitung der Oscillatoriaceen in Finland ist vorher nicht Gegenstand der Untersuchung gewesen. Angaben über diese Algen habe ich in unserer floristischen Litteratur überhaupt nicht finden können. Nur zwei Arten werden von K. M. Levander[1]) in den Berichten über seine Untersuchungen der Vegetation in Kleingewässern auf den Schäreninseln Esbo's erwähnt. Da keine grösseren, das ganze Land umfassenden Sammlungen vorlagen, giebt nachstehendes, von mir zusammengestelltes Verzeichnis über unsere Oscillatoriaceen ein allerdings unvollständiges Bild von dem Vorkommen dieser Algen im Florengebiete. Zuerst mögen diejenigen naturgeschichtlichen Provinzen[2]) erwähnt werden, von denen mir Material jener Cyanophyceen zu Gebote stand, ferner sei die Verteilung des Materials auf die respektiven Gebiete angegeben.

Al, einige von mir gesammelte Proben.

Ab, von prof. F. Elfving in der Umgegend von Åbo gesammeltes Material nebst einigen von mir in den Åbo-Schären gesammelten Proben; eine grössere von Dr. A. Luther in Lojo zusammengebrachte Sammlung.

N, in der Umgegend von Helsingfors, von den proff. W. Nylander und F. Elfving, Dr. A. Luther, u. a., ein paar von Rektor M. Brenner auf der Insel Hogland gesammelte Proben.

Drei Proben von *Ta* und eine von *Sa*.

Aus den Untersuchungen, die etwa 90 Algenproben umfassten, ergiebt sich, dass aus finnischen Gebieten 26 Arten, auf 7 Gattungen verteilt, gegenwärtig bekannt sind. Einige Arten werden ausserdem durch einige verschiedene Formen vertreten. Natürlich habe ich im Verzeichnis nur solche Arten und Formen erwähnt, von denen eine zuverlässige Bestimmung auf

[1]) K. M. Levander, Zur Kenntnis des Lebens in den stehenden Kleingewässern Finlands. Acta Soc. pro Fauna et Flora Fennica XVIII (1900).

[2]) Die Provinzeinteilung ist dieselbe wie in Herbarium Musei Fennici.

Grund des verfügbaren Materials möglich war. Aus den oben erwähnten Umständen ist ersichtlich, dass man über die Verbreitung der verschiedenen Arten in Finland keine bestimmten Schlüsse ziehen kann. Mehrere neue Arten können noch gefunden werden, und von den hier erwähnten werden sich wohl viele als ziemlich allgemein verbreitete erweisen. Im Vergleich mit der skandinavischen und dänischen Flora, die beide etwa 60 Arten zählen, erscheint also unsere Flora als recht arm an Arten. Dieser Umstand findet zum Teil darin seine Erklärung, dass diese Pflanzengruppe bei uns bisher nur wenig gründlich untersucht worden ist. Andererseits muss hervorgehoben werden, dass viele von den in Dänemark und Schweden gefundenen Arten reine Meeresformen sind, die höhere Ansprüche an den Salzgehalt des Wassers machen, als dass sie an unseren Küsten vorkommen könnten.

Bei der Bestimmung des Algenmaterials habe ich M. Gomont's Monographie des Oscillariées und ein Werk über die Blaualgen Dänemarks von J. Schmidt[1]) benutzt.

In nachstehendem Verzeichnisse sind bei einigen Arten Umstände verzeichnet worden, die in irgend einer Hinsicht für dieselben bemerkenswert sind.

Fam. Oscillatoriaceæ.

Tribus I. Vaginarieæ Gomont.

Schizotrix Kütz.

1. *Sch. Friesii* (Ag.) Gom. — *Ab.* Karuna (F. Elfving). — *Ta.* Janakkala (F. Elfving).

2. *Sch. Mülleri* Näg. — *Ab.* Lojo (A. Luther).

Microcoleus Desmazières.

3. *M. vaginatus* (Vauch.) Gom.

var. *a Vaucheri* Gom. — *Ab.* Lojo (A. Luther).

[1]) Johs Schmidt, Danmarks blaagrønne Alger. Særtryk af Bot. Tidsskr., 22 Bind, 3 Hefte. Kjøbenhavn 1899.

Tribus II. Lyngbyeæ Gomont.

Symploca Kütz.

4. *S. muscorum* (Ag.) Gom. — *Al.* Jomala, Kungsö (H. Buch); Lemland, Granö (F. W. K.). — *Ab.* Kakskerta (F. Elfving); Wichtis (W. Nylander).

Lyngbya Ag.

5. *L. æstuarii* (Mert.) Liebman. — *Al.* Jomala, Kungsö (H. Buch). — *Ab.* Reso, Ekestensholm (F. W. K.). — *N.* Tvärminne (G. Schneider); Kyrkslätt, Värström (F. W. K.); Esbo, Löfö (F. Elfving).

Phormidium Kütz.

6. *Ph. luridum* (Kütz.) Gom. — *Al.* Geta, im Kirchdorfe, am Rande eines Grabens auf feuchter Erde, die zeitweise von fliessendem Wasser überspült wird (F. W. K.).

7. *Ph. tenue* (Menegh.) Gom. — *Ab.* Karislojo, Nickus (A. Luther); Lojo, Linkulla (A. Luther); Lojo, Kiviniemi (A. Luther); Lojo, beim Pfarrhause (A. Luther); Lojo, Pitkäniemi (A. Luther).

An allen diesen Fundorten kam die Art mit *Ph. Corium* (Ag.) Gom. und *Ph. autumnale* (Ag.) Gom. emend. vor.

8. *Ph. Corium* (Ag.) Gom. — *Al.* Lemland, Granö (F. W. K.). — *Ab.* Åbo, Samppalinna (F. Elfving); Åbo, Hallis (F. Elfving); Lojo, Kiviniemi; Linkulla; Hiittis; Karkkali; beim Pfarrhause; bei der Brauerei (A. Luther); Karislojo, Nickus (A. Luther). — *N.* Helsingfors (W. Nylander); Helsingfors, Djurgården (F. W. K.).

9. *Ph. Retzii* (Ag.) Gom. — *Al.* Geta, bei Djupviksgrottan (F. W. K.). — *Ab.* Åbo, Lemo (F. Elfving); Åbo, Hallis (F. Elfving); Lojo, auf Holz im Lojo-See (F. Elfving).

10. *Ph. favosum* (Bory) Gom. — *N.* Helsingfors, bei Alphyddan (F. W. K.).

11. *Ph. subfuscum* Kütz.

var *α.* — *N.* Helsingfors, Observatoriebergen (W. Nylander); Helsingfors, Brunnsparken(?); Sibbo, Kalkholmen (H. Buch).

var. β, *Joannianum* Gom. — *N.* Helsingfors, auf Holz in den Teichen in Djurgården (F. W. K.).

12. *Ph. autumnale* (Ag.) Gom. emend. — *Al.* Geta, am Wege nach Bolstaholm (F. W. K.); Lemland, Granö (F. W. K.). — *Ab.* Åbo, auf Erde (F. Elfving); Åbo, Samppalinna (F. Elfving); Åbo, Hallis (F. Elfving); Åbo, auf einer kleinen Insel, namens Ruskarin-poro, in Erstan (F. W. K.); Karislojo, Nickus (A. Luther); Lojo, Kiviniemi; Linkulla; Hiittis; Pitkäniemi; Linnais; Karkkali; bei Pfarrhause; bei der Brauerei (A. Luther). — *N.* Helsingfors (W. Nylander); Helsingfors, in Sandvikshamnen auf Steinen, auf einer Steinmauer in der Elisabetsstrasse, unter anderen *Oscillatoria*-Arten bei dem Kloakendolen in Tölö-viken schwimmend, an mehreren Orten auf Felsenwänden in Djurgården (F. W. K.); Rödbergen (A. Luther). — *Ta.* Janakkala (F. Elfving).

Ist gewiss sehr allgemein verbreitet. Von dieser Art habe ich, wie ersichtlich, die Gelegenheit gehabt, ein recht bedeutendes Material, teils getrocknetes, teils lebendes, zu untersuchen und kann ich nicht umhin die Ansicht Herrn Schmidt's zu unterstützen, dass die zwei Gomont'schen Arten, *Ph. uncinatum* und *Ph. autumnale*, nicht aufrecht erhalten werden können, sondern in eine Art vereinigt werden müssen.

Oscillatoria Vaucher.

13. *Osc. rubescens* De Candolle. — *Ta.* Messuby, Kaukojärvi (R. Grahn).

14. *Osc. Agardhii* Gom. — *N.* Helsingfors, Tölö-viken (F. W. K.).

15. *Osc. princeps* Vaucher. ? — *N.* Esbo, Löfö, in Süsswasseraquarium (F. Elfving).

In einem mikroskopischen Cyanophyceen-Präparate des obenerwähnten Aquariums gab es drei kurze Fäden einer dicken *Oscillatoria*-Art (33 μ), die ich für *Osc. princeps* halten muss. Da die für die Art charakteristischen Endzellen fehlten, muss die Bestimmung als etwas unsicher gelten.

16. *Osc. limosa* Ag. — *Ab.* Åbo, Hallis in Pfützen beim Wasserfalle (F. Elfving).

17. *Osc. curviceps* Ag. — *N.* Helsingfors, Djurgården, in den Teichen unterhalb Alphyddan (F. W. K.); Kyrkslätt, Johannevik (F. W. K.).

18. *Osc. anguina* Bory. — *N.* Tytärsaari (M. Brenner); Esbo, Löfö, in Süsswasseraquarium (F. Elfving). — *Sa.* S:t Michel (Signe Grenman).

19. *Osc. irrigua* Kütz. — *Ab.* Lojo, in einem von den Ojamo-Quellen kommenden Bache (A. Luther).

20. *Osc. tenuis* Ag. — *N.* Esbo (K. M. Levander); Esbo, Löfö, in Aquarium (F. Elfving).

var. *α natans* Gom. — *Ab.* Merimasku, Kyrklandet (F. W. K.); Reso, Ekestensholm (F. W. K.). — *N.* Kyrkslätt, Johannevik (F. W. K.); Helsingfors, Tölö-viken (F. W. K.).

var. *β tergestina* Rabenhorst. — *Al.* Geta, am Wege nach Bolstaholm (F. W. K.). — *Ab.* Reso, Ekestensholm (F. W. K.); Lojo, in der Nähe vom Badehause der Brauerei (A. Luther). — *N.* Helsingfors, Tölö-viken (F. W. K.).

21. *Osc. amphibia* Ag. — *Ab.* Lojo, in einem von den Ojamo-Quellen kommenden Bache (A. Luther). — *N.* Kyrkslätt, Värström (F. W. K.); Esbo (K. M. Levander); Helsingfors, Tölö-viken, bei dem Abwasserdolen in Djurgården (F. W. K.).

22. *Osc. chlorina* Kütz. — *N.* Helsingfors, Tölö-viken, bei dem Abwasserdolen (F. W. K.).

23. *Osc. splendida* Greville. — *Ab.* Lojo, in der Nähe der Dampschiffbrücke (A. Luther); Åbo, Hallis in Pfützen beim Wasserfalle (F. Elfving). — *N.* Kyrkslätt, Bergstad (F. W. K.); Esbo, Löfö, in Süsswasseraquarium (F. Elfving); Helsingfors, Djurgårdsdammarna und in Fredriksberg (F. W. K.).

24. *Osc. chalybæa* Mertens. — *Ab.* Reso, Ekestensholm, Pitkälahti (F. W. K.). — *N.* Helsingfors, bei dem Abwasserdolen in Tölö-viken (F. W. K.).

Spirulina Turpin.

25. *Sp. major* Kütz. — *N.* Kyrkslätt, Värström, zusammen mit *L. æstuarii* (F. W. K.).

26. *Sp. Nordstedtii* Gom. — *N.* Helsingfors, Tölö-viken, bei dem Abwasserdolen in Djurgården (F. W. K.).

Mötet den 4 maj 1907.

Sällskapets rörliga kapital utvisade enligt af skattmästaren afgifven kassarapport en behållning af Fmk 6,144: 30.

Till Sällskapet hade ingått en anhållan om skriftutbyte från Deutsche entomologische Gesellschaft i Berlin, och beslöt Sällskapet med bifall till denna anhållan i utbyte sända sina Acta och Meddelanden.

Från Muséum national d'historie naturelle i Paris hade Sällskapet emottagit en skrifvelse jämte åtföljande subskriptionslista i och för tecknande af bidrag till ett tillämnadt monument öfver den berömda filosofen och naturforskaren Lamarck, hvilket monument skulle resas i Jardin des Plantes i nämnda stad.

Till publikation anmäldes:

Ernst Häyrén, Bidrag till Björneborgstraktens kärlväxtflora.

J. I. Liro, Kulturversuche mit finnischen Rostpilzen II.

K. Siitoin, Sarajärven eläimistö.

Till de zoologiska samlingarna hade sedan senaste möte inlämnats gåfvor af provisor O. Hägg, forstmästare M. W. Waenerberg, fil. kand. Å. Nordström, student E. W. Suomalainen, doktor R. Fabritius, student R. Forsius och agronom L. Herlevi.

Till de botaniska samlingarna hade sedan senaste möte gåfvor inlämnats af Helsingfors botaniska bytesförening och amanuens Harald Lindberg.

Ylioppilas E. W. Suomalainen ilmoitti, että hän viime vuonna ei nostanut Seuran hänelle antamaa apurahaa, koska hän sairauden takia oli estetty tekemästä retkeä.

Preparator G. W. Forssell förevisade ett exemplar af

Otis tetrax L. från trakten af S:t Michel.

Exemplaret var skjutet senaste vinter och hade af magister E. G. Åkesson inlämnats till samlingarna i utbyte mot dubblettexemplar af hos oss allmännare arter.

Doktor K. M. Levander demonstrerade en

Halacarid från Tusby träsk.

Exemplaret hade af föredragaren anträffats den 27 juni 1906 lefvande bland alger, tagna från stranden af nämnda, 30 km N om Helsingfors belägna insjö. Fyndet är af intresse, emedan representanter för ifrågavarande marina djurgrupp blott ytterst sällan blifvit hittills i sött vatten iakttagna. Enligt doktor Erik Nordenskiöld, som granskat det af föredragaren förfärdigade preparatet, tillhör arten icke någondera af de två halacaridformer, *Rhombognathus seahani* Hodge och *Halacarus spinifer* Lohmann, hvilka som bekant blifvit anträffade i Finska vikens bräckta vatten.

Professor J. A. Palmén anförde i anledning af detta meddelande, att doktor A. Spoof till samlingarna inlämnat en halacarid från Åbo-trakten.

Forstmästare J. E. Ekström lämnade

Två zoologiska notiser.

1. Uti Laihajärvi sjö i Hinkuenmaa benämnda kronopark i Jämsä socken förekommer ett anmärkningsvärdt stort antal abborrar behäftade med ryggradskrökning (skolios). Enligt forstmästare R. Malmborgs uppgift är det nämligen ovanligt att i nämnda sjö erhålla raka abborrar, och torde de krokigas antal uppgå åtminstone till 70 %. Ryggradens krök-

ning är dock ej spiralformig, utan vågformig i fiskens vertikal- eller horisontalplan. Andra fiskar i samma sjö äro normalt vuxna. Uti närbelägna sjöar äro abborrarna likaså af vanligt utseende.

2. Ett exemplar af *Astacus fluviatilis*, inköpt på torget i Helsingfors, bar på ena klon ett monströst taggutskott. Ytterst sällan ser man äfven två dylika utskott.

Student R. Frey förevisade följande af honom funna

För Finland nya dipterer.

Cyrtoneura (Morellia) podagrica Lw. En ♂ funnen den 10 augusti 1906 i Teisko, Tavastland. Förut omnämnd ifrån Mellaneuropas alptrakter.

Chilosia pini Beck. En ♂ tagen tidigt på våren år 1905 på blommande *Salix* invid kärr i Hoplaks i närheten af Helsingfors. Tidigare är denna art känd ifrån alpregionerna i Österrike.

Ch. velutina Lw. Funnen i flera exemplar i Messuby och Hattula socknar i mellersta Tavastland. Arten är utbredd öfver mellersta och norra Europa.

Ch. crassiseta Lw. En ♂ infångades den 16 juni 1906 i Hammarland socken på Åland. Förut känd från Dalmatien.

Ch. cynocephala Lw. Påträffades den 15 juni 1906 i ett ♀-exemplar i Hammarland. Är för öfrigt utbredd öfver större delen af Europa.

Samtliga förevisade *Chilosia*-arter hafva granskats af den framstående kännaren af hithörande former, stadsarkitekten Th. Becker i Liegnitz.

Rektor M. Brenner föredrog:

Till frågan om naturfornminnens fredande.

För två år sedan omnämnde jag bland ännu kvarstående lämningar från halfön Helsingnäs' eller det nuvarande Helsing-

fors' tidigare flora äfven hasseln i Ulrikasborgs brunnspark. Denna, en högväxt och starkt förgrenad, kraftig buske, belägen invid lindbersån på nordsluttningen af det västra batteriberget, hvilken under många år utgjort föremål för fenologiska observationer, har numera under denna vinter, jämte ett antal tallar, rönnar och häggar, äfven dessa relikter från forna tider, drabbats af ödet att nödgas vika för de på platsen pågående försköningarna, de där skoningslöst nedhuggande och nivellerande synas sträfva mot utplånandet af allt, som påminner om traktens naturtillstånd.

I och med denna buskes fall har hasseln upphört att tillhöra Helsingfors stads flora, ty de exemplar, som ännu annorstädes, såsom i Botaniska trädgården och på den gamla begrafningsplatsen vid Boulevardsgatan, förefinnas, äro där planterade.

Äfven den lilla kullen emellan stora allén och nämnda batteriberg med sin rika *Erophila*-vegetation har bortsprängts, sannolikt för att lämna rum för någon plan och platt artificiell gräsmatta.

I anledning af dessa och tidigare likartade tilldragelser torde det kanske vara skäl att vidtaga någon åtgärd därhän, att i ett eller annat hänseende intressanta naturföremål ej utan tvingande skäl skadas eller förstöras. Skadan kan väl i detta fall anses vara obetydlig; i andra fall kan förlusten blifva större och borde därför såvidt möjligt förebyggas. Åtminstone då det gäller offentliga funktionärer, såsom i detta fall stadens trädgårdsmästare eller trädgårdsnämnd, borde det väl, då det är fråga om något tillärnadt ingrepp i de bestående naturförhållandena, ej vara svårt att åstadkomma en kommunikation med redan existerande eller möjligen för ändamålet uppstående föreningar.

Jag har tänkt, att måhända Societas pro Fauna et Flora Fennica, nu närmast med afseende å stadens utvidgning och däraf framkallade planeringar, hos vederbörande myndigheter kunde anhålla om att få del af de tillärnade förändringarna och sålunda möjligen blefve i tillfälle att från förstöring rädda något intressant naturfornminne samt därnäst ville gå i författning om sakens bedrifvande på andra orter,

hvarvid väl närmast föreningarna för hembygdsforskning borde komma i åtanke.

Det af rektor Brenner väckta förslaget hänsköts i och för beredning till Sällskapets bestyrelse.

Årsmötet den 13 maj 1907.

Sällskapets ordförande, professor J. A. Palmén, uppläste följande

Årsberättelse rörande Sällskapets verksamhet 1906—1907.

Nu, likasom så ofta förut, sammanträda vi till årsmöte i vårbrytningens tid för att blicka tillbaka på det förgångna årets arbete och reda oss för det nästföljande. Nu står också hela vårt land i vårbrytningens tid, beredande sig ej blott för den stundande sommarens växt och frukt, utan ock för en hel lång framtid. I dennas sköte kan ligga mycket godt, men också mången oanad motgång. Den sociala islossning, som hos oss pågår, bringar genom osynliga men mäktiga krafter upp ur samhällslifvets djup mycket nytt och oförsökt. Detta kan, liksom flodvattnet, väl alstra fruktbarhet, men kan också ödelägga fruktbara tegar. Hafva vi under ofärdsåren sett, att det stilla vetenskapliga arbetet hämmats, så kan resultatet bli liknande äfven nu, när landets hela framtid ter sig som ett stort frågetecken.

Frågorna få emellertid snart sina svar. Må vi hoppas, att hufvuddelen af vårt folk ej skall förlora den sans, som hittills kännetecknat detsamma. Kanske skall redan nästa höst ådagalägga, att vårt samhälle står på stadiga, historiskt rotfasta stöttor, låt också vara att några af de gamla ge vika och andra nya måste anbringas. Sannolikt skall framtidens mera folkeliga samhälle ställa på naturforskningen andra fordringar

än hittills. Men den skall, tror jag, vara nog praktiskt anlagd att ej beröfva en nyttig forskning dess nödvändiga villkor. Gärna må vår inhemska forskning framdeles mera än förr ägna sig åt praktiska frågor; men våra rent vetenskapliga, ideella mål få vi aldrig svika, utan böra de städse i forskningsarbetet behålla ledningen.

Vår krets har äfven i år lidit förluster. Bland utländska ledamöter har nyligen med döden afgått professor Frans R. Kjellman i Upsala, i en ålder af 60 år. Hans hufvudverksamhet var riktad åt studiet af algerna och åt biologiska spörsmål. I dessa hänseenden, äfvensom i floristiskt afseende, hade han rikligt tillfälle till observation under de arktiska färder, hvari han deltog, expeditionen till Jenissei 1875 och Vegas färd. Vårt floristiska område beröres särskildt uti ett af hans arbeten, det om Murmanska hafvets algflora. Den aflidnes finska vänner skola städse bevara i angenäm hågkomst hans sympatiska personlighet.

Bland inhemska naturkunnige, som under året slutat sin lefnad, nåddes den högsta åldern af Ferdinand von Wright, född nära Kuopio på släktgodset Haminanlaks den 19 mars 1822 och afliden därsammastädes den 31 juli 1906. I sällskap med sina bröder Magnus, Wilhelm och Julius gjorde han sig förtrogen med vår djurvärld, särskildt fåglarna. Hvad som iakttogs blef dock ej af honom upptecknadt med pennan, utan med penseln, som han förde ännu i sena ålderdomen. Hans taflor äro spridda hos talrika konst- och naturvännar och af dem högt värderade.

Den inhemska botaniska forskningen har förlorat tvenne högt skattade medarbetare. Den äldre af dem, Johan Oskar Bomansson, född den 4 december 1838, afled den 26 juli 1906 på sin egendom Kvarnbo i Saltvik socken på Åland. Under mera än fyra årtionden har han med framstående sakkunskap, utomordentlig ifver och med stor framgång ägnat sig åt studiet af Ålands mossor, hvaröfver han offentliggjort en värdefull afhandling. Genom hans verksamhet har Åland blifvit den i bryologiskt afseende kanske bäst kända delen af vårt land. Om hans bryologiska kunskaper och vidsträcktare in-

tressen vittnar likaledes hans andel i utarbetandet af andra delen af Herbarium Musei Fennici.

En svår förlust har Sällskapet lidit genom frånfället af doktor K. E. Hirn. Prof. F. Elfving har haft vänligheten att om honom nedskrifva följande eftermäle:

„Karl Engelbrecht Hirn föddes i Jyväskylä den 21 maj 1872. Hans föräldrar voro skolläraren fil. mag. Richard Hirn och Aurore Westzynthius. Student med betyg från Jyväskylä lyceum 1891, filosofiekandidat 1895. T. f. lektor i naturalhistoria vid Jyväskylä lyceum vårterminen 1897. Utnämnd kollega i naturalhistoria, geografi och historia vid Jyväskylä lyceum 1899. Filosofielicentiat och doktor 1901. Död den 16 april 1907 i Jyväskylä.

Se där de enkla, föga sägande konturerna af ett lif, som den finska naturforskningen djupt begråter!

Hirn fick tidigt ett fast grepp på sitt lifsarbete. Redan mot slutet af sitt första studentår började han intressera sig för de hos oss alltför litet studerade sötvattensalgerna, bland dem särskildt Oedogoniaceernas familj. Denna familj, inom hvars systematik, trots Pringsheims grundläggande arbeten, stor oreda länge rådt, hade af den svenske algologen Wittrock blifvit på ett utmärkt sätt bearbetad. Under tidigare år hade den som skrifver dessa rader sammanbragt ett icke alldeles obetydligt material af finska Oedogoniaceer, hvilket delvis granskats af professor Wittrock. Detta blef utgångspunkten för Hirns algologiska studier. På egen hand samlade han vidare, gjorde oväntade, intressanta fynd och blef mer och mer fängslad af dessa mångformiga alger och deras systematik. Äfven särskilda frågor i deras utvecklingshistoria studerade han. I sin afhandling pro gradu för filosofiekandidatexamen kunde han redan framlägga ett ganska omfattande arbete om de finska formerna. Det var i hufvudsak denna afhandling som låg till grund för hans „Verzeichnis finländischer Oedogoniaceen“ i Sällskapets Acta T. XI (1895). Härtill ansluter sig en liten uppsats „Algologische Notizen I & II“ i Finska Vetenskaps Societetens Öfversigt. Han hade då bearbetat allt det material, som fanns i det härvarande museet, däri inbegripet hvad han

själf samlat, särskildt sommaren 1893 i Kuusamo, dit han reste med understöd af vårt Sällskap och därifrån han äfven hemförde en hel del intressanta och väl konserverade fanerogamsamlingar. Från denna tid är äfven afhandlingen „Die finländischen Zygnemaceen“ i våra Acta T. XI (1895).. Efter aflagd fil. kandidatexamen våren 1895 reste han med stipendium från universitetet till Basel för att hos prof. Klebs göra sig förtrogen med metoderna för kultur af sötvattensalger; han tillbragte där sommarsemestern. Under sensommaren exkurrerade han med ett litet understöd af Sällskapet på Åland, där han äfven ett par föregående somrar botaniserat.

Sedan Hirn studerat allt det Oedogoniacé-material, som stod till buds i hemlandet, reste han 1896 till Sverige och tillbragte i det närmaste ett halft år i Lund hos den kunniga algologen prof. O. Nordstedt, hvars rika samlingar han fick studera under åtnjutande af vänskapsfull ledning. I slutet af nämnda år och under senare delen af 1897 uppehöll sig Hirn i Stockholm, där han genomgick prof. Wittrocks mycket stora samlingar. Själf hade Hirn trädt i förbindelse med en mängd algologer i utlandet, så det material han efter hand kom i tillfälle att studera var mycket omfattande. Under sin vistelse i Sverige utförde Hirn de undersökningar, som senare publicerades i „Finska Characeer“ (Meddel. Soc. F. Fl. Fenn. h. 26), „Finländische Vaucheriaceen“, Ibid., och „Zur Kenntnis der Desmidiaceen Finlands“ (Acta Soc. F. Fl. Fenn. T. 25). Hufvudresultaten af sina fleråriga, trägna arbeten publicerade han i sin stora „Monographie und Iconographie der Oedogoniaceen“ (1900), hvilken med sina 395 sidor text och 64 taflor in 4:o fyller den 27 tomen af Finska Vetenskaps Societetens Acta. Detta arbete kommer att för mycket lång tid framåt räknas till den systematiska algologiens *standard works*, tack vare sin noggrannhet och fullständighet. Det innehåller inga nya uppslag i fråga om dessa växters byggnad eller systematiska uppställning, men det innehåller en så fullständig framställning af det, som för tiden var kändt, att det gör en stor del af det som förut skrifvits öfverflödig. Icke så som om här blott skulle föreligga en sammanställning af hvad andra gjort; öfverallt ser man att författaren „pröfvat allt och behållit det bästa“ och

att han själf gjort ofantligt mycket. Antalet arter är sedan Wittrocks tid så godt som fördubbladt. Detta arbete kommer att vara den grund, på hvilken oedogoniacé-studiet under åtminstone ett halft sekel, sannolikt längre, kommer att bygga. Dessa värdefulla egenskaper beaktades af Académie des sciences i Paris, som år 1902 tilldelade detsamma Prix Desmazières, hvilket utdelas för det under året utkomna arbete, som mest bidragit till kännedomen om kryptogamerna. I förbigående må nämnas, att af nordiska forskare W. Nylander, S. O. Lindberg och Jakob Eriksson erhållit samma pris. Äfven Finska Vetenskaps Societeten ihågkom detta arbete vid utdelningen af prisen ur Längmanska fonden år 1904.

En ur detta arbete utbruten del under titel „Beiträge zur Kenntnis der Oedogoniaceen“ använde Hirn som specimen för filosofielicentiatgrad, hvilken han vann 1901. Nu hade man väntat, att han skulle söka vinna anställning vid universitetet, där han med sin vetenskapliga anläggning varit alldeles på sin plats, men han afböjde ett förslag i sådan riktning och föredrog att verka som skollärare vid lyceum i sin hemstad. Till en del var detta väl orsakadt af familjeförhållanden, till en del berodde det af hans mycket stora anspråkslöshet — ty denna egenskap besatt han i ovanligt hög grad.

Af sin verksamhet som kollega vid Jyväskylä lyceum blef han snart mycket intresserad, och bland hans elever finnes icke mer än ett omdöme om honom som lärare och människa. Han fattade den stora betydelse som åskådningen har vid naturalhistorieundervisningen och var efter hvad jag tror den första elementarlärare i Finland, som till sitt lyceum anskaffade en skioptikonapparat och konsekvent använde den samt äfven försökte intressera andra lärare därför. Äfven drog han försorg om anskaffande af samlingar för undervisningens behof, och dessa höll han i utmärkt skick, liksom allt hans görande präglades af sinne för ordning och prydlighet.

Näst efter botaniken intresserade honom geografin. Redan under sin exkursion till Kuusamo 1893 sysslade han med geografiska iakttagelser och publicerade en del höjdbestämningar i Geografiska föreningens tidskrift. I denna förening var han 1895—96 sekreterare. Som pedagog fick han ytterligare anled-

ning att intressera sig för geografin, och han åtog sig ombesörjandet af ett nytt kartverk, men detta hann han icke utgifva.

Trots alla sina omsorger som pedagog förblef Hirn sina alger trogen. „Suomen Näkinpartaiset“ (Vanomon Kirjat) är skrifven i Jyväskylä, och senaste jul kunde han utsända „Studien über Oedogoniaceen I“ i F. V. S. Acta, en afhandling som utgjorde en direkt fortsättning till hans monografi; det var hans afsikt att tid efter annan offentliggöra sådana sammanfattande öfversikter. Men annorlunda var bestämdt. Alldeles plötsligt afled han i hjärtförlamning den 16 sistlidne april uppe på sitt läroverk.

Alla som kände honom måste värdera hans gedigna, fridsamma och anspråkslösa personlighet. Från tidens upprifvande politiska spörsmål höll han sig fjärran, men då hans rättskänsla kände sig sårad, gaf han oförbehållsamt uttryck däråt; så i det misstroendevotum som skollärare i Jyväskylä tillsände Skolöfverstyrelsen.

Hvad Karl Engelbrecht Hirn såsom algolog uträttat skall länge med tacksamhet minnas, ty det hör till det dugligaste som i vårt land blifvit åstadkommet.“

Ytterligare hafva aflidit tvenne af Sällskapets ledamöter, som ägnat sig åt studium af vår djurvärld. Den 14 februari 1907 afled i Haapavesi provinsialläkaren doktor Axel Gabriel Helenius, 50 år gammal, hvilken i sin ungdom var intresserad af entomologiska samlingar och tidtals äfven senare sysselsatte sig därmed. Den 17 maj 1906 afsomnade, efter några års ohälsa, filosofiekandidaten Karl Oskar Hynén, något öfver 40 år gammal. Varm vän af naturen och i besittning af framstående förmåga att samvetsgrant skildra densamma, har den aflidne gjort sig känd både som mycket duglig lärare och som skönlitterär författare. På sitt sjukläger i Nummela sanatorium hyste han ännu önskan att i skrift och tryck återgifva fåglars sång, — deras som i ungdomstid allra mest fröjdat honom; men den härjande sjukdomen omintetgjorde planen.

Det gångna året har i Sällskapets inre lif icke afvikit från de nästföregående. Vid de regelbundna åtta månadsmötena hafva närvarit det vanliga antalet deltagare. Något öfver ett

halft hundrade andraganden hafva hållits, hvilka någorlunda jämnt fördelat sig på de båda facken äfvensom på de 16 à 17 föredragarena. På zoologiskt håll ha uppträdt herrar J. E. Ekström, G. Fabritius, G. W. Forssell, R. Forsius, R. Frey, A. W. Granit, K. M. Levander, C. Lundström, A. Palmgren, Alfred Poppius, Bertel Poppius, Enzio Reuter, John Sahlberg, E. W. Suomalainen, I. Välikangas och A. Wegelius. På botaniskt håll åter hafva meddelanden gjorts af herrar A. Backman, M. Brenner, H. Buch, Fr. Elfving, G. v. Frenckell, E. Häyrén, F. W. Klingstedt, H. Lindberg, G. Lång, A. Palmgren, Enzio Reuter, Th. Sælan, A. A. Sola, E. Sundvik och I. Välikangas. Enskilda ledamöter ha dessutom i anledning af något andragande gjort särskilda inlägg under uppkommen diskussion. Förslag har af herr M. Brenner väckts att i Helsingforstrakten åstadkomma lokalt skydd för vissa af undergång hotade växtarter. Ett viktigt inlägg har herr H. Lindberg gjort med anledning af uti Kajana-trakten i mosse gjorda fynd af hafsstrandväxter vid 160 m höjd öfver nuvarande hafsyta, — ett fynd, som kan hafva en betydande bärvidd för frågan om kvartärflorans utveckling i Finland. Tvenne föredrag slutligen hafva varit af säreget slag. Det ena, af lektor D. A. Wikström, har berört naturalhistoriens ställning i den föreslagna nya läroplanen uti våra läroverk. Det andra är hållet af ingeniör C. T. Eriksson, som i fjärran Afrika haft tillfälle att göra sig förtrogen med dess högdjur och jaktvildt.

Vid Sällskapets möten ha till publikation anmälts åtskilliga uppsatser och afhandlingar, nämligen:

O. M. Reuter, Nya anteckningar om finska *Neuroptera.*

R. Frey, Über *Helophilus consimilis* Malm und ihre Verwandten.

B. Poppius, Zur Kenntnis der finländischen Arten der Gattung *Notiophilus* Dum.

R. Frey, tre uppsatser.

H. Lindberg, Bidrag till kännedom om Finlands kvartärflora.

R. Forsius, Bidrag till kännedom om Finlands *Chalastogastra.*

H. Buch, Männliche Pflanzen von *Anisothecium humile.*

B. Poppius, Zur Synonymik einiger nord-europäischer und sibirischer Carabiden.

B. Poppius, Zwei neue *Stenus*-arten aus Lappland.

C. Lundström, Beiträge zur Kenntnis der Dipteren Finlands. III. *Cylindrotomidæ* und *Limnobiidæ.*

F. W. Klingstedt, Beiträge zur Kenntnis der Oscillatoriaceen Finlands.

J. I. Liro, Kulturversuche mit finnischen Rostpilzen. II.

Ernst Häyrén, Bidrag till Björneborgstraktens kärlväxtflora.

K. Siitoin, Sarajärven eläimistö.

Från trycket hafva tvenne band af Acta utkommit: N:o 27 (9 taflor, 11 fig. och 379 sidor text) med afhandlingar af K. M. Levander, A. J. Silfvenius (3), A. L. Forssell, P. A. Karsten, Enzio Reuter och Guido Schneider; N:o 28 (4 taflor, 2 kartor, 490 sidor text) innehållande afhandlingar af K. M. Levander, Walter M. Axelson, B. Poppius (2), A. J. Silfvenius-Siltala (2). Desslikes hafva utkommit af Sällskapets Meddelanden häftet 31 med förhandlingarna 1904—05 (227 sidor) och häftet 32 med förhandlingarna 1905—06 (208 sidor), det förra redigeradt af doktor H. Federley och det senare af fil. kand. E. Häyrén.

Stipendier för sommaren 1907 har Sällskapet lämnat åt:

stud. F. W. Klingstedt, 200 mk för floristiska undersökningar i skärgården väster om Porkkala udde;

fil. kand. Ernst Häyrén, 250 mk för studier af växtlifvet och dess villkor i Ekenäs yttersta skärgård;

fil. kand. Alvar Palmgren, 400 mk för floristiska och växttopografiska undersökningar i Ålands skärgård.

Reseberättelser hafva föredragits af herrar A. Nyman, R. Krogerus och U. Sahlberg från deras färd 1905 till Ounasjoki och Tenojoki.

Såsom medlemmar i Sällskapet hafva under året inträdt prosten Anselm Nyström, student J. K. V. Tuominen, ingeniör C. T. Eriksson, gymnastiklärare Bruno Florström och student W. Pekkola.

Sällskapet har under året inbjudits att genom represen-

tanter deltaga uti 7:de internationella zoolog-kongressen i Boston den 19—23 augusti 1907 och i en åminnelsefest den 12 juni 1907 uti Bologna i anledning af 300-årsdagen af Ulysses Aldrovandis död samt slutligen i de minnesfester, som af Svenska Vetenskaps Akademien och Universitetet i Upsala firas den 23—25 maj i anledning af Linnés födelse för två sekler tillbaka. Vid sistnämnda fester hade Sällskapet hoppats se sig företrädas af prof. O. M. Reuter, som dock är hindrad, hvarför mag. H. Lindberg träder i hans ställe.

Minnet af Carl von Linné för oss alldeles otvunget tillbaka till flydda tider och till en jämförelse af svårigheterna för forskare förr och nu. Linnés lärorikaste resa i hemlandet var den lapska år 1732. När man genomläser Linnés egna anteckningar om denna resa, som han företog med ringa tillgångar och utan rådgifvare beträffande resemetoden i de okända trakterna, och vidare om alla de faror han därunder fick utstå, så kan man knappast fatta, huru han hade kraft och uthållighet att färdas under sådana förhållanden; än mindre förstår man, huru han kunde göra sådana massor af skarpa iakttagelser på de mest olika områden, anteckna dem samvetsgrant och ytterligare tillvarataga och hemföra samlingar. Ett vetande, som vunnits under sådana besvärligheter, representerar ett inlägg, som aldrig kan nog högt uppskattas. Tänka vi yttermera på alla andra svårigheter Linné nödgats öfvervinna under sin verksamma, banbrytande lefnad, så blir hans lifsgärning ännu dyrbarare, hans minne ännu mera vördnadsvärdt. Det är han, som lagt grunden för efterföljarenas arbeten. Han är jätten, som på sina skuldror bär upp dvärgarna under långa tider, och bär dem allt ännu.

Må vara att nya tider ställt upp nya spörsmål, må vara att också vår tid, likasom Linnés, är en vetenskapens vårbrytningstid. Det vore dock svart otacksamhet, om nutiden ej erkände sig arbeta på Linnés grundvalar. Det är antingen okunnighet eller vanvett att — såsom många i utlandet gjort — ringakta Linnés förtjänster, förmenande dem varit endast formella, jämförda med inläggen i nutidens mera ideella frågor. Hvarje tid har ju sina fordringar, och hvarje forskare bör bedömas efter sin tids mått. Och om det står fast, att „— — —

wer den Besten seiner Zeit genug gethan, der hat gelebt für alle Zeiten," — så gäller detta mångdubbelt den, som gjort mer än nog för sekler.

Linné har lefvat äfven för oss finnar och särskildt för Societas pro Fauna et Flora Fennica. Att han genomrest en del af Finland betyder ännu icke synnerligt. Men att han genom sina resor uti sitt svenska fädernesland, hvars natur är lik vår, lagt grunden för inhemsk forskning om faunan och floran, betyder för oss finnar så mycket mera. Och att han gett impuls till fosterländsk vetenskaplig forskning öfver hufvud har ännu större betydelse. Ty satsen „känn dig själf" gäller såväl den enskilde som ett folk. Slutligen är Linnés forskarepersonlighet oss ett föredöme: anspråkslöst och samvetsgrant sträfvade han efter sakliga kunskaper, men utöfver dem fattade han naturen också i dess sammanhang. Och som människa är han ett föredöme i naturlig flärdlöshet, utan sken och prål, desslikes ock ett föredöme som redlig fosterlandsvän.

Föredrogs följande af skattmästaren, doktor V. F. Brotherus, sammanställda

Årsräkning för år 1906,

ur hvilken lämnas följande utdrag:

Debet.

Behållning från år 1905.		
Stående fonden	28,000: —	
Senator J. Ph. Palméns fond	10,000: —	
Sanmarkska fonden	4,000: —	
Årskassan	9,774: 62	51,774: 62
Inkomster under året.		
Statsanslag för året	6,000: —	
Influtna räntor	2,506: 93	
Uppsagd deposition	5,000: —	
Ledamotsafgifter	225: —	
Inlösta kuponger från 1905	67: 50	13,799: 43
Summa Fmk		65,574: 05

Kredit.

Utgifter under året.

Arvoden:			
åt sekreteraren	450: —		
- bibliotekarien	200: —		
- vaktmästaren	125: —	775: —	
Reseunderstöd		1,600: —	
Lektor Hj. Hjelt		380: —	
Tryckningskostnader		10,507: 97	
Frakt, annonser, renskrifning m. m.		121: 49	13,384: 46

Behållning till år 1907.

Stående fonden	28,000: —	
Senator J. Ph. Palméns fond	10,000: —	
Sanmarkska fonden	4,000: —	
Årskassan	10,189: 59	52,189: 59
	Summa Fmk	65,574: 05

På tillstyrkan af revisorerna, herrar M. Brenner och O. Alcenius, beviljades härpå skattmästaren full ansvarsfrihet för hans förvaltning af Sällskapets medel.

Intendenten, amanuens Harald Lindberg, afgaf följande

Årsredogörelse öfver de botaniska samlingarnas tillväxt.

Likasom under tidigare år står Sällskapet äfven nu i tacksamhetsskuld till särskilda personer för större eller mindre bidrag till de botaniska samlingarna. Då på grund af Sällskapets beslut någon specifikation af de inlämnade gåfvorna å månadsmötena ej lämnas, må här följande fullständigare årsredogörelse föredragas.

Samlingarna hafva förökats genom tillkomsten af 1,660 exemplar, och fördela sig dessa å de särskilda växtgrupperna sålunda:

Kärlväxter . . . . 1,394 exx.
Mossor . . . . 78 „
Svampar . . . . 69 „
Lafvar . . . . 61 „
Alger . . . . 58 nummer.

De största bidragen hafva lämnats af Helsingfors botaniska bytesförening, magister Alvar Palmgren, rektor M. Brenner, student H. Rancken samt undertecknad

Kärlväxtsamlingen har ökats genom följande gåfvor af nedannämnda personer: Fröken Lydia Strandberg 59 exx. rosor samt *Cratægus monogynus* och *calycinus* från Åland, Hammarland. — Fröken Signe Lagerstam 5 exx. rosor från N., Lovisa, och *Cephalanthera xiphophyllum* från Al., Äppelö. — Fröken Greta Andersin *Menta arvensis* v. *litoralis* från Sa., Kerimäki. — Fröken Karin Åström 3 exx. *Viola* från Ta., Pälkäne. — Fröken Eva Segerstråle 8 exx. *Hieracia* samt *Picris* från N., Pernå. — Fröken Laura Högman 33 exx. *Hieracia* från Al. och Ab. — Forstmästare F. Silén 19 exx. *Hieracia* från Kl., Kexholm. — Rektor M. Brenner 103 exx., däribland särskildt former af *Pirus aucuparia, Hieracia, Taraxaca* och *Violæ*, från N., Ingå och Helsingfors. — Lektor E. J. Buddén 9 arter från Sb., Sa. och OK. — Stationsinspektor A. Lindfors *Stachys annuus* från Ka., Sippola, och *Sisymbrium Wolgense* från Sat., Suoniemi. — Ingeniör H. A. Printz 30 exx. från Al., N. och Sat., däribland *Veronica opaca, Potentilla Goldbachii, Lamium intermedium, Carex lævirostris* samt *Bromus Madritensis* (inkommen) nya för Satakunta, äfvensom *Carex aristata* från N., Tusby. — Mag. O. Collin 15 arter i 48 exemplar från Ta. — Mag. W. M. Linnaniemi *Plantago major,* monströs form, från Kl., Sortavala. — Mag. J. A. Wecksell 2 arter från Ab., Vihti och 8 dito från N., Tvärminne. — Mag. A. Palmgren 250 exemplar från Åland, däribland de för floran nya *Geranium columbinum* och *Fragaria collina* × *vesca.* — Forstmästare Edv. af Hällström 29 exx. från Tb., däribland *Luzula hybrida,* ny för provinsen. — Forstmästare A. Torckell och stud. A. Renvall 40 exx. från Lp., Lt. och Li. samt 2 exx. från Al. — Trädgårdsmästare H. Wasastjerna *Cirsium oleraceum* från Helsingfors, Gumtäckt, inkommen. — Mag. A. Leinberg *Menta Arrhenii* och *M. gentilis* från Ta., Luhanko. — Mag. H. Federley 3 exx. från Kl., Jaakkima. — Gymnastiklärare B. Florström 4 arter från Al. — Student H. Buch 32 exx. från Al och Sa. — Stud. A. A. Sola 6 exx. *Alchimilla* från Ta., däribland *A. plicata* och *A. glomerulans* nya för provinsen. — Student R. Frey *Lamium intermedium* från St., Messuby, samt 3 arter från Al. — Student G. von Frenckell 12 arter från N., Pernå, däribland *Centaurea jacea* forma (af M. Brenner bestämd till *C. jacea* × *phrygia,* cfr. Meddel. Soc. F. Fl. Fenn. 32, p. 7) och *Ranunculus acer* (af M. Brenner bestämd till *R. acer* × *polyanthemos,* cfr. l. c.), samt *Rubus cæsius* × *saxatilis* (af M. Brenner bestämd till *R. idæus* f. *subviridis,* cfr. l. c.) från

Al., Geta (ej Lemland). — Student P. Brofeldt *Corynephorus canescens* (för floran ny barlastväxt), *Ruppia spiralis* och *Ranunculus bulbosus* (monströs form) från Al., Sund. — Student W. Hornborg en monströs form af *Botrychium lunaria* från Sb., Pielavesi. — Student F. W. Klingstedt och magister A. Palmgren 40 exx. *Sparganium*- och *Potamogeton*-former, däribland för floran ny *Sparganium simplex* × *ramosum*, från Al. — Student Eljas af Hällström *Ranunculus auricomus* v. *fallax* från Ab., Vihti. — Student H. Rancken 90 arter från Li. — Student I. M. Wartiainen 30 exx. *Hieracia* från Kl. — Skolelev G. Marklund *Epilobium Lamyi* från Ab., Nagu, Själö. — Skolelev Dora Collan, genom doktor A. Poppius, *Ruppia spiralis* samt *Lysimachia punctata* (qusp.) från Ab., Luonnonmaa. — Skolelev N. Johansson *Orchis masculus* och *Ajuga reptans* (leg. U. Widlund) från Al. (genom magister A. Palmgren). — Skolelev O. Setri, genom fröken L. Högman, *Hypericum montanum* från Ab., Lojo. — Ett särdeles godt bidrag, ej mindre än 293 exemplar, har till samlingen öfverlämnats af Helsingfors botaniska bytesförening genom studenter H. Rancken och G. v. Frenckell, hvilka för närvarande sköta bytet. — Slutligen är att omnämna en af undertecknad inlämnad samling, omfattande 175 exx., däribland *Hieracia* från Al. samt *Taraxaca, Alchimillæ* och *Cratægi* från Al., Ab. och N.

Mossamlingen har förkofrats genom af följande personer inlämnade gåfvor: Professor Fredr. Elfving en samling *Sphagna* från N., Tvärminne. — Doktor V. F. Brotherus *Bryum Hageni* och *Dicranum strictum* från N., Borgå, samt *Bryum tumidulum* från N., Sibbo. — Student H. Buch 13 nummer från Sa., Lappvesi. — Forstmästare Edv. af Hällström 35 nummer från Tb. — Helsingfors botaniska bytesförening 2 nummer.

Lafsamlingen har tillväxt genom följande föräringar: Forstmästare G. Lång 28 exx. från särskilda delar af landet, däribland *Alectoria Fremontii* ny för floran. — Student A. A. Sola 16 nummer från Ta., däribland *Rhizocarpon rubescens*, ny för provinsen. — Student F. W. Klingstedt 7 nummer från Al. och Ab. — Helsingfors botaniska bytesförening 10 nummer från särskilda delar af landet.

Den finska samlingen af blåalger har förökats genom 58 inlämnade prof, och står museet i tacksamhetsskuld för dessa till följande personer: professor Fredr. Elfving, doktor G. Schneider, doktor A. Luther, student F. W. Klingstedt, student H. Buch samt Helsingfors botaniska bytesförening.

Slutligen är att omnämna, att svampsamlingen tillvuxit genom 69 nummer, inlämnade af professor P. A. Karsten, student A. A. Sola, magister A. Palmgren, student J. K. V. Tuominen, student C. G. Tigerstedt, student Henry Snellman och Helsingfors botaniska bytesförening. Särskildt omnämnande förtjänar den af student Snellman i Jomala på Åland insamlade *Phallus impudicus*.

T. f. intendenten, fil. kand. Åke Nordström, lämnade följande

Årsredogörelse för de zoologiska samlingarnas tillväxt.

Under nu förflutna verksamhetsår har de zoologiska samlingarnas tillväxt varit jämförelsevis liten. Däggdjurssamlingen har ökats med 16 exx. af 8 arter, dels uppstoppade exemplar eller skinn, dels exemplar i sprit, dels åter skelett eller kroppar afsedda för skelettering. Härtill komma ett embryo, 3 skallar af likaledes 3 arter, samt ett monströst hufvud. Häraf hafva 8 exx. af 2 arter inköpts till museet genom forstmästare M. W. Waenerberg; resten utgöres af gåfvor till museet. Finska fågelsamlingen har tillväxt med 45 exx. af 25 arter samt 10 skallar, alla af olika arter. Af dessa har museet genom köp af preparator O. Sorsakoski (Lindblad) erhållit 20 exx. af 2 sällsyntare arter, hvarjämte en del värdefullare exemplar inköpts genom forstmästare M. W. Waenerberg. Bland rariteter må nämnas ett ex. *Otis tetrax*, af hvilken art ej något exemplar funnits i finska samlingen, och som nu erhållits i byte af S:t Michels lyceum. Reptiliesamlingen har ökats med 5 exx. af 2 arter samt 4 embryoner af en och samma art. Amfibiesamlingens tillväxt utgöres af blott 2 exx. af en enda art. Till fisksamlingen hafva inlämnats 4 exx., alla af olika arter, samt 2 med skolios behäftade ryggrader af en art. Museets samlingar af torra insekter hafva ökats med cirka 530 exx., nämligen coleopterer cirka 120 exx., hymenopterer cirka 140 exx., lepidopterer cirka 70 exx., hemipterer cirka 200 exx. och orthopterer 1 ex. Trichoptersamlingen har tillväxt med cirka 20 prof imagines och larver i sprit samt mallophagsamlingen med 24 prof i sprit. Till arachnoidsamlingen hafva inlämnats exemplar af cirka 30 arter. Crustacé-samlingen har ökats med 10 prof samt en monströs klo. Mollusksamlingen har tillväxt med 27 prof. masksamlingen med 7 prof, coelenteratsamlingen med 6 prof och protozosamlingen med 1 prof. Till samlingen af plankton och annat hydrofaunistiskt material hafva inlämnats inalles 44 prof. Slutligen må nämnas, att till museet inlämnats 76 nummer zoocecidier.

För denna samlingarnas tillväxt genom gåfvor, byte och inköp har museet att tacka S:t Michels lyceum samt följande 45 personer: stud. U. Ahava, lektor J. E. Aro, stud. J. Brüning, forstm. J. E. Ekström, stud. A. Ensiö, stud. G. Fabritius, dr R. Fabritius, stud. R. Forsius, stud. R. Frey, stud. Th. Grönblom, dr A. G. Helenius, agron. L. Herlevi, tullförv. H. Hintze, dr K. Hirn, herr L. Hohenthal, stud. E. Holm, provisor O. Hägg, mag. E. Häyrén, mag. A. Ilmonen, mag. T. H. Järvi, kronolänsman J. Kock, herr Edv. Koponen, stud. T. Koskenhovi, lektor J. Lindén, prof. C. Lundström, mag. Å. Nordström, prof. J. A. Palmén, mag. A. Palmgren, dr A. Poppius, mag. B. Poppius, stud. F. Remmler, prof. O. M. Reuter, stud. M. E. Savolin, lektor Hj. Schulman, dr A. J. Siltala, stud. H. Snellman, preparator O. Sorsakoski, stud. E. W. Suomalainen, borgm. H. Söderman, folkhögskoleförest. J. Tegengren, forstm. M. W. Waenerberg, stud. A. Wegelius, konsul B. Wendelin, stud. I. Välikangas och agronom H. B. Åström.

I detalj ställer sig de zoologiska samlingarnas tillväxt sålunda:

Mammalia: *Vesperugo borealis* från Esbo af stud. E. W. Suomalainen. — *Sciuropterus volans* från Vichtis af stud. U. Ahava. D:o, svart färgvarietet från Laukas af dr K. Hirn. — *Sciurus vulgaris*, hvit varietet från Heinola af lektor J. Lindén. — *Mus minutus* från Kuopio af stud. E. W. Suomalainen. — Skalle af *Arvicola amphibius* från Kuopio af stud. E. W. Suomalainen. — *Lepus timidus*, svart varietet från Lappfjärd af konsul B. Wendelin. — Embryo af *Felis domestica*, skänkt af stud. A. Ensiö. — Skallar af *Fœtorius erminea* och *F. lutreola* från Kuopio af stud. E. W. Suomalainen. — *Fœtorius putorius* från Borgå af stud. J. Brüning. — 4 st. kroppar af *Canis lupus* från Enare genom forstm. M. W. Waenerberg. Skelett af d:o från Nivala af herr L. Hohenthal. — *Canis vulpes*, 4 st. ungar från genom forstm. M. W. Waenerberg. — Monströst kalfhufvud från Mäntsälä af agron. L. Herlevi.

Aves: *Hydrobata cinclus* från Haapavesi af dr A. G. Helenius. — 5 exx. *Parus cinctus* från Kuhmoniemi, köpta till museet af preparator O Sorsakoski. — *Garrulus infaustus* från Brunkkala af stud. M. E. Savolin. — *Sturnus vulgaris* från Enare genom forstm. M. W. Waene -berg. — *Pinicola enucleator*, ljus varietet, från Helsingfors af stud. F. Remmler. — 15 exx. *Emberiza rustica* från Kuhmoniemi, köpta till museet af preparator O. Sorsakoski. — *Hirundo rustica*, albinosform, från Kuh-

moniemi af preparator O. Sorsakoski. — *Ampelis garrulus*, köpt på torget i Helsingfors. — *Astur palumbarius* från Enare genom forstm. M. W. Waenerberg. D:o från Haapavesi af dr A. G. Helenius. — *Circus pygargus* från Sibbo af stud. E. Holm. — *Strix bubo* från Haapavesi af dr A. G. Helenius. — *Columba domestica* från zootomiska inrättningen. — *Tetrao urogallus*, troligtvis från Vihanti, af lektor J. E. Aro. — *Tetrao tetrix*, färgvarietet från Närpes, af folkhögskoleförest. J. Tegengren. — *Lagopus albus*, troligtvis från Kuusamo, af lektor J. E. Aro. D:o köpt på torget i Helsingfors. — *Otis tetrax* från S:t Michel i byte af S:t Michels lyceum. — *Charadrius morinellus*, unge från Enontekis af stud. E. W. Suomalainen. — *Anser bernicla* från Esbo af stud. E. W. Suomalainen. — *Glaucion clangula* köpt på torget i Helsingfors. — *Harelda hiemalis* från Tammerfors af lektor Hj. Schulman. — *Mergus merganser* köpt på torget i Helsingfors. — *Larus argentatus*, ungfågel från Enare, genom forstm. M. W. Waenerberg. — *Lestris pomarina* från Brahestad af tullförv. H. Hintze. — *Mergulus alle* från Kuolajärvi af agron. H. B. Åström.

Skallar af *Corvus cornix*, *Loxia curvirostra*, *Pinicola enucleator*, *Pyrrhula rubicilla*, *Emberiza citrinella*, *Fringilla linaria*, *Ampelis garrulus*, *Picus major*, *Falco tinnunculus* och *Numenius arcuatus*, alla från Kuopio af stud. E W. Suomalainen.

Reptilia: *Anguis fragilis* från Jorois af stud. T. Koskenhovi. — 2 exx. *Coluber natrix* från Lemland af mag. A. Palmgren. — 4 embryoner af *Pelias berus* af student A. Ensiö.

Amphibia: 2 exx. *Triton palustris* från Föglö af mag. Å. Nordström.

Pisces: Ryggraden af 2 exx. *Perca fluviatilis*, behäftade med skolios, från Jämsä af forstm. J. E. Ekström. — *Centronotus gunellus* från Lappvik af prof. J. A. Palmén. — *Lota maculosa* från Ilomants af kronolänsman J. Kock. — *Abramis leuckartii* från Sulkava af provisor O. Hägg. — *Aspius rapax* från Elimä af herr Edw. Koponen.

Insecta: *Coleoptera*: *Nemosoma elongatum* från Åland af stud. R. Frey. — Ett tiotal exx. hufvudsakligast från Nystad, däribland *Brachypterus glaber* och *Hylesinus fraxini* nya för finska samlingen, af borgm. H. Söderman. — 2 exx. från Pargas af prof. O. M. Reuter. — 20 arter från olika delar af landet af mag. B. Poppius. — *Trechus discus*, ny för finska faunan, från Hattula af stud. A. Wegelius. — *Cynegetis impunctata* och *Heterocerus obsoletus*, nya för finska faunan, båda från Åland, samt *Agrilus integerrimus* från Karislojo af stud. R. Forsius. — 6 arter i 10 exx., däribland *Cynegetis impunctata* och *Dromius linearis*, från Föglö af mag. Å. Nordström. — *Trechus discus* från Hattula af stud. Th. Grönblom. — *Poederus fuscipes* från Jakobstad af mag. B. Poppius. — 8 arter, däribland *Dromius 4-maculatus*, *Leistotrophus nebulosus* och *Tychius primitus*, från Jomala af stud. H. Snellman. — Cirka 15 arter från Åland af stud. R. Forsius. — 2 exx. från Nyland af mag. Å. Nordström. — En mindre samling insekter, hufvudsakligast *Coleoptera*, det mesta

från Kuopio och Ekenäs, af dr R. Fabritius. 5 exx. *Gymnetron pascuorum* från Kökar af mag. Å. Nordström.

Hymenoptera: Cirka 15 arter *Chalastogastra*, däribland *Macrophya punctum album*, *Pamphilius inanitus*, *Cladius comari* och *Cl. crassicornis* för finska faunan nya, alla från Åland af stud. R. Forsius. — 50 arter apider i 124 exx. från Åland af mag. Å. Nordström.

Lepidoptera: 6 arter i 8 exx. från Ekenäs och Haminanlaks af stud. G. Fabritius. — *Cidaria truncata, C. aptata* och *Melitæa maturna* från Vichtis af dr A. Poppius. — *Cidaria aptata, Bryophila raptricula* och *Hadena unanimis*, in summa 5 exx., från Ta. af stud. Th. Grönblom. — En för samlingen ny *Acidalia*-art från Helsingfors af dr A. Poppius. — Circa 50 exx. från Åland af stud. R. Forsius.

Trichoptera: 14 prof *Trichoptera* och andra insekter från Enontekis, Muonio, Kittilä, Rovaniemi och Tervola; en mindre samling *Trichoptera* i sprit från Tvärminne; trichopterstadier i sprit från Kristina, allt af dr A. J. Siltala.

Orthoptera: *Forficula minor* från Kustö af prof. C. Lundström.

Mallophaga: 24 prof i sprit, det mesta från Kuopio, af stud. E. W. Suomalainen.

Hemiptera: Cirka 200 exx. från Åland af stud. R. Forsius. — *Ichnodemus sabuleti* från Jakobstad och *Oxycarenus preyssleri* från Geta af mag. B. Poppius.

Arachnida: Cirka 30 spindelarter och annat arachnidmaterial från Tvärminne af mag. T. H. Järvi.

Crustacea: Ett prof *Palæmon fabricii* från Pernå af mag. A. Ilmonen. — Ett prof *Pallasiella quadrispinosa* från Nyslott af stud. I. Välikangas. — Monströs klo af *Astacus fluviatilis*, köpt på torget i Helsingfors, inlämnad af forstm. J. E. Ekström. — 8 prof från Sb. af stud. I. Välikangas.

Mollusca: 27 prof från Sb. af stud. I. Välikangas.

Vermes: *Halicryptus spinulosus* från Helsinge af prof. J. A. Palmén. — 6 prof hirudineer, de flesta från Sb., af stud. I. Välikangas.

Cœlenlerata: 6 prof spongillider fran Sb af stud I. Välikangas.

Protozoa: Ett prof *Euglena sanguinea* från Kuopio af stud. I. Välikangas.

Plankton och annat hydrofaunistiskt material: 3 prof från Tvärminne af dr A. J. Siltala. — 41 prof, de flesta från Sb., af stud. I. Välikangas.

Zoocecidier: 28 nummer från Pargas af prof. O. M. Reuter. — 48 nummer från Tammela och Tvärminne af mag. E. Häyrén.

Under nu förflutna läseår har det inhemska materialet endast i ringa mån blifvit bearbetadt och ordnadt; det mesta arbetet å museerna har berört utländskt material. Likaledes

har största delen af det material, som under året blifvit utsändt till specialister i och för bearbetning, varit utländskt. Af finskt material har en del anthomyzider i och för determination sändts till prof. P. Stein i Treptow a. R., en del curculionidsläkten till herr J. Schilsky i Berlin och en del intressantare chalastogastrer till pastor F. W. Konow i Mecklenburg.

Bibliotekarien, statsentomolog Enzio Reuter uppläste sin

Årsberättelse öfver bibliotekets tillväxt.

Under det nu tilländagångna verksamhetsåret har Sällskapets bibliotek ökats med inalles 772 nummer, med hänsyn till innehållet fördelade på följande sätt:

Naturvetenskaper i allmänhet	397
Zoologi	128
Botanik	82
Landt- och skogshushållning, fiskeriväsende	38
Geografi, hydrografi	38
Geologi, mineralogi, paleontologi	13
Antropologi, etnografi	1
Fysik, kemi, farmaci, medicin	34
Matematik, astronomi, meteorologi	23
Diverse	18
Summa	772

Antalet lärda samfund, vetenskapliga institutioner och tidskriftsredaktioner, med hvilka Sällskapet underhåller regelbundet skriftutbyte, uppgår för närvarande till 312, af hvilka under det senaste året tillkommit följande tre:

Biologische Wolga-Station, Saratow;
Société des Naturalistes Bessarabiens, Kischinew;
Deutsche Entomologische Gesellschaft, Berlin.

Dessutom hafva från Sällskapets sida underhandlingar om skriftutbyte inledts med tvenne utländska samfund, från hvilka emellertid svar ännu ej ingått. — För välvilliga bokgåfvor står Sällskapet i tacksamhetsskuld till The John Crerar Library, Chicago; Louisiana State University and A. & M. College, Agricultural Experiment Station, Baton Rouge, La; Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut, Utrecht; Institut Agronomique de Moscou; Bestyrelsen for Universitetets Zoologiske Museum, Kjobenhavn; Finska Landtbruksstyrelsen; äfvensom till herrar Ch. Janet och S. A. Mokrzecki.

Vid de statutenligt härpå företagna valen af tjänstemän och öfriga funktionärer i Sällskapet återvaldes till

ordförande professor J. A. Palmén,

viceordförande professor Fr. Elfving,

sekreterare doktor Harry Federley,

skattmästare doktor V. F. Brotherus,

bibliotekarie doktor Enzio Reuter,

medlem i bestyrelsen den i tur afgående, professor O. M. Reuter,

revisorer af pågående kalenderårs räkenskaper rektor M. Brenner och lektor O. Alcenins,

revisorssuppleant doktor A. Poppius.

Sällskapet beslöt högtidlighålla den 23 maj, 200-årsdagen af Carl von Linnés födelse, med en minnesfest. Förberedelserna för festen skulle omhänderhafvas af en kommitté, till hvars medlemmar utsågos doktor Harry Federley, doktor K. M. Levander och student G. Ekman.

I den af rektor M. Brenner på föregående möte väckta frågan om åtgärder för åstadkommande af skydd för naturföremål beslöt Sällskapet, på förslag af bestyrelsen, åt sin viceordförande, professorn i botanik Fr. Elfving, uppdraga att sätta sig i förbindelse med stadens trädgårdsmästare för att om möjligt förekomma förstörandet af ännu existerande intres-

santa lämningar af stadens tidigare växtvärld. Såsom ett önskningsmål uttalades därjämte, att professorn i geologi vid Helsingfors Universitet, hembygds- och ungdomsföreningar samt enskilda personer öfverallt i landet, hvar på sin ort, skulle låta sig angeläget vara att öfvervaka, det anmärkningsvärdare naturföremål såvidt möjligt skyddades för förstörelse.

I anslutning härtill ställde professor J. A. Palmén en af honom författad och såväl i finsk som svensk upplaga utgifven broskyr „Om naturskydd“ till Sällskapets förfogande i och för spridning bland hembygdsföreningarna i landet.

De zoologiska samlingarna hade sedan senaste möte fått emottaga gåfvor af forstmästare J. E. Ekström, student I. Välikangas, herr Edv. Koponen, professor J. A. Palmén och forstmästare J. Montell.

Professor J. A. Palmén demonstrerade

Halicryptus spinulosus från Gråhara.

Ett ovanligt stort exemplar af denna mask hade fångats ytterom Bändarn i närheten af Gråhara fyr utanför Helsingfors på 30 famnars djup bland lera och tång.

Doktor K. M. Levander lämnade

Tvenne ornitologiska notiser.

1. Enligt ett i Zoologisches Zentralblatt, 1907, s. 253 refereradt meddelande af S. Alpheraki i den i Moskva utkommande tidskriften *Природа и охота* för år 1906, häftet II, sid. 7, flyttade under hösten år 1905 öfver Äyräpääjärvi endast *Cygnus bewickii*, medan den större arten, *C. musicus*, icke före-

kom. Iakttagelsen var af intresse för frågan om fåglarnas flyttningsvägar.

2. Professor Einar Lönnberg hade i aprilhäftet för år 1906 af den engelska ornitologiska tidskriften Ibis beskrifvit en ny form af tjäder, *Tetrao urogallus lugens*, enligt exemplar från norra Finland.

Bulletin Bibliographique.

Ouvrages reçus par la Société du 13 mai 1906 au 13 mai 1907.

Tous les livres indiqués sont des in 8:o, sauf indication contraire.

I. Publications des Sociétés correspondantes.

Algérie.

Alger: Société des Sciences Physiques, Naturelles et Climatologiques.
Bulletin:

Bône: Académie d'Hippone.
Bulletin:
Comptes rendus:

Allemagne.

Augsburg: Naturhistorischer Verein für Schwaben und Neuburg (a. V.).
Bericht: XXXVII. 1906.

Bautzen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft „Isis".
Sitzungsberichte und Abhandlungen: 1902—1905.
Lamprecht, G., Wetter-Kalender. Bautzen 1905.

Berlin: K. Akademie der Wissenschaften.
Sitzungsberichte: 1906. 4:o.

— Gesellschaft Naturforschender Freunde.
Sitzungsberichte:

— Botanischer Verein der Provinz Brandenburg.
Verhandlungen: XLVII. 1905; XLVIII. 1906.

— Museum für Naturkunde. Zoologische Sammlung.
Mitteilungen: III, 2. 1906.
Bericht: 1905.

— Deutsche Entomologische Gesellschaft.

Bonn: Naturhistorischer Verein der Preussischen Rheinlande, Westfalens und des Regierungsbezirks Osnabrück.
Verhandlungen: 62, 2. 1906; 63, 1. 1906.
— Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde.
Sitzungsberichte: 1905, 2; 1906, 1.
— Poppelsdorf. Deutsche Dendrologische Gesellschaft.
Mitteilungen: 1906.

Braunschweig: Verein für Naturwissenschaft.
Jahresbericht: 14. 1903/1904—1904/1905.

Bremen: Naturwissenschaftlicher Verein.
Abhandlungen: XVIII, 2. 1906.

Breslau: Schlesische Gesellschaft für Vaterländische Cultur.
Jahresbericht: 83. 1905.
— Verein für Schlesische Insektenkunde.
Zeitschrift für Entomologie, Neue Folge: XXXI. 1906.

Chemnitz: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Bericht:

Colmar: Société d'Historie Naturelle.
Bulletin (Mittheilungen), Nouv. Sér.: VIII. 1905—1906.

Danzig: Naturforschende Gesellschaft.
Schriften, Neue Folge: XI, 4. 1906.

Dresden: Naturwissenschaftliche Gesellschaft „Isis".
Sitzungsberichte und Abhandlungen: 1906, 1—2.

Erlangen: Physikalisch-Medicinische Societät.
Sitzungsberichte: 37, 1905.

Frankfurt a. M.: Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft.
Abhandlungen: XXX, 1—2. 1906. 4:o.
Bericht: 1906.
— (Schwanheim): Deutsche Malakozoologische Gesellschaft.
Nachrichtsblatt: XXIX, 2. 1907; XXXVIII, 3—4. 1906; XXXIX, 1—2. 1907.

Frankfurt a. d. O.: Naturwissenschaftlicher Verein.
Helios: XXIII. 1906.

Freiburg i. B.: Naturforschende Gesellschaft.
Bericht: XVI. 1906.

Gera (Reuss): Deutscher Verein zum Schutze der Vogelwelt.
Ornithologische Monatsschrift: XXXI, 6—12. 1906; XXXII, 1—4. 1907.

Giessen: Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde.
Bericht, Neue Folge, Medizinische Abteilung: 1. 1906.

Görlitz: Naturforschende Gesellschaft.
Abhandlungen: XXV, 1. 1906.

Göttingen: K. Gesellschaft der Wissenschaften und der Georg August Universität.
Nachrichten, Mathematisch-physikalische Klasse: 1906. 2—5. 4:o.
Nachrichten, Geschäftliche Mittheilungen: 1906, 1. 4:o.

Greifswald: Geographische Gesellschaft.
Jahresbericht: X. 1905—1906.

— Naturwissenschaftlicher Verein für Neu-Vorpommern und Rügen.
Mittheilungen: XXXVII. 1905.

Guben: Internationeller Entomologischer Verein.
Entomologische Zeitschrift:

Güstrow: Verein der Freunde der Naturgeschichte in Mecklenburg.
Archiv: 59, 2. 1905; 60, 1. 1906.

Halle: K. Leopoldinisch-Carolinisch Deutsche Akademie der Naturforscher.
Nova Acta: LXXXII—LXXXIV. 1904—1905. 4:o.
Repertorium:
Katalog der Bibliotek: III, 1. 1905.

Hamburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Abhandlungen:
Verhandlungen, 3:e Folge: XIII. 1906.

— Die Hamburgischen Wissenschaftlichen Anstalten.
Jahrbuch: XXIII u. Beih. 1—5. 1906.

— Verein für Naturwissenschaftliche Unterhaltung.
Verhandlungen:

Hannau: Wetteranische Gesellschaft für die gesammte Naturkunde.
Bericht:

Hannover: Naturhistorische Gesellschaft.
Jahresbericht:

Helgoland: K. Biologische Anstalt.
Wissenschaftliche Meeresuntersuchungen, Abteilung Helgoland, Neue Folge: VII, 2. 1906; VIII, 1 1906. 4:o.

Hirschberg in Schles.: Riesengebirgsverein.

Karlsruhe: Naturwissenschaftlicher Verein.
Verhandlungen: XIX. 1905—1906.

Kassel: Verein für Naturkunde.
Abhandlungen und Bericht: LXX. 1906.

Kiel: Kommission zur Wissenschaftlichen Untersuchungen der Deutschen Meere (voy. Helgoland).

Wissenschaftliche Meeresuntersuchungen, Abteilung Kiel, Neue Folge: IX. 1906. 4:o.

— Naturwissenschaftlicher Verein für Schlesvig-Holstein.

Schriften: XIII, 2. 1906.

Königsberg in Pr.: Physikalisch-ökonomische Gesellschaft.

Schriften: XLVI. 1905. 4:o.

Landshut: Botanischer Verein.

Bericht.

Lübeck: Geographische Gesellschaft und Naturhistorisches Museum.

Mittheilungen: II, 21. 1906.

Die Geographische Gesellschaft in Lübeck 1882—1907. Lübeck 1907.

Magdeburg: Naturwissenschaftlicher Verein.

Jahresbericht und Abhandlungen:

— Museum für Natur- und Heimatkunde.

Abhandlungen und Berichte: I, 2—3. 1906.

Marburg: Gesellschaft zur Beförderung der gesammten Naturwissenschaften.

Sitzungsberichte: 1905; 1906.

Metz: Société d'Historie Naturelle.

Bulletin: XXIV. 1905

München: K. B. Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-physikalische (II:e) Classe.

Abhandlungen: XXII, 3. 1906; XXIII. 1. 1906. 4:o.

Sitzungsberichte: 1906, 1—3.

Almanach:

Goebel, K., Zur Erinnerung an K. F. Ph. v. Martens. Gedächtnisrede. München 1905. 4:o.

Rothpletz, A., Gedächtnisrede auf Karl Alfred von Zittel. München 1905. 4:o.

— Bayerische Botanische Gesellschaft.

Berichte:

Mitteilungen: 40. 1906; Bd. II, 1—2. 1906—1907.

— Ornithologische Gesellschaft.

Verhandlungen: VI. 1905

Münster: Westfälischer Provinzial-Verein für Wissenschaft und Kunst.

Jahresbericht.

Nürnberg: Naturhistorischer Gesellschaft.
Abhandlungen: XV, 3. 1905.
Jahresbericht: 1904.

Osnabrück: Naturwissenschaftlicher Verein.
Jahresbericht:

Passau: Naturhistorischer Verein.
Bericht:

Regensburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Bericht: X. 1903—1904, nebst Beilage.
Correspondenz-Blatt:

Stettin: Entomologischer Verein.
Entomologische Zeitung: 67, 1. 1906.

Strassburg in E.: K. Universitäts- und Landes-Bibliotek.

Stuttgart: Verein für Vaterländische Naturkunde in Württemberg.
Jahreshefte: 62. 1906, nebst Beilage.

Wiesbaden: Nassauischer Verein für Naturkunde.
Jahrbücher: 59. 1906.

Zwickau: Verein für Naturkunde.
Jahresbericht: XXXIV—XXXV. 1904—1905.

Australie.

Brisbane: The Queensland Museum.
Annals:
Annual Report:

Melbourne: Public Library, Museums and National Gallery of Victoria.
Memoirs of the National Museum, Melbourne: N:o 1. 1906. 4:o.
Catalogue of the Exhibition of Old, rare, and curious Books, Manuscripts, Autographs etc. Melbourne 1906.
Armstrong, Edmund la Touche, The Book of the Public Library, Museums, and National Gallery of Victoria 1856—1906. Melbourne 1906.
Turner, H. G., Adress of the President Melbourne 1906.

Sidney: Linnean Society of New South Wales.
Proceedings, 2:e Ser.:

— The Australian Museum.
Records: VI, 3—4. 1906—1907.
Report: 1906. 4:o.

— Departement of Fisheries of New South Wales.
Annal Report of the Board of Fisheries: 1905. 4:o.
Stead, D. G., Fishes of Australia. 1906.

Autriche-Hongrie.

Bistritz: Gewerbeschule.

Jahresbericht: XXXI. 1904.

Brünn: Naturforschender Verein.

Verhandlungen: XLIII. 1904.

Bericht der Meteorologischen Commission: XXIII. 1903.

Buda-Pest: Magyar Tudomànyos Akadémia (Ungarische Akademie der Naturwissenschaften).

Mathematikai és természettudományi közlemények: XXVIII, 4. 1906.

Értekezések a természettudom. köreböl:

Értekezèsek a mathemat. tudomàn. köreböl:

Mathemat. és természettudom. ertesitö: XXIII, 3–5. 1905; XXIV, 1—2. 1906.

Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn:

Almanach: 1906.

Rapport: 1905.

Herman, Otto, Recensio critica automatica of the Doctrine of Bird-Migration. Budapest 1905.

Ilosvay, Lajos, Bevezetés a szerves Chemiába. I. Szénhidrogének. Budapest 1905.

Klein, Gyula, A Növényvilág és az Ember. Budapest 1905.

Nuricsán, Jozsef, Utmutató a Chemiai Kisérletezésben. Budapest 1906.

— Magyar Nemzeti Múzeum (Ungarisches National-Museum).

Annales historico-naturales: IV, 1—2. 1906.

Természetrajzi Füzetek:

Aquila. Journal pour l'Ornithologie: XII. 1905; XIII. 1906. 4:o.

— La Rédaction de „Rovartani Lapok".

Rovartani Lapok: XIII, 5–10. 1906; XIV, 1—2. 1907.

— La Rédaction de „Bulletin botanique hongrois".

Cracovie: Académie des Sciences. (Akademija Umiejetnossci).

Sprawozdanie komisyi fizyograficznej: XXXIX. 1906 + Atlas in 4:o.

Rozpravy wydzialu matem. przyrod, 3:e Ser.: 5 A, 5 B. 1906.

Bulletin international: 1905, 8—10; 1906, 1—10.

Catalogue of Polish Sientific literature: V, 3—4. 1905; VI, 1–2, 1906.

Zapalowicz, H., Conspectus Florae Galiciae criticus. Vol. I. Krakowie 1906.

Graz: Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark.

Mittheilungen: 1905.

Hermannstadt: Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften.
Verhandlungen und Mitteilungen: LIV. 1904; LV. 1905.

Igló: Ungarischer Karpathen-Verein. (Magyarorszàgi Kárpátegyesület).
Jahrbuch: XXXIII. 1906.

Innsbruck: Naturwissenschaftlich-Medicinischer Verein.
Berichte: XXX. 1905/1906—1906,1907.

Kolozvár (Klausenburg): Rédaction de „Magyar Növenytani Lapok".
Evlolyam:

— Erdélyi Múseum-Egylet. Orvos Természettudomànyi Szakosztályából. (Siebenbürgischer Museum-Verein. Medicinisch-Naturwissensahaftliche Section).
II. Természettudományi szak (Naturwissensch. Abth.): Bd. XXVII (Jahrg. XXX), 1—3. 1905.
Értesitiö (Sitzungsberichte):
III. Népszerü szak.
Értesitö (Sitzungsberichte):

Prag: K. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften. Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe.
Adhandlungen, VII Folge:
Sitzungsberichte: 1906.
Jahresbericht: 1904; 1906.
Verzeichniss der Mitglieder:

— Deutscher naturwissenschaftlich-medicinischer Verein für Böhmen „Lotos".
Sitzungsberichte, Neue Folge: XXV. 1905.

— Societas Entomologica Bohemiæ.
Acta: III, 2—4. 1906; IV, 1. 1907.

Trencsén, Ung.: Trencsén Wármegyei Természettudományi Egylet. (Naturwissenschaftlicher Verein der Trencséner Comitates).
Évkönyre (Jahresheft): XXVII—XXVIII. 1904/1905.

Triest: Museo Civico di Storia Naturale.
Atti, Ser. Nuova:

Wien: K. Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-Naturwissensahaftliche Classe.
Sitzungsberichte, Abth. I: CXIV, 1—10. 1905.
Anzeiger: 1906, 11—27, Titel u. Index.
Mittheilungen der Erdbeben-Commission, Neue Folge: XXVIII—XXX. 1905—1906.

Wien: K. k. Naturhistorisches Hofmuseum
Annalen: XX, 1—4. 1905; XXI. 1. 1906.
— K. k. Zoologisch-Botanische Gesellschaft.
Verhandlungen: LVI. 1906.
— K. k. Geographische Gesellschatt.
Mittheilungen: XLIX, 1—12. 1906.
Abhandlungen:
— Verein zur Verbreitung Naturwissenschaftlicher Kenntnisse.
Schriften: XLVI. 1905/1906.
— Dr. R. v. Wettstein, Professeur.
Oesterreichische Botanische Zeitschrift: LVI, 1—12. 1906.
Zagreb: Societas Historico-naturalis Croatica.
Glasnik: XVII, 2. 1906; XVIII, 1—2. 1906.

Belgique.

Bruxelles: Académie Royale de Belgique. Classe des Sciences.
Bulletin, 3:me Sér.: 1905, 6—12; 1906, 1—4.
Annuaire: 1906.
— Société Royale de Botanique.
Bulletin: XLII, 3. 1904—1905.
— Société Entomologique de Belgique.
Annales: XLIX. 1905.
Table générale des Annales:
Mémoires: XII—XIV. 1906.
— Société Royale Malacologique de Belgique.
Annales:
Procès-Verbaux:
Mémoires:
Bulletin:
— Société Royal Linnéenne.
Bulletin: XXXI, 4, 5, 7, 8. 1906—1907.

Brèsil.

Rio de Janeiro: Muceum National
Archivos.

Canada.

Halifax, N. S.: Nova Scotian Institute of Science.
Proceedings and Transactions:

Chili.

Santiago: Société Scientifique du Chili.
Actes:

Costa Rica.

San José: Museo National. Republica de Costa Rica.
Annales:

Danemarc.

Disko (Grönland): Den danske arktiske station Disko.

Kjöbenhavn: K. Danske Videnskabernes Selskab.
Skrifter (Mémoires). 7:de Række, naturvidenskab. og mathem. Afdeln.: III, 1. 1906. 4:o.
Oversigt: 1906, 2—6; 1907, 1.

— Naturhistorisk Forening.
Videnskabelige Meddelelser: 1906.

— Botanisk Forening.
Botanisk Tidsskrift: XXVII, 2—3. 1906.
Meddelelser:
Medlemsliste:

— Entomologisk Forening.
Entomologiske Meddelelser. Anden Række: III, 2. 1906.

— Bureau du Conseil permanent international pour l'exploration de la mer.
Bulletin, Année: 1905—1906, 2—4. 4:o.
Bulletin statistique des Pêches maritimes des Pays du Nord de l'Europe. Vol. I. 1903—1904. Copenh. 1906. 4:o.
Publications des circonstance: 13 C. 1906; 35. 1906; 36. 1907.
Rapports et Procès-verbaux des Réunions: V. 1906; VI. 1905—1906. 4:o.

— Kommissionen for Havundersögelser.
Meddelelser, Serie Plankton: I, 4. 1906. 4:o.

Espagne.

Madrid: R. Academica de Ciencias.
Memorias: XXIV. 1906.
Revista: III, 6. 1905; IV, 1—6. 1906; V, 1—3. 1906.

Zaragoza: Sociedad Aragonesa de Ciencias naturales.
Boletin: V, 3—10. 1906; VI, 1—4. 1907

États-Unis.

Ann Arbor, Mich.: Michigan Academy of Science.
Annual Report:

Austin, Texas: University of Texas.
Bulletin: 57. 1905; 59. 1905; 60. 1905; 65. 1905; 76. 1906.

Baltimore, Md.: Johns Hopkins University.
Circulars: 182 (1905, n:o 9); 184 (1906, n:o 2).
Memoirs from the Biological Laboratory:

Berkeley, Cal.: University of California.
Publications, Zoology: II, 4—8. 1905—1906; III, 1. 1906.
Publications, Botany: II, 7—11 1905—1906.

Boston, Mass.: American Academy of Arts and Sciences.
Proceedings: XLI, 14—35. 1905—1906; XLII. 1—9. 1906.

— Boston Society of Natural History.
Memoirs:
Proceedings:
Occasional Papers:

Bridgeport, Conn.: Brigdeport Scientific Society.
List of Birds:

Brooklyn, N. Y.: Museum of the Booklyn Institute of Arts and Sciences.
Memoirs of Natural Sciences:
Science Bulletin: I, 7—8. 1905—1906.
Cold Spring Harbor Monographs: VI. 1906.

Cambrigde, Mass.: Museum of Comparative Zoölogy.
Memoirs: XXX, 3. 1906; XXXIII. 1906. 4:o.
Bulletin: XLIII, 4—5. 1906; XLVI, 14. 1906: XLVIII, 3. 1906; XLIX (Geol. Ser. Vol. VIII, n:o 4), 1906; L, 1—5, 8. 1906—1907.
Annual Report: 1905—1906.

Chapel Hill, N. C.: Elisha Mitchell Scientific Society.
Journal: XXII, 2—4 1906.

Chicago Ill.: Academy of Sciences.
Bulletin:
Bulletin of the Geological and Natural History Survey.
Bulletin of the Natural History Survey:
Special Publication:
Annual Report:

— Field Columbian Museum.

Cincinnatti, Ohio: Society of Natural History.
Journal: XX, 5—7. 1906.

Cincinnati, Ohio: Lloyd Library of Botany, Pharmacy and Materia medica.
Bulletin:
Mycological Notes:

Davenport, Iowa: Academy of Natural Sciences.
Proceedings:

Lawrence, Kans.: Kansas University,
Quarterly: Ser. A. Science and Mathematics:
Science Bulletin: 1—10. 1905—1906.
Annual Report of the Experiment station:

Lincoln, Nebr.: Botanical Society of America.
— The University of Nebraska, Zoological Laboratory.
Studies:

Madison, Wisc.: Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Lettres.
Transactions:
— Geological and Natural History Survey.
Bulletin: IV (Ec. Ser. n:o 2). 1898; XIV (Ec. Ser. n:o 9). 1906.

Meriden, Conn.: Scientific Association.
Transactions:
Proceedings:
Annual Address:

Minneapolis, Minn.: Geological and Natural History Survey of Minnesota.
Reports, Zoological Series:

Newark, Delaw.: Delaware College Agricultural Experiment Station, Entomological Department.
Annual Report:
Bulletin:

New-Brigton, N. Y.: Staten Island Association of Arts and Sciences.
Proceedings: IX, Index. 1905; N. Ser. I, 1—3. 1906 + Atlas in 4:o; Memorial Number. 1907; History. 1906.
Special:

New-Haven, Conn.: Connecticut Academy of Arts and Sciences.
Transactions:

New-York, N. Y.: New-York Academy of Sciencis.
Memoirs:
Annals:
Transactions:
Index:

New-York, N. Y.: New-York Botanical Garden.
Bulletin: IV, 13. 1906; V, 16. 1906.

Philadelphia, Pa.: Academy of Natural Sciences.
Proceedings: LVII, 3. 1905; LVIII, 1. 1906.
— American Philosophical Society.
Proceedings:
Report:
Subject Register:
Supplement Register:
— Wagner Free Institut of Science.
Transactions:
— University of Pensylvania.
Contributions from the Botanical laboratory:
— Free Museum of Science and Art, Department of Archæology, University Pennsylvania.
Bulletin:

Portland, Maine: Society of Natural History.
Proceedings:

Rochester, N. Y.: Academy of Science.
Proceedings: III, p. 231—344. 1906; IV, p. 203—231, Pl. XX—XXV. 1906.

San Francisco, Cal.: California Academy of Sciences.
Memoirs:
Proceedings, 3. Ser.:
Botany:
Zoology:
Geology:
Math Phys.:
Occasional Papers:
— The Hopkins Seaside Laboratory of the Leland Stanford Jr. University.
Contributions to Biology:
Annual Register:

Springfield, Ill.: The State Entomologist of the Illinois.
Report: 23. 1905.

S:t Louis, Mo.: Academy of Science.
Transactions:
— Missouri Botanical Garden.
Annual Report:

Topeka, Kans.: Kansas Academy of Science.
Transactions:

Trenton, N. J.: New Jersey Natural History Society (formerly The Trenton Natural History Society).
Journal:

Tufts College, Mass.: Tufts College.
Studies: II, 1—2 (Scientif. Ser.). 1905—1906.

Urbana, Ill.: Illinois State Laboratory of Natural History.
Bulletin: VII, 6—7. 1906—1907.
Article:
Bienniel Report:

Washington, D. C.: Department of Interior (U. S. Geological Survey).
Monographs:
Bulletin:
Annual Report:
Mineral Resources:
Water-Supply and Irrigation Papers:
Professional Papers:

— Department of Agriculture.
Report:
Yearbook: 1905.

— Division of Ornithology and Mammology.
Bulletin:

— Division of Economic Ornithology and Mammology.
Bulletin:

— Division of Chemistry.
Bulletin:

— Division of Biological Survey.
Bulletin:
North American Fauna:

— Smithsonian Instutition (U. S. National Museum).
Annual Report:
Report of the U. S. National Museum: 1905; 1906.
From the Smithsonian Report:
Bulletin of the U. S. National Museum:

— Anthropological Society.
The American Anthropologist.
Special Papers:

— Entomological Society.
Proceedings: VIII, 1 2. 1906.

— Carnegie Institution of Washington.
Publications: (Papers of the Station for Experimental Evolution at Cold Spring Harbor, New-York. N:rs 5—7. 1906.

Finlande.

Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten (Société des Sciences de Finlande).
Acta:
Bidrag:
Öfversigt: XLVIII. 1905—1906.
Observations météorologiques:

— Geografiska Föreningeu.
Meddelanden: VII. 1904—1906.
Tidskrift: XVIII, 4—6. 1906; XIX, 1. 1907.

— Sällskapet för Finlands Geografi (Société de Géographie de Finlande).
Fennia: 22. 1904—1906.

— Universitets-Biblioteket.

— Finska Forstföreningen.
Meddelanden: XXIII, 1—3 + supplem. 1906.
Ströskrifter:
Metsän Ystävä: XIII, 1—4. 1907.

— Fiskeriföreningen i Finland.
Fiskeritidskrift: XV, 4—12. 1906; XVI, 1—3, 1907.
Suomen Kalastuslehti: XV, 4—12. 1906; XVI, 1—3. 1907.

— La Rédaction de „Tidskrift för jägare och fiskare"
Tidskrift: XIV, 3—6. 1906; XV, 1—2. 1907.

France.

Amiens: Société Linnéenne du Nord de la France.
Mémoires:
Bulletin: XVII, 357—368. 1904—1905.

Angers: Société d'Etudes Scientifiques.
Bulletin: Nouv. Sér.: XXXIV. 1904.

Béziers: Société d'Etude des Sciences Naturelles.
Bulletin: XXVII. 1904.

Bordeaux: Société Linnéenne.
Actes:

Caen: Société Linnéenne de Normandie.
Bulletin: 5:e Sér.:

Cherbourg: Société Nationale des Sciences Naturelles et Mathématiques.
Mémoires:

Langres: Société de Sciences Naturelles de la Haute-Marne.
Bulletin: III, 10—13. 1906—1907; IV, 14. 1907.

La Rochelle: Académie. Société des Sciences Naturelles.
Annales:

Lyon: Société Linnéenne.
Annales, N. Sér.: LII. 1905.

— Muséum d'Historie Naturelle.
Archives:

— Société Botanique de Lyon.
Annales: XXX. 1905.
Bulletin:

— Acadêmie des scienses, belles-lettres et arts. Sciences et lettres.
Mémoires, 3:e Sér.:

— Société d'Agriculture, sciences et industrie.
Annales 7:de Sèr.: 1905.

Marseille: Musée d'Historie Naturelle.
Annales, Zoologie:
Annales: IX, 2. 1904—1905. 4:o.
Bulletin, 2:e Sér.:

Montpellier: Académie des Sciences et Lettres.
Mémoires de la section de médecine, 2:e Sér.:
Mémoires de la section des sciences, 2:e Sér.:

Nancy: Société des Sciences (Ci-devant Société des Sciences Naturelles de Strasbourg).
Bulletin, 2:e Sér.:
Bulletin des séances, Sér, VI, 3—4. 1905; VII, 1. 1906.

Nantes: Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France.
Bulletin, 2:e Sér.:

— Société Académique de Nantes.
Annales, 8:e Sér.: V, 4. 1905; VI. 1905.

Nimes: Société d'Etude des Sciences Naturelles.
Bulletin:
Supplement:

Paris: Société Entomologique de France.
Annales:
Bulletin:

— Société Zoologique de France.
Mémoires:
Bulletin: XXX. 1905.

— Muséum d'Historie Naturelles.

— Société de Géographie.
La Géographie: XII, 5—6 1905; XIII, 1—6 1906; XIV. 1. 1907.

Paris: Rédaction de „La Feuille des jeunes naturalistes“.
Feuille, 4:e Sér.: XXXV, 428—431. 1906; XXXVI, 432. 1906; XXXVII. 433—439. 1906—1907.

Reims: Société d'Étude des Sciences Naturelles.
Bulletin, 3:e Sér.: XIV, 1—4. 1905.
Comptes rendus:
Travaux:
Procès verbaux:

Rennes: L'Université.
Travaux scientifiques: I, 1—3. 1902; II. 1903; IV. 1905.

Rouen: Société des Amis des Sciences Naturelles.
Bulletin, 4:e Sér.: XL, 1—2. 1904.

Toulouse: Société d'Historie Naturelle.
Bulletin: XXXIX, 3—4. 1905.

— Société des Sciences Physiques et Naturelles.
Bulletin:

— Société Française Botanique.
Revue de Botanique.

Villefranche: Station viticole.

Grande-Bretagne et Irlande.

Cambridge: Cambridge Philosophical Society.
Proceedings: XIII, 1—6. 1905—1906; XIV, 1. 1906.

Edinburgh: Royal Society.
Transactions: XL, 3—4. 1902—1904; XLI. 1903—1905; XLIII. 1905; XLV, 1. 1905—1906.
Proceedings: XXIV. 1901/02—1902/03; XXV, 1—2. 1903—1905; XXVI, 1—6. 1905—1906.

— Botanical Society.
Transactions:
Proceedings:
Transactions and Proceedings: XXIII, 2. 1906.
Annual Report:

— La Rédaction de „The Annals of Scottish Natural History“.
Annals.

Glasgow: Natural History Society.
Proceedings and Transactions, N. S.: VII, P. III. 1904—1905.

London: Royal Society.
Proceedings: Ser. A. Vol. 77. N:o A. 519—520. 1906; Vol. 78. N:o A. 521—526. 1906; Vol. 79. N:o A. 527—528. 1907. — Ser. B. Vol. 77. N:o B. 520—521. 1906; Vol. 78. N:o B. 522—527. 1906; Vol. 79. N:o B. 528—530. 1907.
Reports of the Sleeping Sickness Commission:
Reports to the Evolution Committee. Report III. London 1906.
Obituary Notices:

— Linnean Society.
Journal, Botany: XXXVII, 260—262. 1906.
Journal, Zoology: XXIX, 194. 1906.
Proceedings: 1905—1906.
List: 1906—1907.

— Royal Gardens, Kew.
Bulletin: 1906.

— Distant, W. L.
The Zoologist, 4 Ser.:

Newcastle-upon-Tyne: Natural History Society of Northumberland, Durham and Newcastle-upon-Tyne.
Transactions: New Ser.: II. 1906.

Plymouth: Marine Biological Association.
Journal, New Ser.: VII, 3—5 1906.

Italia.

Bologna: R. Accademia delle Scienze.
Memoire, Ser. 5:
Indici generali:
Rendiconti. N. Ser.:

Catania: Accademia Gioenia di Scienze Naturali.
Atti, Ser. 4: XVIII. 1905. 4:o.
Bulletino mensile, Nuovo Ser: 88—92. 1906—1907.

Firenze: Società Entomologica Italiana.
Bulletino: XXXVII, 2—4. 1905.

— Redazione della „Redia", Giornale di Entomologia.
Redia: II, 2. 1904; III, 1. 1905.

Genova: Museo Civico di Storia Naturale.
Annali, Ser. 3:a:

— Direzione del Giornale „Malpighia".
Malpighia: XX, 1—9. 1906.

Milano: Società Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico di Storia Naturale.
Atti: XLV, 1—3. 1906—1907.
Memorie:
Elenco dei Soci. — Istituti scientifici correspondenti. Indice generale. 1906.

Modena: R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti.
Memoire, Ser. 3:

— Società dei Naturalisti e Matematici.
Atti, Ser. 4:

— Redactore della „La Nouva Notarisia".
L. N. Notarisia: XVII, 3—4. 1906; XVIII, 1—2. 1907.

Napoli: R. Accademia delle Scienze Fisiche e Matematiche.
Atti, Ser. 2: XII. 1905.
Rendiconto, Ser. 3: XI, 4—12. 1905; XII, 1—4. 1906.

— Società Africana d'Italia.
Bolletino: XXIV, 12. 1905; XXV, 3—4, 6—12. 1906; XXVI, 1—2. 1907.

— Società di Naturalisti.
Bolletino, Ser. I:

— Museo Zoologico della R. Università.
Annuario (N. Ser.): II, 1—16. 1905—1906:

Padova: Accademia scientifica Veneto-Trentino-Istriana (ci-devant Società Veneto-Trentina di Scienze Naturali).
Atti, Nuova Ser: II, 2. 1905
Bulletino:

Palermo: Redazione della „Naturalista Siciliano".
Il Natur. Sicil, N. Ser.:

— R. Orto Botanico di Palermo.
Bolletino:

— R. Instituto Botanico di Palermo.
Contribuzioni alla Biologia vegetale:

Pisa: Società Toscana di Scienze Naturali.
Memorie: XXI. 1905.
Processi verbali: XIV, 9—10. 1905; XV, 1—5. 1906; XVI. 1—2. 1906—1907.

Roma: R. Instituto Botanico.
Annuario:
Annali di Botanica: IV, 3—4. 1906; V, 1—3. 1906—1907.

— Biblioteca Nazionale Centrale Vittorio-Emanuele.
Bolletino:
Indice:

Roma: Società Zoologica Italiana. (Ci-devant Società Romana per gli Studi Zoologici).
Bolletino, Ser. 2: VI, 7—8. 1905; VII, 1—6. 1906.
— R. Accademia dei Lincei.
Atti: XV, 7—12 (1:o Sem.). 1906; XV, 1—12 (2:o Sem.). 1906; XVI, 1—7 (1:o Sem.). 1907.

Varese: Società Crittogamologica Italiana.
Memorie:
Atti:

Venezia: Redazione della „Notarisia".
Notarisia, Serie Notarisia-Neptunia:
Sommario:

Japon.

Kyōto: College of Science and Engineering, Kyōto Imperial University.
Memoirs:

Tōkyō: College of Science, Imperial University.
Journal: XX, 11—12. 1905; XXI, 1. 1906.

Les Indes occidentales.

Kingston: The Institute of Jamaica.
Journal:
Annual Report:

Les Indes orientales.

Calcutta: Asiatic Society of Bengal.
Journal, P. I:
Journal, P. II:
Journal, P. III:
Proceedings:
Journal & Proceedings:
Index:
Annual Address:

Luxembourg.

Luxembourg: Société Botanique.
Recueil des Mémoires et des Travaux: XVI. 1902—1903.
— „Fauna", Verein Luxemburger Naturfreunde (Société des Naturalistes Luxembourgeois).
Mittheilungen (Comptes Rendus): XVI. 1906.

Norvège.

Bergen: Bergens Museum.

Aarbog: 1906, 1—3; 1907. 1.

Aarsberetning: 1906.

Sars, G. O, An account of the Crustacea of Norway: V, 13—16, 1906. 4:o.

Meeresfauna von Bergen: 2—3. 1906.

— Norges Fiskeristyrelse (Direction des pêches de la Norvège).

Aarsberetning: 1905, 4—5; 1906, 2—4; 1907, 1.

Christiania: Universitetet.

— Videnskabs Selskabet.

Forhandlinger:

Nyt Magazin for Naturvidenskaberne.

Stavanger: Stavanger Museum.

Aarshefte: 1905.

Trondhjem: K. Norske Videnskabers Selskab.

Skrifter: 1905.

Tromsö: Museum.

Aarshefter: 28. 1905.

Aarsberetning: 1905.

Pays-Bas.

Amsterdam: K. Akademie van Wetenschappen.

Verhandelingen. Afd. Natuurkunde, Tweede Sectie: XII, 3—4. 1906.

Verslagen and Mededeelingen, Afd. Natuurk., 3:e Reeks:

Register of de Verslagen aud Mededeelingen:

Verslag van de Gewone Vergaderingen der Wis- en Natuurkundige Afdeeling: XIV, 1—2. 1905—1906.

Proceedings of the Section of Sciences: VIII, 1—2. 1905—1906.

Jaarboek: 1905.

— Genootschap ter Bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde. Sectie voor Natuurwetenschappen.

Maandblad:

Werken Tweede Serie: V, 5. 1907.

Groningen: Natuurkundig Genootschap.

Verslag: 1905.

Harlem: La Société Hollandaise des Sciences.

Archives néerlandaises, Sér. 2: XI, 3—5. 1906; XII, 1—2. 1907.

Leiden: Nederlandsche Dierkundige Vereeiniging.
Tijdschrift, 2:de Sér.: X, 1—2. 1906.
Catalogus d. Bibliothek:

Nijmegen: Nederlandsche Botanische Vereeniging.
N. Kruidkundig Archief, 2:de Sér.: 1906.
Recueil des Travaux Botaniques Néerlandais: II, 3—4. 1906; III, 1—2. 1907.
Prodromus Florae Batavae:

s'Gravenhage: Nederlandsche Entomologische Vereeniging.
Tijdschrift: XLIX, 2—3. 1906.
Entomologische Berichten: 25—30. 1905—1906.

Utrecht: Société Provincial des Arts et Sciences.
Verslag: 1906.
Aanteekeningen: 1906.
Naamlijst.: 1906.
Registers 1845—1905.

Portugal.

Lisboa: Academia Real das Sciencias. Classe de science, mathem., physic. e. natur.
Memorias, Nova Ser.:
Journal:

République Argentine.

Buenos Aires: Sociedad Cientifica Argentina.
Anales: LXI, 2—6. 1906; LXII, 1. 1906.

— La Rédaction de „Revista Argentina de Historia Natural".
Revista:

— Museo de Productos Argentinos.
Boletin:

— Museo Nacional de Buenos Aires. (Ci-devant Museo Publico).
Anales, Ser. 3: V. 1905.
Comunicaciones:

Córdoba: Academia Nacional de Ciéncias,
Actas:
Boletin:

La Plata: Museo de la Plata.
Revista:

— Universidad de La Plata. Facultad de Ciencias Fisico-Matematicas.
Publicaciones:

Roumanie.

Bucarest: L'Herbier de l'Institut botanique.
Bulletin:

Russie.

Dorpat: Naturforscher-Gesellschaft.
Schriften: XVII. 1906. 4:o
Archiv, 2:te Ser.:
Sitzungsberichte: XIV, 2. 1905; XV, 1—3. 1906.
Verzeichnis der Editionen-General-Namenregister zu III (1869) bis XIV (1905) incl. der Sitzungsberichte. 1906.

Irkutsk: La Direction du Musée.

Jakutsk: La Direction du Musée.

Kasan: Société des Naturalistes á l'Université Impériale de Kasan.
Travaux (Trudi): XXXVIII, 4--6. 1905.
Comptes rendues:

Kharkow: Société des Naturalistes á l'Université Impériale de Kharkow.
Travaux (Trudi): XXXIX, 1—2. 1904—1905; XL, 1. 1905.

Kiew: Société des Naturalistes de Kiew.
Mémoires: XX, 2. 1906.
Procès- Verbal:

Kischineff: Société des Naturalistes Bessarabiens.
Travaux: I, 1. 1904—1906.

Minusinsk: Museum.
Очтетъ:

Moscou: Société Impériale des Naturalistes.
Nouvaux Mémoires:
Bulletin: 1905, 1—4; 1906, 1—2.
Meteorologische Beobachtungen:

— Directorium der K. Universitäts-Bibliothek.
Gelehrte Nachrichten (Naturhist. Abth.):

Nikolsk: Hydrobiologisches Laboratorium der Fischzuchtanstalt Nikolsk.
Aus der Fischzuchtanstalt Nikolsk:

Odessa: Société des Naturalistes de la Nouvelle Russie.
Mémoires: XXIX. 1906.

Riga: Naturforschender Verein.
Korrespondenzblatt: XLIX. 1906.
Arbeiten, Neue Folge:

Saratow: Station biologique du Wolga.
Travaux des vacances: 1902.
Compte-rendu: 1901.
Bericht: 1905.

S:t Pétersbourg: Académie Impériale des Sciences.
Mémoires, 7:e Sér.:
Mémoires, 8:e Sér.: XVI, 4—5, 7—8, 11. 1904—1905; XVII, 1—2. 1905: XVIII, 1. 1905.
Mélanges biologiques:
Bulletin, Nouv. Sér.:
Bulletin, V:e Séer.: XXII. 1905; XXIII. 1905.
Bulletin, VI:e Sér.: 1907, 1—7. 4:o.
Annuaire du Musée zoologique: X, 3—4. 1905; Beilage zu Bd. XI. 1906.
Bibliotheca zoologica rossica: I. 1905.
Travaux du Musée botanique:
Липскій, Ботаническіе сады Мадрида, Лиссабона и Кью. С. Петерб. 1906.
Schedae ad Herbarium Florae Rossicae.

— Hortus Botaniqus. (Jardin Imperial botanique).
Acta: XXIV, 3. 1905; XXVI, 1, 1906.
Bulletin:
Отчетъ: 1905.

— Societas Entomologica Rossica.
Horæ: XXXVII. 1904—1905.

— La Société Impériale des Naturalistes de S:t Petersbourg.
Trudi (Travaux):
Travaux de l'Expedition Aralo-Caspienne: VII. 1905.
Section Botanique.
Travaux: XXXV, 3. 1906.
Journal botanique: 1906, 1—5.
Section de Zoologie et de Physiologie.
Travaux: XXXVI, 2. 1906; XXXVII, 4. 1906.
Section de Géologie et Minéralogie.
Travaux: XXXIV, 5. 1906.
Comptes rendus: XXXVII, 1. N:o 3—8. 1906; XXXVIII, 1. N:o 1. 1907.

Tiflis: Kaukasisches Museum.
Mitteilungen: II, 2—4. 1905.

Suède.

Göteborg: K. Vetenskaps och Vitterhets Samhället.
Handlingar, 4:de Följden: VII—IX. 1906.

Lund: Universitetet.

Acta (Årsskrift). Afd. II. K. Fysiografiska Sällskapets Handlingar: XL. 1904. 4:o

Acta, Ny följd. Afd. II. Medicin samt matematiska och naturvetenskapliga ämnen: I. 1905. 4:o.

— La Rédaction de „Botaniska Notiser".

Botaniska Notiser: 1906, 3 - 6; 1907, 1—2.

Stockholm: K. Svenska Vetenskaps-Akademien.

Handlingar, Ny följd: 40, 1, 4—5. 1906; 41, 1—3, 5—7. 1906; 42, 1. 1906. 4:o.

Arkiv för Botanik: V. 3—4. 1906; VI, 1—2 1906.

Arkiv för Zoologi: III, 2. 1906.

Öfversigt:

Årsbok: 1906.

Lefnadsteckningar:

— Entomologiska Föreningen.

Entomologisk Tidskrift: 27. 1906

— Bergianska Stiftelsen.

Acta Horti Bergiani:

— Statens skogsförsöksanstalt.

Meddelanden: 3. 1906. 4:o.

Uppsala: R. Societas Scientarium.

Nova Acta, Ser. 4: I, 4—6. 1906—1907. 4:o.

— Kongl. Universitetet (par Mr le Bibliothécaire, Prof. Annerstedt).

Redogörelse: 1905—1906.

Botaniska studier tillägnade F. R. Kjellman den 4 november 1906. Upsala 1906.

Rosander, H. A., Studier öfver bladmossornas organisation. Mössa, vaginula och sporogon. Ak. afh. Uppsala 1906.

Witte, H., Till de svenska alfvarväxternas ekologi. Ak. afh. Uppsala 1906.

Bulletin of the Geological Institution: VII, 13—14. 1904—1905.

Suisse.

Basel: Naturforschende Gesellschaft.

Verhandlungen: XVIII, 3. 1906.

Bern: Naturforschende Gesellschaft.

Mittheilungen: 1591—1608. 1906.

— La Société Botanique Suisse (Schweizerische Botanische Gesellschaft).

Bulletin (Berichte):

Chambésy prés Cenève: L'Herbier Boissier.
Bulletin, 2:e Sér.: VI, 6—12. 1906; VII, 1—5. 1907.
Mémoires:

Chur: Naturforschende Gesellschaft Graubündens.
Jahresbericht, Neue Folge: XLVIII. 1905/06.

Genève: Société de Physique et d'Histoire Naturelle.
Mémoires: XXXV, 2. 1906. 4:o.

— La Direction du Conservatoire et du Jardin botaniques.
Annuaire:

Lausanne: Société Vaudoise des Sciences Naturelles.
Bulletin, 5:me Sér.: XLII, 155—156. 1906.

Neuchâtel: Société des Sciences Naturelles.
Bulletin: XXXII, 1903—1904.

Schaffhausen: Schweizerische Entomologische Gesellschaft (Société Entomologique Suisse).
Mittheilungen (Bulletin): XI, 4—5. 1906.

St. Gallen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Bericht:
Jahrbuch: 1905.

Winterthur: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Mitteilungen: VI. 1905/1906.

Zürich: Naturforschende Gesellschaft.

Uruguay.

Montevideo: Museo Nacional.
Anales, Ser 2:
Anales, Sección historico-filosofica:
Arechavaleta, J., Flora Uruguaya: III, 1. 1906. 4:o.

2. Dons.

Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut, Utrecht.
Meteorologisch Jaarboek (Annuaire météorologique): 1904. A. Météorologie. 1906. 4:o. B. Magnétisme terrestre. 1906. 4:o.
Mededeelingen en Verhandelingen. 1—4. Utrecht 1905—1906.

The John Crerar Library, Chicago.
Eleventh annual Report for the year 1905. Chicago 1906.

Louisiana State University and A. & M. College, Agricultural Experiment Station.
Bulletin N:o 85, 86, 89. Baton Rouge, La. 1906.

Institut Agronomique de Moscou.
Observations faites à l'Observatoire Météorologique 1905. Moscou 1906.

Императ. русское общество акклиматизацiи животныхъ и растенiй. Дневникъ отдѣла ихтiологiи. II. 7. Moskva 1906.

Finska Landtbruksstyrelsen (Suom. Maanviljelyshallitus).
Meddelanden (Tiedonantoja):
LII. *Bredenberg, G. A.*, 1. Meddelanden från smörlaboratoriet i Hangö för år 1904. Helsingfors 1906. 4:o. Id. en finnois.
Tietoja Englannin Meijerituote- ja Margariinimarkkinoista kymmenvuotiskautena 1896—1905. Julaissut Suomen Meijeriyhdistys. Helsingissä. 1906. 4:o.

Janet, Ch., Description du matériel d'une petite installation scientifique. 1. Partie. Limoges 1905.
— Anatomie de la téte du *Lasius niger*. Limoges 1905.

Mockrzecki, S. A., Отчетъ по естественно-историческому музею Таврическаго губернскаго земства за 1906 годѣ. Годъ. VII. Симферополь 1906.
— Отчетъ е дѣятельности руберискаго энтомолога Таврическаго земства за 1906 гобѣ. XIV. 1906.

Helsingfors le 13 mai 1907.

Enzio Reuter,
Bibliothécaire.

Übersicht der wichtigeren Mitteilungen

1906—1907.

I. Zoologie.

Bericht über seine in Gesellschaft mit den Herren Cand. phil. R. Krogerus und Stud. U. Sahlberg hauptsächlich zu entomologischem Zweck im Sommer 1905 unternommene Reise nach Lapponia kemensis, enontekensis und inarensis erstattet Herr Stud. Armas Nyman. S. 15—20.

Mammalia.

Lepus timidus L. Ein vollständig schwarzes, in Lappfjärd, Ostrobottnia australis, geschossenes Exemplar wurde von Herrn Präparator G. W. Forssell vorgelegt. Herr Student G. Ekman teilte mit, dass er in Rantasalmi, Savonia australis, im Jahre 1899 einen melanistischen Hasen beobachtet hatte. Auch in der Umgebung von Björneborg, Satakunta, soll ein ähnliches Individuum vorgekommen sein. S. 3.

Aves.

Vermischte Notizen.

Über die *Vögel als Verbreiter der Eiche* sprach Herr Professor E. E. Sundvik. Durch Untersuchungen zahlreicher Standorte junger Eichen war Herr Sundvik zu der Überzeugung gekommen, dass verschiedene Vögel, wie *Nucifraga caryocatactes* L., *Sitta europæa* L. und vermutlich auch *Garrulus*- Arten, bei der Verbreitung der Eiche eine grosse Rolle spielen. Die scheuen Vögel wagen die Eicheln nicht in der Nähe von Wohnhäusern zu verzehren, sondern fliegen mit den Eicheln in den Wald, wo dieselben oft verloren gehen und später keimen. Auch sollen die Vögel die Eicheln, wenn sie zu hart sind, in der Erde verstecken um dieselben später, wenn sie bei der Keimung weich werden, aufzusuchen und zu verzehren; dabei werden aber die Verstecke oft vergessen, und aus der Eichel entwickelt sich eine Eiche. S. 61—63. — Herr Cand. phil. A. Palmgren bestätigte die obigen Beobachtungen: auf den Ålands-Inseln ist *Nucifraga caryocatactes* L. der Bevölkerung gut bekannt, und seine Gewohnheit Eicheln und Haselnüsse zu begraben hat sogar zu einer Redensart Veranlassung gegeben. S. 63—64.

Über das Vorkommen von *Larus canus* L. im Hafen von Helsingfors während des Winters 1906—1907 teilte Herr Student E. W. Suomalainen einige Beobachtungen mit. Trotz der strengen Kälte, welche alle Häfen und das Meer weit hinaus mit Eis belegte, wurden einzelne Möven beobachtet, die in den durch die Schiffahrt gebildeten freien Wasserflächen ihre Nahrung suchten. S. 77—78.

Neu für das Gebiet.

Tetrao urogallus L. f. *lugens* Lönnb. Herr Dozent K. M. Levander teilte mit, dass Herr Professor Einar Lönnberg in Stockholm nach finländischen Exemplaren in

„Ibis" 1906 eine neue Form *lugens* des Auerhuhns beschrieben hat. S. 141—142.

Seltenheiten. — Wichtigere neue Fundorte.

Coracias garrula L. Savonia borealis, Kuopio. Federn wurden von Herrn Stud. E. W. Suomalainen am 14. August 1906 gefunden. Im Juni 1900 wurde die Art bei Puijo von Herrn E. Sahlstein beobachtet. S. 3.

Cygnus bewickii Yarrell. Isthmus karelicus, Äyräpääjärvi. Im Herbst 1905 zogen nur Individuen dieser Art, während *Cygnus musicus* L. fehlte. Nach Alpheraki. K. M. Levander. S. 141.

Nucifraga caryocatactes L. Regio aboënsis, Korpo. Die Art ist hier nistend gefunden worden. J. A. Palmén. S. 64.

Otis tetrax L. Savonia australis, S:t Michel. Im Winter 1906 wurde ein Exemplar von Herrn Mag. phil. E. G. Åkesson geschossen. G. W. Forssell. S. 119.

Phalaropus fulicarius L. Savonia borealis, Kuopio. Ein totes Exemplar fand Herr E. W. Suomalainen den 1. August 1906. S. 3.

Pisces.

Vermischte Notizen.

Alburnus lucidus Heckel & Kner. Zwei bei Mariehamn, Alandia, den 8. November 1906 gefangene Exemplare mit Skoliose wurden von Herrn Dozenten K. M. Levander vorgelegt. S. 53.

Perca fluviatilis L. Skelette mit hochgradiger Wirbelsäulenverkrümmung wurden von Herrn Förster J. E. Ekström gezeigt. Nach Angaben des Herrn Förster R. Malmborg sollen 70% der Barsche im See Laihajärvi, Tavastia australis, an Skoliose leiden. S. 119.

Lucioperca sandra Cuv. Unarinjärvi, Lapponia kemensis, 67° 25′ nördl. Breite. Der nördlichste Fundort dieses Fisches. A. Nyman, R. Krogerus, U. Sahlberg. S. 16.

Insecta.

Coleoptera.

Vermischte Notizen.

Cynegetis impunctata L. Biologische Beobachtungen über diese Art wurden von den Herren Stud. med. R. Forsius und Cand. phil. Å. Nordström auf Åland gemacht. Als Futterpflanze ist *Avena elatior* anzusehen, deren Blätter von dem Käfer benagt wurden. Der Käfer war hauptsächlich am Nachmittag in Bewegung und liess sich, wenn er beunruhigt wurde, zu Boden fallen, wo er unbeweglich liegen blieb. Die Kopulation fand im Juni statt, worauf die Art verschwand um im August wieder zahlreich zum Vorschein zu kommen. Die Larven wurden nicht beobachtet. R. Forsius. S. 39—40.

Micruria melanocephala Marsh. Ein in Mohla gefundenes, zu dieser Art gezogenes Exemplar soll nach einer Untersuchung von Herrn Stud. med. R. Forsius ein *Heterhelus solani* Heer sein. Erstgenannte Art ist also aus der finländischen Fauna zu streichen. S. 40.

Eine neue Philonthus-Art aus Nord-Russland: B. Poppius. S. 46—47.

Zur Kenntnis der finländischen Arten der Gattung Notiophilus Dum.: B. Poppius. S. 47—51.

Zur Synonymik einiger nord-europäischer und sibirischer Carabiden: B. Poppius. S. 82—85.

Zwei neue Stenus-Arten aus Lappland: B. Poppius. S. 106—108.

Neu für das Gebiet.

Brachypterus glaber Newm. Regio aboënsis, Åbo: H. Söderman. S. 53.

Cynegetis impunctata L. Alandia, Sund: R. Frey, R. Forsius, Å. Nordström. S. 39—40.

Heterocerus obsoletus Curtis. Alandia, Finström: R. Frey, R. Forsius. S. 40.

Notiophilus fasciatus Mäkl. Karelia borealis, Nurmes: J. Sahlberg; Kar. onegensis, Dianovagora: B. Poppius; Kuusamo: J. Sahlberg; Lapponia inarensis, Tana-Fluss: B. Poppius; Lapp. imandræ, Kantalaks: Edgrén, Konosero: Levander, Imandra, Umba, Nuortjaur, Hibinä; Lapp. ponojensis: J. Sahlberg. S. 49—51.

N. hypocrita Putz. Über das ganze Gebiet verbreitet. S. 49.

N. pusillus Waterh. Nylandia, Helsingfors: K. M. Levander. S. 48.

Stenus bernhaueri n. sp. Lapponia inarensis, Komsiovaara: B. Poppius. S. 107.

Stenus subarcticus n. sp. Lapponia inarensis, Komsiovaara: B. Poppius. S. 106.

Trechus discus Fabr. Tavastia australis, Hattula: A. Wegelius. S. 32.

Seltenheiten. — Wichtigere neue Fundorte.

Agrilus integerrimus Ratzb. Regio aboënsis, Karislojo: R. Krogerus, Å. Nordström. S. 40.

Aphodius villosus Gyll. Regio aboënsis, Pargas: O. M. Reuter. S. 22.

Hylesinus fraxini Panz. Nylandia, Helsingfors; Regio aboënsis, Nystad: H. Söderman. S. 53.

Nemosoma elongatum L. Alandia, Sund: R. Frey. S. 11.

Osmoderma eremita L. Regio aboënsis, Runsala: A. Grunér, W. Hellén. S. 21—22.

Hymenoptera.

Vermischte Notizen.

Forstentomologisches: E. Reuter. S. 45.

Schwarze Bienen wurden von Herrn Professor O. M. Reuter vorgelegt. In dem entomologischen Museum der Universität steht schon seit 30 Jahren eine schwarze Biene und zwar wie die jetzt demonstrierten aus Kustö, Regio aboënsis. Eine Untersuchung der Bienen zeigte aber, dass

dieselben nicht melanistisch, sondern von Russ schwarz geworden waren. Sie waren durch den Schornstein in ein Zimmer gelangt, wo sie gestorben waren; vermutlich dadurch dass die Stigmen durch den Russ verstopft waren. — Der Vortragende erinnerte an eine ältere Mitteilung über ein Bienennest in einem Schornstein, in welchem die Bienen also in vertikaler Richtung eindringen mussten. — Herr A. Poppius hatte auch ein Bienennest in einem Schornstein beobachtet, und die Bienen kamen auch in diesem Fall durch den Ofen in das Zimmer. S. 23—24.

Odynerus parietum (L.) Latr. Herr Doktor E. Reuter teilte mit, dass er ein Nest von dieser Art in dem Schloss einer Kommodenlade in einem Wohnzimmer in Sjundeå, Nylandia, beobachtet hatte. S. 61.

Über *Rosenschädlinge* unter den Tenthrediniden sprach Herr Professor J. Sahlberg. Mit einem Hinweis auf einen früheren Aufsatz in Medd. af Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 21, p. 10—12, teilte der Vortragende mit, dass er im Mai 1906 in Karislojo, Regio aboënsis, ausser den allgemein verbreiteten *Hylotoma rosarum* und *Emphytus cinctus* noch folgende, in unserem Lande früher nicht bekannte Arten beobachtet hatte: *Ardis plana* Klug, c. 50 eierlegende Exemplare; *Eriocampoides æthiops* Fabr., mit der vorigen Art zusammen, aber seltener; *Lygæonematus punctifrons* Thoms., nur 6 Exemplare; *Ardis bipunctata* Klug, 1 Individuum. S. 55—56. — Anlässlich dieser Mitteilung berichtete Herr Stud. med. Runar Forsius, dass *Ardis plana* Klug (= *Blennocampa rosarum* Brischke) aus Nylandia, Helsinge, und Alandia, Finström und Hammarland, bekannt ist, und dass *Eriocampoides æthiops* Fabr. eine ziemlich grosse Verbreitung im Lande hat. S. 56—57.

Berichtigungen über falsche Bestimmungen finländischer *Chalastogastra* wurden auf S. 99—100 von Herrn Stud. med. R. Forsius gegeben. Besonders wurde die Aufmerksamkeit auf die unzuverlässigen Bestimmungen von Herrn Ed. André gerichtet, welche schon Ursache mehrerer ganz falscher Angaben in der Litteratur gewesen sind. Herr

Forsius hatte sein Material von *Chalastogastra* von Herrn Pastor Fr. W. Konow in Mecklenburg determinieren lassen. S. 98—100.

Neu für das Gebiet.

Cladius comari Stein. Alandia, Godby: R. Forsius. S. 97.

Cladius crassicornis Stephens. Alandia, Hammarland, Jomala: R. Forsius. S. 96.

Dolerus arcticola Kiaer. Lapponia: J. A. Palmén; Lapp. inarensis: J. Sahlberg; Lapp. tulomensis, Fl. Lutto und Nuortijärvi: B. Poppius; Lapp. kemensis, Kittilä: R. Krogerus. S. 97.

Dolerus rufotorquatus Costa. Lapponia: J. Sahlberg. S. 97.

Janus luteipes Lepelletier. Regio aboënsis, Uskela: Mäklin? S. 94.

Loderus ornatulus Konow. Alandia, Sund, Finström: R. Forsius; Tavastia borealis, Saarijärvi: Woldstedt. S. 98.

Lyda hieroglyphica Christ. Regio aboënsis, Karislojo: Å. Nordström. S. 94.

Macrophya punctum album L. Alandia, Finström: R. Forsius. S. 98.

Pamphilius balteatus Fallén. Alandia, mehrere Lokale: Å. Nordström, R. Forsius, R. Frey; Nylandia, Esbo-Löfö: A. Westerlund. S. 93.

P. inanitus Villiers. Alandia, mehrere Lokale: Å. Nordström, R. Forsius, R. Frey. S. 94.

P. sertatus Konow. Savonia borealis, Nilsiä: C. Lundström; Ostrobottnia orientalis: Coll. Wasastjerna; Karelia onegensis, Petrosawodsk: J. Sahlberg. S. 93.

Praia taczanowskii Ed. André. Lapponia imandræ, Kantalahti: J. Sahlberg. S. 95.

Trichiosoma nigricoma Konow. Karelia pomorica, Solowetsk: K. M. Levander. S. 95.

Tr. opaca Konow. Lapponia: J. A. Palmén, Blank. S. 95.

Tr. sericea Konow. Regio aboënsis, Karislojo: R. Forsius S. 96.

Diptera.

Vermischte Notizen.

Über Helophilus consimilis Malm und ihre Verwandten: R. Frey. S. 11—14.
Beiträge zur Kenntnis der Dipteren-Fauna Finlands: R. Frey. S. 67—69.

Neu für das Gebiet.

Chilosia crassiseta Lw. Alandia, Hammarland: R. Frey. S. 120.
Ch. cynocephala Lw. Alandia, Hammarland: R. Frey. S. 120.
Ch. pini Beck. Nylandia, Helsingfors: R. Frey. S. 120.
Ch. velutina Lw. Tavastia australis, Hattula, Messuby: R. Frey. S. 120.
Cyrtoneura podagrica Lw. Tavastia australis, Teisko: R. Frey. S. 120.
Hilaria barbipes n. sp. Savonia borealis, Tuovilanlaks: C. Lundström; Tavastia australis, Monala: R. Frey. S. 67.
Meromyza decora n. sp. Tavastia australis, Kangasala: R. Frey. S. 68.
Platychirus scutatus Mg. var *pygmæus* n. var. Tavastia australis, Tammerfors: R. Frey. S. 69.

Lepidoptera.

Vermischte Notizen.

Forstentomologisches: E. Reuter. S. 44—45.
Botys ærealis SV. wird von Tengström in seinem Katalog als eine finländische Art verzeichnet. Die Angabe beruht offenbar auf einem Druckfehler, denn auf dem Exemplar in der Tengströmschen Samlung steht deutlich *B. ænealis*

SV. Übrigens gibt es keine *B. æerealis* SV., sondern eine *B. æerealis* Hb; letztere Art ist also in Finland nicht gefunden worden. A. Poppius. S. 54.

Cidaria dilutata Borkh. Die Art trat im Simo-Flusstal von Ende August bis Anfang Oktober 1906 in kolossalen Mengen auf, so dass man im Walde den Eindruck von Schneefall hatte. Von der früheren Hälfte des Juli bis Anfang August richteten die Raupen an den Birken Schaden an, indem sie manche Birken fast kahl frassen. Auf weiten Strecken standen die Birken halb kahl. Im allgemeinen schienen die Bäume jedoch nicht viel unter dem Angriff gelitten zu haben; mehrere der ganz kahlgefressenen werden wahrscheinlich doch absterben. A. W. Granit. S. 57.

Neu für das Gebiet.

Caradrina selini B. Savonia borealis, Kuopio: G. Fabritius. S. 52.

Acidalia trigeminata Hw. Einige Exemplare wurden in einer Apotheke in Helsingfors im Mai 1906 gefunden. Sie waren offenbar mit Drogen importiert worden. A. Poppius. S. 54.

Hydrilla lepigone Möschl. Nylandia, Ekenäs: G. Fabritius; Ostrobottnia media, Jakobstad: B. Poppius. S. 52.

Rhynchota.

Vermischte Notizen.

Über die Ocellen bei der Lygæide Aphanus phœniceus Rossi sprach Herr Professor O. M. Reuter. Der Vortragende hatte von dieser Art ein Exemplar gefunden, welches keine Ocellen besass, sondern anstatt derselben links einen etwas ausgebreiteten, runden, schwach erhabenen, chagrinierten Fleck, rechts dagegen einige eingedrückte Pünktchen trug. Diese Beobachtung war von Bedeutung, da sie Licht auf die Natur ähnlicher Flecke und Grübchen

bei verschiedenen Capsiden wirft. Diese Unebenheiten, welche bei schwarzen Arten oft heller, lehmgelb sind, d. h. weniger Pigment besitzen, müssen offenbar als Rudimente der Ocellen gedeutet werden, in welcher Deutung man dadurch noch bestärkt wird, dass solche Rudimente nur bei den niedrigst stehenden Capsiden angetroffen werden, während bekanntlich den höher differenzierten im allgemeinen die Ocellen vollständig fehlen. S. 22.

Neu für das Gebiet.

Phenacoccus aceris (Sign.) trat auf Apfelbäumen im Garten des Gutes Herrenäs im Kirchspiel Hattula, Tavastia australis, im Juli 1904 auf. E. Reuter. S. 78.

Newsteadia floccosa (De Geer). Die Art wurde auf der Unterseite von *Polyporus ovinus* beobachtet, von welchem Pilze sie sich nährt. Regio aboënsis, Pargas. E. Reuter. S. 78.

Neuroptera.

In *„Nya anteckningar om finska Neuroptera"* giebt Herr Professor O. M. Reuter einen Nachtrag zu seinen früheren Arbeiten über finländische Neuropteren (Acta Soc. pro Fauna et Flora Fennica IX, N:o 8, und Meddel. af Soc. pro Fauna et Flora Fennica 21, p. 62). Die Anzahl der in Finland vorkommenden Arten ist auf 42 gestiegen, von welchen folgende in dem finländischen Faunengebiet früher nicht bekannt waren:

Chrysopa dorsalis Burm. Regio aboënsis, Uskela: Mäklin. S. 25.

Chr. prasina Burm. Regio aboënsis, Uskela: Mäklin. S. 25.

Conwentzia pineticola Enderl. Ostrobottnia media, Jakobstad: B. Poppius. S. 30.

Hemerobius lutescens Steph. Karelia borealis, Kontiolaks: W. M. Linnaniemi. S. 28.

H. micans Ol. Regio aboënsis, Pargas. O. M. Reuter. S. 26.

Orthoptera.

Chrysochraon poppiusi Miram. Diese von Fräulein E. Miram in S:t Petersburg neu beschriebene Art scheint eine ziemlich grosse Verbreitung in Sibirien zu haben, kommt aber auch im finländischen Faunengebiet vor, wo sie in Olenitsa, Lapponia varsugæ, von Herrn Dozenten K. M. Levander gefunden worden ist. O. M. Reuter. S. 21.

Acarina.

Eine im Süsswasser, Tusby träsk, Nylandia, lebende Species der sonst marinen Gattung *Halacarus* wurde von Herrn Dozenten K. M. Levander vorgelegt. S. 119.

Crustacea.

Pallasiella quadrispinosa G. O. S. Die Art kommt in den Saima-Gewässern als Reliktform vor und zwar meistens in grossen Tiefen. I. Välikangas. S. 103.

Astacus fluviatilis L. Eine deformierte Schere wurde von Herrn Förster J. E. Ekström vorgelegt. S. 120.

Vermes.

Halicryptus spinulosus. v. Sieb. Ein ungewöhnlich grosses Exemplar dieser Art, das bei Gråhara, Helsingfors, in einer Tiefe von 30 Faden gefangen war, wurde von Herrn Prof. J. A. Palmén demonstriert. S. 141.

Protozoa.

Euglena sanguinea Ehrenb. In der Nähe von Kuopio, Savonia borealis, war die Oberfläche eines kleinen Sees durch diese Art rot gefärbt. I. Välikangas. S. 64. — Herr

Dozent K. M. Levander giebt eine eingehende Beschreibung der finländischen Exemplare, die nicht ganz mit den Abbildungen von Dangeard übereinstimmen. S. 64—66.

II. Botanik.

Reiseberichte.

Die Stipendiaten, Herren A. Nyman, R. Krogerus und U. Sahlberg, berichteten über ihre im Sommer 1905 unternommene Reise in den Gegenden von Ounasjoki und Tenojoki in Lappland. S. 15—20.

Plantæ vasculares.

Systematische Notizen.

Sorbus aucuparia-Formen in Finland. Von Herrn Rektor M. Brenner werden auf Grund der Verschiedenheiten der Blätter der fertilen Sprosse einige Formen des gemeinen Vogelbeerbaumes aufgestellt, und zwar folgende. — F. *homomorpha:* die Kleinblätter der fertilen Sprosse haben dieselbe Form und sind ebenso gezähnt wie die der sterilen. Hierher Subf. *didyma* mit grob doppelt gesägten Kleinblättern. — F. *heteromorpha:* die Blätter der fertilen Sprosse mehr gleichbreit bis verkehrt eiförmig und mit Rändern, die entweder nur in der basalen Hälfte des Blattes oder ein wenig über die Mitte ganzrandig sind. Hier kann man zwei Subformen, Subf. *platyglossa* mit breit zugespitzten, beinahe stumpfen, und Subf. *stenoglossa* mit schmal zugespitzten Kleinblättern unterscheiden. — F. *subheteromorpha:* Zwischenform mit den Blättern der fertilen Sprosse nur wenig weiter gegen die Spitze ganzrandig. Hierher die Subformen *platyphylla* und *stenophylla,* die wie die entsprechenden Subformen der Form *heteromorpha* gekennzeichnet sind. — F. *calvata:* die Knospen glatt. — S. 5.

Taraxacum. Von Herrn Rektor M. Brenner werden einige lappländischen *Taraxacum*-Formen erwähnt und dabei vier Arten als neu beschrieben. S. 108—112.

Neu für das Gebiet.

Fragaria vesca × viridis. Alandia, Geta, vier verschiedene Inseln: A. Palmgren. S. 33 und 133.

Potentilla Egedi. Auf verschiedenen Plätzen am Eismeer und an der Küste des Weissen Meeres und auch, aber in schwächer ausgeprägten Formen, am nördlichsten Teil des Bottnischen Meerbusens: H. Lindberg. S. 54.

Sparganium ramosum × simplex. Alandia, Geta: F. W. Klingstedt und A. Palmgren. S. 52.

Taraxacum-Formen:

T. Balticum Dahlst. kommt an vielen Stellen in Alandia und selten in den Schären von Åbo vor. *T. litorale* Raunk. ist nur von einer einzigen Lokalität in Alandia bekannt. Diese Formen waren von Herrn Custos H. Dahlstedt in Stockholm determiniert: H. Lindberg. S. 33.

T. Dahlstedtii Lindb. fil., *T. hæmatopus* Lindb. fil. und *T. intermedium* Raunk. werden von Herrn Custos H. Lindberg vorgelegt. S. 55.

T. læticolor Dahlst. Nylandia, Helsingfors: M. Brenner. S. 75.

T. Hjeltii Dahlst., *T. simulum* Brenn., *T. lobulatum* Brenn. nebst f. *collatatum* Brenn., *T. parciflorum* Brenn., *T. oxylobium* Brenn., *T. repletum* Dahlst. und *T. croceum* Dahlst., von Herrn Förster J. Montell in verschiedenen Gegenden im schwedischen und finnischen Lappland erbeutet, wurden von Herrn Rektor M. Brenner vorgelegt. Die Fundstätten sind S. 109—112 verzeichnet.

Seltenheiten. — Wichtigere Fundorte.

Alchimilla acutidens. Regio Aboënsis, Lojo: H. Lindberg. S. 6.

A. glomerulans. Regio Aboënsis, Lojo: H. Lindberg. S. 6. — Tavastia australis: A. A. Sola. S. 133.

A. obtusa. Alandia, Hammarland: H. Lindberg. S. 6.

A. plicata. Tavastia australis: A. A. Sola. S. 133.

Aspidium lonchitis. Karelia Keretina, Kivakkatunturi: W. Kokko. S. 35.

Aspidium Robertianum. Kuusamo, Jäkälävuoma unweit Juuma am Flusse Kitkajoki: A. Backman. S. 34.

Carex lævirostris. Satakunta: H. A. Printz. S. 133.

C. rupestris. Karelia Keretina, Kivakkatunturi: W. Kokko. S. 35.

Centaurea jacea f. *pallens.* Nylandia, Pernå: G. von Frenckell. S. 76.

Cephalanthera xiphophyllum. Alandia, Äppelö: Signe Lagerstam. S. 133.

Cratægus monogynus. Mehrere neue Fundorte dieser Art wurden von Herrn Custos H. Lindberg in Alandia entdeckt. Doch ist *Cr. calycinus* viel gemeiner in Alandia als die erstgenannte Art (cfr. Medd. Soc. F. et Fl. Fenn. 31, S. 7). S. 6.

Epilobium alsinifolium × *palustre.* Ostrobottnia Kajanensis, Suomussalmi: O. Kyyhkynen. S. 34.

E. Lamyi. Regio Aboënsis, Nagu, Själö: G. Marklund. S. 134.

Epipogon aphyllus. Savonia borealis, Maaninka: O. Kyyhkynen. S. 34.

*Gentiana amarella * lingulata* × *campestris * Suecica.* Alandia, Jomala Ramsholm, im Jahre 1899 in zwei Exemplaren: A. Palmgren. S. 33.

Hypericum montanum. Regio Aboënsis, Lojo: O. Setri. S. 104 und 134.

Lamium intermedium. Satakunta: H. A. Printz. S. 133. — Sat., Messuby: R. Frey. S. 133.

Luzula hybrida (*L. multiflora* × *Sudetica*). Tavastia borealis: Edv. af Hällström. S. 133.

L. Wahlenbergii. Lapponia Kemensis, Pallastunturit: W. Kokko. S. 35.

Menta Arrhenii. Tavastia borealis, Luhanko: A. Leinberg. S. 133.

Nymphæa candida f. *rosea.* Karelia australis. Näkkälänjärvi: E. Hougberg. S. 105.

Picea excelsa. Einige Angaben früherer Forscher betreffs der Nordgrenze der Fichte (siehe z. B. die Karte von H. A. Sandberg in Finska Forstföreningens Meddelanden XV, 1899) werden von Herren A. Nyman, R. Krogerus und U. Sahlberg bestätigt. So ist am Flusse Ounasjoki die Nordgrenze des genannten Baumes am Wasserfall Ketomellakoski (ungefähr 68° 17′ n. Br.) gelegen. Unterhalb dieses Falles wurden im Sommer 1905 noch hier und da Fichtenbestände beobachtet, oberhalb desselben aber nicht. — Am nordostlichen Teil des Sees Ounasjärvi (beinahe 68° 25′) sollen auch einige Fichten vorkommen, ebenso einige Gruppen am Dorfe Peltovuoma (ungefähr 68° 24′ 30″). — Die Fichten. die auf dem Fjelde Kuossavaara in Lapponia Inarensis vorkommen sollen (vgl. Sandberg l. c., Seite 143), wurden nicht gefunden. — S. 17—19.

P. excelsa f. *oligoclada.* Nylandia, Ingå, Svartbäck und Joddböle, drei Bäume: M. Brenner. S. 37—38.

P. excelsa f. *virgata.* Nylandia, Snappertuna, Fagernäs, in einem Garten: M. Brenner. S. 38—39.

Pirus malus. Alandia, mehrere Lokalen: H. Lindberg. S. 6.

Ranunculus Cassubicus. Savonia borealis, Kuopio und Nilsiä: O. Kyyhkynen. S. 34.

Rubus arcticus × *saxatilis.* Ostrobottnia Kajanensis, Suomussalmi: O. Kyyhkynen. S. 34.

Ruppia spiralis. Alandia; Jomala, Lemland und Eckerö: A. Palmgren. S. 53. — Alandia, Sund: P. Brofeldt. S. 134. — Regio Aboënsis, Luonnonmaa: Dora Collan. S. 134.

Sorbus aucuparia × *Fennica.* Alandia, Geta Dånö: H. Lindberg. S. 6.

S. Fennica. Nylandia, Ingå. Ein einziger, 2 m hoher, steriler Baum: Thord Brenner. S. 4.

Torilis anthriscus. Alandia, Hammarland: A. Palmgren. S. 53.

Veronica opaca. Satakunta: H. A. Printz. S. 133.
V. saxatilis. Karelia Keretina, Kivakkatunturi: W. Kokko. S. 35.
Vicia lathyroides. Alandia, Lemland: A. Palmgren. S. 104.

Verwildert oder eingeschleppt.

Ajuga reptans. Alandia, Jomala Möckelö: U. Widlund. S. 104 und 134.
Amelanchier canadensis. Nylandia, Kyrkslätt, zwei Exemplaren: Th. Sælan. — Isthmus Karelicus, Valkjärvi, zwei Sträucher: H. Lindberg. — Karelia australis, Veckelaks: R. Forsius. S. 105.
Bromus Madritensis. Satakunta: H. A. Printz. S. 133.
Cirsium oleraceum. Nylandia, Helsingfors: H. Wasastjerna. S. 133.
Corynephorus canescens. Alandia, Sund: P. Brofeldt. S. 134.
Lysimachia punctata. Regio Aboënsis, Luonnonmaa: Dora Collan. S. 134.
Menta gentilis. Tavastia borealis, Luhanko: A. Leinberg. S. 133.
Potentilla Goldbachii. Satakunta: H. A. Printz. S. 133.
Sisymbrium Wolgense. Satakunta, Karkku Suoniemi: A. Lindfors. S. 33.
Stachys annuus. Karelia australis, Sippola: A. Lindfors. S. 133.

Monstrositäten und Formen.

Acer platanoides. Ein von *Taphrina acerina* hervorgerufener Hexenbesen aus Nylandia, Helsingfors, wird von Herrn Doktor E. Reuter beschrieben und abgebildet. S. 58—60.
Betula verrucosa. Ein Lusus aus Alandia, Hammarland, wird von Herrn Custos H. Lindberg vorgelegt. — Dieselbe eigentümliche Form an den Blättern wurde vor mehreren Jahren an ein Paar Bäumen in den Schären von Pargas, Regio Aboënsis, von Herrn Doktor E. Reuter beobach-

tet; diese Blattform war indessen später in die normale übergangen, und jetzt können die genannten Bäume kaum von der Hauptform unterschieden werden, was den Luscharakter der Form bestätigt. S. 6.

Die kurznadeligen Formen der Kiefer und der Fichte. Die Formen *brevifolia* oder *brachyphylla* und *lapponica* von der Kiefer und die Form *brevifolia* der Fichte sind nach Herrn Rektor M. Brenner manchmal, vielleicht sogar in den meisten Fällen, durch äussere Verhältnisse, z. B. Nahrungsverhältnisse, hervorgerufen. S. 35—37.

Pflanzenteratologische Notizen wurden von Herrn Doktor E. Reuter betreffs zehn verschiedener Phanerogamen in deutscher Sprache mitgeteilt. Einige Prolifikationen von *Trifolium repens* wurden abgebildet. S. 41—43.

Synonymische Notizen und Berichtigungen.

Die Synonymik einiger Formen von den Gattungen *Hieracium*, *Euphrasia*, *Chenopodium*, *Alnus* und *Juncus* wird von Herrn Rektor M. Brenner besprochen. S. 86—92.

Centaurea jacea. Die von Herrn Rektor M. Brenner als *Centaurea jacea* × *phrygia* gedeutete Pflanze aus Nylandia, Pernå (siehe Meddel. Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 32, S. 7 und 199), wird von Herrn Custos H. Lindberg als eine Form von *C. jacea* betrachtet. S. 133.

Ranunculus acer. Die Pflanze aus Nylandia, Pernå, die von Herrn Rektor M. Brenner als *Ranunculus acer* × *polyanthemos* betrachtet wurde (Meddel. Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 32, S. 7 und 200), ist nach Herrn Custos H. Lindberg *R. acer.* S. 133.

Rubus cæsius × *saxatilis.* Die Pflanze aus Alandia, Geta (nicht Lemland), die von Herrn Rektor M. Brenner *Rubus Idæus* f. *subviridis* benannt wurde (Meddel. Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 32, S. 7 und 200), ist nach Herrn Custos H. Lindberg ein Bastard zwischen *R. cæsius* und *R. saxatilis.* S. 133.

Sorbus subserrata Opiz entspricht nach Herrn Rektor M. Brenner dem *S. aucuparia* L. f. *heteromorpha* Brenn. S. 5.

Taraxacum. Die Synonymik einiger *Taraxacum*-Formen wurde von den Herren Rektor M. Brenner (S. 70—74 und 90—91) und Custos H. Lindberg (S. 55) besprochen.

Vermischte Notizen.

Der Kampf zwischen Sorbus aucuparia und Pinus silvestris. Herr Cand. E. Häyrén teilt aus Nylandia, Ekenäs, Tvärminne, an der Küste des Finnischen Meerbusens, zwei Fälle mit, wo die Kiefer von heranwachsenden Zweigen von *Sorbus aucuparia* bei Seite gedrängt wird. S. 9—11.

Herbstfärbung bei Alchimilla-Blättern. Von Herrn Custos H. Lindberg wurde demonstriert, wie die Blätter der *Alchimilla*-Arten im Herbst konstante und für jede Art charakteristische Flecken und Verfärbungen bekommen. Da die Blätter von Pflanzen herrührten, die sämtlich auf demselben Platze im botanischen Garten der Universität Helsingfors kultiviert und daselbst während zweier Jahre denselben äusseren Einflüssen ausgesezt waren, wollt Herr Lindberg diesen Veränderungen eine gewisse systematische Bedeutung zumessen. S. 33—34.

Samenverbreitung von Quercus pedunculata. In Regio Aboënsis, Lojo, Pulli, beobachtete Herr Professor E. E. Sundvik, wie junge, gleichalterige Eichensprösslinge massenhaft um die verschiedensten Bäume herum, nicht aber an freien Plätzen emporwuchsen. Aller Wahrscheinlichkeit nach stammten diese Pflanzen aus Eicheln, welche in den Bäumen sitzende Vögel hatten herunter fallen lassen. Beteiligt hieran waren vermutlich *Nucifraga caryocatactes, Sitta europæa* und wahrscheinlich auch *Garrulus.* Unmöglich wäre es auch nicht, dass die Vögel die Eicheln in die Erde eingraben und dann vergessen. — Ähnliche Beobachtungen wurden auch aus Åland von Herrn Cand. A. Palmgren erwähnt. — S. 61—64.

Plantæ Finlandiæ Exsiccatæ. Von diesem Exsiccatwerk, das vom Botanischen Museum der Universität Helsingfors

versandt wird (siehe Meddel. Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 32, S. 203), wurden acht Fascikeln (n:ris 1—400) von Herrn Custos H. Lindberg vorgelegt. S. 76.

Die Entwickelung der Kvartärflora in Finland wurde von Herrn Custos H. Lindberg besprochen. U. a. hatte Vortr. im inneren Finland in Ostrobottnia Kajanensis, Sotkamo, 160 m. ü. d. M., einige bemerkenswerte Pflanzenfossilien gefunden, und zwar teils Brackwasserpflanzen, wie *Zannichellia polycarpa* und *Ceratophyllum demersum*, teils Formen wie *Carex pseudocyperus*, die in Finland ausgeprägt südlich sind. Besonders wurde hervorgehoben, wie schwer es sei, die in Finland gewonnenen phytopaläontologischen Resultate mit der von schwedischen Geologen aufgestellten Theorie eines grossen und süssen, postglacialen Binnenmeeres, des Ancylus-Sees, in Einklang zu bringen. S. 76—77.

Über den Schutz von Naturdenkmälern sprach Herr Rektor M. Brenner. S. 120—122. — Die von der Gesellschaft ergriffenen Massregeln sind S. 140—141 erwähnt.

Musci.

Männliche Pflanzen von Anisothecium humile (Ruthe) Lindb., mit einer Figur im Texte: H. Buch. S. 79—81.

Bryum Hagenii und *Dicranum strictum* aus Nylandia, Borgå, und *Bryum tumidulum* aus Nylandia, Sibbo: V. F. Brotherus. S. 134.

Lichenes.

Neu für das Gebiet.

Alectoria Fremontii. Karelia borealis, Lieksa: G. Lång. S. 52 und 134.

Seltenheiten. — Wichtigere Fundorte.

Cladonia pyxidata f. *pachyphyllina.* Nylandia, Espoo: A. A. Sola. S. 4.

Rhizocarpon Rittokensis. Lapponia Inarensis: F. Silén. S. 103.

Rh. rubescens. Satakunta, Ylöjärvi: A. A. Sola. S. 4 und 134.

Stereocaulon coralloides. Savonia borealis, Kuopio, Suovesi: K. Linkola. S. 104.

Algæ.

Beiträge zur Kenntnis der Oscillatoriaceen Finlands. Von dieser in Finland früher nicht näher untersuchten Algengruppe werden 26 Arten von 7 Gattungen aufgezählt: F. W. Klingstedt. S. 113—117.

Fungi.

Cladosporium cucumerinum, bisher nicht in Finland beobachtet, ist nach Mitteilung von Fräulein Jenny Elfving während mehrerer Sommer auf jungen Gurken in der Gartenschule Sippola in Karelia australis verheerend aufgetreten. Im Sommer 1906 wurde die Identität der Art von Herrn Professor E. Rostrup in Kopenhagen festgestellt: Enzio Reuter. S. 6—7.

Glœosporium Lindemuthianum, neu für Finland, wurde nach Mitteilung von Fräulein Jenny Elfving Ursache einer recht schweren Krankheit sowohl der Blätter als der Früchte von *Phaseolus vulgaris* in der Gartenschule Sippola. Der Pilz wurde von Herrn Professor E. Rostrup bestimmt: Enzio Reuter. S. 8.

Graphiola Phœnicis wurde auf Blättern von aus Deutschland eingeführten *Phœnix*-Palmen beobachtet: Enzio Reuter und Harry Federley. S. 8.

Phallus impudicus, seit 1755 nicht in Finland beobachtet, wurde im Sommer 1906 in Alandia, Jomala, in einigen Exemplaren von Herrn Stud. Med. Henry Snellman gesammelt. Früher von Herrn Snellman auch in Regio Aboënsis, Korpo, beobachtet: Fr. Elfving. S. 32.

Taphrina acerina. Ein von diesem in Finland nicht früher beobachteten Pilze auf *Acer platanoides* hervorgerufener und von Herrn Professor J. A. Palmén in Nylandia,

Helsingfors, gefundener Hexenbesen wird von Herrn Doktor E. Reuter beschrieben und abgebildet. Die Ansicht, das der Hexenbesen von dem genannten Pilze hervorgerufen war, wurde auch von Herrn Professor E. Rostrup vertreten.

Zugleich berichtigt Herr Reuter eine Notiz von Solereder in Naturwiss. Zeitschr. f. Land- u. Forstwirtsch., Jahrg. 3, 1905, S. 18, welcher angiebt, dass nach Eliasson *Taphrina acerina* auf *Acer tataricum* Hexenbesen bilden soll. Auf *Acer tataricum* kommt zwar nach Eliasson eine *Taphrina*-Art vor, diese ist aber *T. polyspora* und bildet nicht Hexenbesen. In der That dürfte *T. acerina* die einzige Art sein, von welcher man mit voller Gewissheit weiss, dass sie Hexenbesen auf *Acer* hervorruft, und zwar, soweit jetzt bekannt ist, nur auf *A. platanoides* L. S. 58—60.

Register

öfver

de vetenskapliga meddelandena.

Mötet den 6 oktober 1906.

Mötet den 3 november 1906.

Mötet den 1 december 1906.

Mötet den 2 februari 1907.

Mötet den 2 mars 1907.

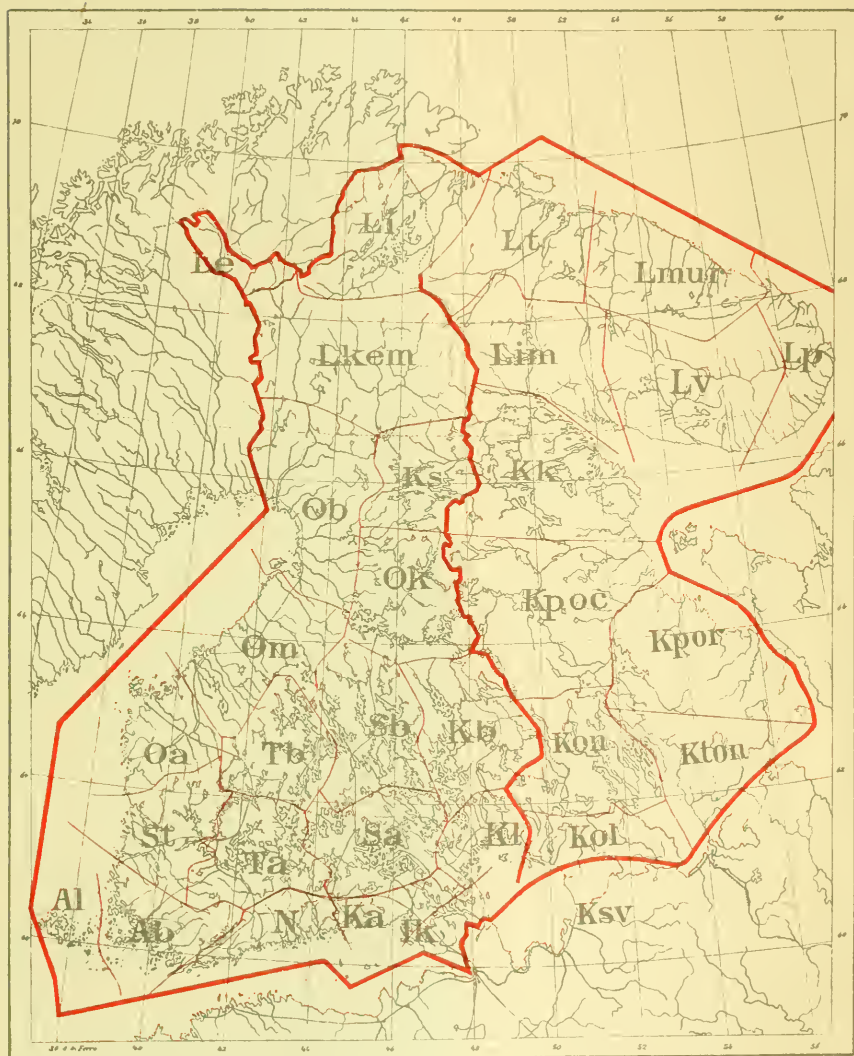
Mötet den 6 april 1907.

Mötet den 4 maj 1907.

Årsmötet den 13 maj 1907.

Tjänstemännens årsredogörelser.

Ab	= Regio aboënsis	Kton	= Karelia transonegensis	N	= Nylandia
Al	= Alandia	Ks	= Kuusamo	Oa	= Ostrobothnia australis
Ik	= Isthmus karelicus	Ksv	= Karelia svirensis	Ob	= Ostrobothnia borealis
Ka	= Karelia australis	Le	= Lapponia enontekiensis	Ok	= Ostrobothnia kajanensis
Kb	= Karelia borealis	Li	= Lapponia inarensis	Om	= Ostrobothnia media
Kk	= Karelia keretina	Lim	= Lapponia Imandrae	Sa	= Savonia australis
Kl	= Karelia ladogensis	Lkem	= Lapponia kemensis	Sb	= Savonia borealis
Kol	= Karelia olonetsensis	Lmur	= Lapponia murmanica	St	= Satakunta
Kon	= Karelia onegensis	Lp	= Lapponia ponojensis	Ta	= Tavastia australis
Kpoc	= Karelia pomorica occidentalis	Lt	= Lapponia tulomensis	Tb	= Tavastia borealis
Kpor	= Karelia pomorica orientalis	Lv	= Lapponia Varsugae		

Pris 2: — Fmk.

MEDDELANDEN

AF

SOCIETAS

PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

TRETTIONDETREDJE HÄFTET
1906—1907.

MED EN KARTA OCH TRE FIGURER I TEXTEN.

MIT EINER DEUTSCHEN ÜBERSICHT.

HELSINGFORS 1907.

Publications de la Societas pro Fauna et Flora Fennica en vente chez Edlundska bokhandeln (les Frères Hjorth), Librairie, à Helsingfors.

Notiser ur Sällsk:s pro Fauna et Flora Fennica förhandlingar:

8:de häftet	(1864—69, 1882)	à Fmk		2: 50
9:de „	(1868)	„	„	4: —
10:de „	(1869)	„	„	5: —
11:te „	(1871)	„	„	6: —
12:te „	(1874)	„	„	6: —
13:de „	(1871—74). . . .	„	„	6: —
14:de „	(1875)	„	„	4: —

Acta Societatis pro Fauna et Flora Fennica:

Vol. I	(1875—77) . . .	à Fmk		10: —
Vol. II	(1881—85) . . .	„	„	8: 50
Vol. III	(1886—88) . . .	„	„	10: —
Vol. IV	(1887)	„	„	10: —
Vol. V, 1, I—III	(1888—95)	„	„	6: 50
Vol. VI	(1889—90) . .	„	„	15: —
Vol. VII	(1890)	„	„	10: —
Vol. VIII	(1890—93) . .	„	„	10: —
Vol. IX	(1893—94) . .	„	„	12: —
Vol. X	(1894)	„	„	10: —
Vol. XI	(1895)	„	„	12: —
Vol. XII	(1894—95) . .	„	„	8: —
Vol. XIII	(1897)	„	„	8: —
Vol. XIV	(1897—98) . .	„	„	8: —
Vol XV	(1898—99) . .	„	„	10: —
Vol. XVI	(1897—1900) .	„	„	8: —
Vol. XVII	(1898—99) . .	„	„	9: —
Vol XVIII	(1899—1900) .	„	„	7: —
Vol. XIX	(1900)	„	„	9: —
Vol XX	(1900—1901) .	„	„	7: —
Vol. 21	(1901—1902) .	„	„	8: —
Vol. 22	(1901—1902) .	„	„	7: —
Vol. 23	(1901—1902) .	„	„	13: —
Vol. 25	(1903—1904) .	„	„	10: —
Vol. 26	(1903—1904) .	„	„	12: —
Vol. 27	(1905—1906) .	„	„	12: —
Vol. 28	(1905—1906) .	„	„	10: —
Vol 30	(1904—1906) .	„	„	6: —

Meddelanden af Societas pro Fauna et Flora Fennica:

1:sta häftet	(1876)	à Fmk		1: 50
2:dra „	(1878)	„	„	2: —
3:dje „	(1878)	„	„	2: —
4:de „	(1878)	„	„	2: —
5:te „	(1880)	„	„	2: 50
6:te „	(1881)	„	„	3: —
7:de „	(1881)	„	„	2: —
8:de „	(1881)	„	„	2: —
9:de „	(1883)	„	„	2: —
10:de „	(1883)	„	„	2: —
11:te „	(1885)	„	„	2: 50
12:te „	(1885)	„	„	3: —
13:de „	(1886)	„	„	3: —
14:de „	(1888)	„	„	3: —
15:de „	(1889)	„	„	3: —
16:de „	(1891)	„	„	3: —
17:de „	(1892)	„	„	3: —
18:de „	(1892)	„	„	3: 50
19:de „	(1893)	„	„	1: 50
20:de „	(1894)	„	„	1: 25
21:sta „	(1895)	„	„	1: 75
22:dra „	(1896)	„	„	1: 50
23:dje „	(1898)	„	„	2: 50
24:de „	(1897—98) . .	„	„	2: —
25:te „	(1898—99) . .	„	„	1: 50
26:te „	(1899—1900) .	„	„	2:
27:de „	(1900—1901) .	„	„	2: —
28:de „	(1901—1902) .	„	„	1: 75
29:de „	(1902—1903) .	„	„	2: —
30:de „	(1903—1904) .	„	„	2: —
31:sta „	(1904—1905) .	„	„	2: —
32:dra „	(1905—1906) .	„	„	2: —
33:dje „	(1906—1907) .	„	„	2: —

Herbarium Musei Fennici:

I. Plantae vasculares	(1889)	à Fmk		3: —
II. Musci	(1894)	„	„	1: 50

Pris 2: — Fmk.

MBL/WHOI LIBRARY
WH 19IN E